Eutychii Aegyptii, Patriarchae Orthodoxorum Alexandrini, Scriptoris, ut in Oriente admodum Vetusti ac Illustris, ita in Occidente tum paucissimis Visi tum perraro Auditi, Ecclesiae suae Origines

Ex eiusdem Arabico nunc primum typis edidit ac Versione & Commentario auxit Ioannes Seldenus

Eutychius <Alexandrinus>; Selden, John

urn:nbn:de:hbz:5:1-2965

Bibl. Boussac

Boussac 2796

EUTYCHII

Ægyptii,

Patriarchæ Orthodoxorum

ALEXANDRINI,

Scriptoris, ut in Oriente admodùm Vetusti ac Illustris, ita in Occidente tum pauciſſimis Viſi tum perrarò Auditi,

Eccleſiæ ſuæ Origines.

Ex ejuſdem Arabico nunc primùm typis edidit ac Verſione & Commentario auxit

Ioannes Seldenus.

———*Non, ſi quid* TURBIDA ROMA
Elevet, accedas; examenve improba *in* ILLA
Caſtiges trutina———

LONDINI,
Excudebat RICHARDUS BISHOPUS.
MDCXLII.

2496

EX BIBLIOTHECA DR IS. COUSSEN
BONNAE (BIBL. UNIV.)

PRÆFATIO.

Editionis Ratio. Et de *Autoris* seu Eutychii Patriarchæ Alexandrini *Nomine, Patria, Natalibus, Dignitate, Ævo, Scriptis,* adeoque eis, *unde Origines hæ* sumtæ.

GRaviſſima atque plurimùm vexata dudùm recruduit Quæſtio, de Ordine Hieratico. Eaque tum perantiqua, tum celeberrima. Vtrum ſcilicet ex ipſa pura puta origine ſeu prima ac mera naſcentis Eccleſiæ Chriſtianæ diſciplina, Epiſcopalis ſive Ordo, ſive Dignitas, ſive Gradus, Presbyterali, ſeu Sacerdotali, Superior vel Alius aut ei neutiquam Diſpar ſeu Idem fuerit habendus. Omnimodâ nimirùm morum legumve, ab

humano, quod recentius fuerit, imperio variatìm ſuperinductarum, ratione prorſus ſepoſitâ. Etiam nunc temporis Controverſiam hac de re acerrimè agitant Viri perinſignes Bini, ſummâ quidem eruditionis gloriâ eminentiſſimi. Utinam intereà amiciùs diſſidentes. Uterque Gallus. Sed Perſuaſionis ut plurimùm invicèm diverſiſſimæ. Neutrum florentioribus hujus ævi ſtudiis quiſquam aſſuetior potis eſt ignorare. In Alterum, indagationis tum liberrimæ tum diffuſiſſimæ ſanè principem, digreſſione, quemadmodum ſolet, doctiſſimâ in opere eximio *de Fœnore Trapezitico* uſum (qua ſcilicet Epiſcopis & Presbyteris ex origine ſimplici promiſcuam tam Muneris quam Nominis communionem aſſerit) inſurgens illicò alter, tum ut adverſarius non novus, tum ut partium Pontificiarum, ex inſtituto cui mancipatus eſt, propugnator & neceſſarius & ſedulus, *Diſſertationes Eccleſiaſticas de Epiſcoporum Dignitate & Iurisdictione* emittit. Has in libello *de Epiſcopis*

copis & Presbyteris virilitèr oppugnans Walo Messalinus sua egregiè firmat. Atque in eandem sententiam ab eo plura & traduntur in Opere ejus *de Primatu Papæ* jam proditurо, & promittuntur in eo quod meditatur *de Ordine Ecclesiastico*. Circumvolitant etiam in Anglia nostra libelli non pauci operosiùs consarcinati, tam in munus Episcopale, quà ex jure tam diu recepto Presbyterali habitum est superius, velut omninò abolendum, quàm pro vetusto ejusdem, juxta morem majorum, usu retinendo. Præterimus alios eâdem sudantes in messe, atque Ordinem Hieraticum ac rem Episcopalem in Notitiis, Annalibus, Centuriis, Scholiis Theologicis, aliterve tractantes. Sardos quidem in his haberi venales certum est, & more Mandrabuli esse sæpiùs actum; dum insciliùs & ferociùs multò quàm doctiùs aut cordatiùs non rarò instituitur utrinque altercatio. Neque aliter sanè fieri potest, quoties homines Conclusionum, utcunque illatarum, impensiùs ac

efflictim amantiores quàm Præmiſſorum intelligentiores aut de eis prudentiùs ſolliciti, chartis temerè illinendo abutuntur. Quæ quidem frequentiſſima eſt non Fundi ſolùm Literarii ſed & Pacis Publicæ calamitas, eò deploranda magìs quò remedium minùs ſperandum. Sed verò in fœcundiſſima, quæ etiam in horas creſcit, ſcripturientium hac de re ſegete, vix opinor quempiam reperiri (modo rem aliquantulò fuſiùs diſcutere adgrediatur) à quo non etiam in primis uſurpatur locus ille Hieronymi percelebris de Priſco Eccleſiæ Alexandrinæ More, pro vario hominum tum ingenio tum partium ſtudio perquàm diverſimodè intelligi ſolitus. Iſte, inquam, qui habetur in Epiſtola ejus 85, ſeu ad Evagrium. Ibi, ſimulac ex fœdere novo eoſdem Apoſtolorum ævo eſſe Presbyteros quos & Epiſcopos probare ſatagens verba ſacra illuc ſpectantia collegerat, ad inſequentia dein tempora & ſingulare Eccleſiæ jam dictæ exemplum deſcendens, hæc ſubjicit:

ſubjicit. *Quod autem poſteà unus electus eſt qui ceteris præponeretur, in Schiſmatis remedium factum eſt, ne unuſquiſque ad ſe trahens Chriſti Eccleſiam rumperet. Nam & Alexandriæ à Marco Evangeliſta uſque ad Heraclam & Dionyſium Epiſcopos, Presbyteri ſemper unum ex ſe electum, in excelſiori gradu collocatum Epiſcopum nominabant. Quo modo ſi exercitus Imperatorem faciat; aut Diaconi eligant de ſe quem induſtrium noverint & Archidiaconum vocent.* Totidem ſyllabis, cum reliquis ferme ejuſdem Epiſtolæ, locus ille transfertur in Decretum Gratianeum, ſeu Corporis Iuris Canonici partem primam, Diſt. 93. cap. 24. *legimus.* Atque heic *præcipuum Quæſtionis momentum ac diſputationis totius facere* Hieronymum ait Dionyſius Petavius. Et mirè torquet Theologos, quotquot Hierarchiam receptiorem velut ab Apoſtolis inſtitutam neceſſariò retinendam contendunt, locus ille, adeoque ut etiam audentiùs aſſerere auſi ſint nonnulli, Heræticorum & fortaſſe Aërianorum dolo & manu Epiſtolam illam fuiſſe corruptam. Vide Ludovicum Cellotium de Hierarchia

Hierarchia lib. 4. cap. 16. Neque verò apud Veteres ſive Patres ſive Hiſtoricos, qui proſtant, ulla alibi, quantum ſcio occurrit moris hujus Alexandrini aut vola aut veſtigium; niſi id quod de Presbyteris apud Ægyptum, ex Commentario illo qui Ambroſio tribuitur in Epiſtolam ad Epheſios, uti & lou m alterum, in Quæſtionibus ad utrunque Fedus quæ Auguſtini dicuntur, huc referendum duxeris. Quod & meritò ſanè facias; qua de re plura in Commentarii numero 19. Iam verò cum de Ordinis Hieratici in Eccleſia Alexandrina, id eſt de Presbyterorum & Epiſcoporum, ipſiuſque Patriarchæ, etiam & de ipſiſſimo hoc quem memorat Hieronymus more, Teſtimonium multò Luculentius Explicatiuſque habeatur apud Scriptorem ſanè vetuſtum, Arabicum, Ægyptium, eumque ejuſdem Eccleſiæ Patriarcham Orthodoxorum (nam alius erat ibi non rarò Iacobitarum) necdum typis editum, & perpauciſſimis, niſi fallor nimiùm, aut lectum aut

Editionis ratio.

aut visum ; Operæ pretium duximus nec studiosis atque ingenuis Veritatis indagatoribus Falsique larvarum osoribus ingratum, illud inde fidelitèr excerptum interpretari ac Commentario illustratum edere.

Patriarchæ huic à natalibus nomen erat سعيد *Said* cum adjectione patronymica ابن بطريق *Ibn Batrik*, id est, *Saidus Filius Batrici* seu *Patricii*, aut *Batricides*. Cum autem Patriarcha factus est, maluit sibi nomen افتيشيوس quod & exaratur subinde اوتوشيوس & اوتيشيوس pro eo quod è Græco est *Eutyches* aut *Eutychius*. Vocabulum illud è Græco sic in Arabica elementa deformatum legi quidem olim, sed non sine errore, *Aphthisius* ; uti &, juxtà mecum, vir summus Thomas Erpenius Orientalium linguarum, maximè Arabicæ, in Occidente parens, dum vixit, colendissimus. Id quod ex ejusdem annotatiuncula de Autore hoc, codicum quibus utor alteri, sua manu, dum aliquamdiù consuetudi-

Autoris Nomen.

ne ejus Londini annis abhinc amplius viginti fruebar, adjecta liquet. Et lectionem ejuſmodi ſatis fert ipſa vocabuli elementa. Sed tandem vidi *Eutychis* & *Eutychii* nomina ab ipſo Saido eiſdem literis deſignari, unde & eundem *Eutychium* aut *Eutychen* dicendum minimè dubitavi. Nec tam novum ita ſumſit ſibi nomen Saidus, quàm priſtini interpretationem aut alia ex lingua ſynonymum. Nam سعيد *Said* idem Arabicè ſignificat quod Græcè *Eutychius* aut *Eutyches*, aut Latinè *Fortunatus*.

Patria Eutychii; Natalium item Locus & Tempus.

Patria erat Ægyptus. Natalium locus (ut teſtatur ipſe in Chalifatu Kahiri Billa) Fuſtatum; de quo vide, ſi placet, Geographiam Nubienſem in parte 3. climatis 3. præter Leunclavium in Pandectis Turcicis cap. 61. & 212. Tempus Natalium ejus fuit annus octavus Mutemadis Billa Ibn Metwachal Chaliphæ in Syria, Achmede Ibn Tolon Chaliphatum obtinente Ægypti; dies verò dominicus & 27 menſis Dilhuggiæ, anni Hegiræ 263, ut expreſſim in Codicum

cum quibus utor ejuſdem altero, ſive ab ipſo Eutychio, ſive à neſcio quo alio traditur. De anno verba ſunt وذلك في سنة ثلاثة وستين ومايتين قمرية ومن الهجرة الي المولد مايتين واربعة وخمسون سنة *Atque hoc evenit anno 263 Lunari. Et ab Hegira ad natales ejus anni ſunt ſolares* 254. Dum verò numeratur ibi annus à Chriſti Incarnatione, fit ille 868; qui planè idem eſt qui nobis in Chronologia receptiſſima habetur 876. Nimirùm Eutychius paſſim in Chronologia ſua Chriſti natales octennio facit recentiores quam in æra vulgari, uti & monuimus in Commentario, numero 15. Adeoque ex ea ratione Hegiram ab anno Chriſti 614 auſpicatur, quam unanimes tribuunt Chronologi noſtri anno vulgari Chriſti 622. Atque ex 622 & 254 annis ſolaribus conficitur annus ille 876. Dies autem 27 Dilhuggiæ in anno Hegiræ 263, reſpondet diei 8 Septembris in anno 876 Iuliano. Accepi verò, & beneficium libentiſſimè agnoſco, ab viro literis optimis

ac virtute ornatissimo Edwardo Pocockio, Oxoniis linguæ Arabicæ Professore dignissimo, vitam MS. Eutychii nostri ab Ibn Abi Osaibea Mahumedano, inter vitas Arabum qui Medicinâ (nam & Medicus erat insignis Eutychius) claruêre scriptam. In ea idem Dies, Mensis, ac Feria eadem, Natalibus ejus tribuitur. Annus verò interim ibi est ثلاث وعشرين ومايتين الهجرة 223 *Hegiræ*. Sed Librarii error est manifestus. Et pro عشرين *vigesimus*, planè سبعين *sexagesimus* legendum. Autor ille aliàs dicitur Abu Elaighbas Achmed Ben Casem, quem eundem existimo esse cum Ben Casem virorum illustrium vitarum Autore aliquoties citato à Gabriele & Ioanne Maronitis in Tractatu de rebus Orientalibus Geographiæ Nubiensi subnexo. Floruit hic sub annum Hegiræ 610, seu annum Christi 1212. Anno nempè ætatis suæ 37 mortuus est, anno Hegiræ 616; qui Christi est 1220. Igitur natus est Eutychius Carolo Calvo Occidentis, Basilio Orientis Imperatoribus,

ratoribus, & Alfredo Rege Angliæ, Patriarchâ Alexandrino tunc Michaele. Dum autem temporis hunc qualemcunque calculum ex Arabismo afferimus, subit in mentem illud Landulphi Sagacis de summa atque inaudita numerandi insciția, quam Arabibus, autore Græculo aliquo, imputat. Ait nempè, libro 20, Vlid, seu Walid Chalifam Syriæ *prohibuisse scribi Græcè publicos logotheſii codices, sed in Arabicis annotari sine computo: quoniam,* sic ille, *impossibile est illorum lingua monadem vel dualitatem aut trinitatem, aut octo & dimidium aut tria scribi, propter quod & usque hodie sunt notarii Christiani.* Ita in rebus Iustiniani Rhinotmeti seu sub annum Christi 700 Landulphus. Sed mirari satis nequeo, undenam hoc Commentum primò natum. Manifestius nihil est quam non solùm in Arabum lingua Walide hoc vetustiore, utpote etiam in Alcoranica, numerandi rationem pariter, ut linguis in aliis, exprimi, verùm etiam ipsas, quibus utimur Europæi, Figuras Numerales, operationibus

De Numerandi apud Arabas *ratione.*

tionibus Arithmeticis adeo accomodas, quas Barbaricas appellitamus, ab eis olim mutuò Europæos accepiſſe, nec ita multò aliter à nobis etiamnum quàm ab illis formatas. Et Guilielmus Malmesburienſis lib. 2 de Geſtis Regum Angliæ cap. 10, ubi Gereberti, poſteà Silveſtri ſecundi Papæ, (quem tamen ille Ioannem XV perperàm facit) hiſtoriam intertexit, eum ait *primum à Saracenis Abacum rapientem, regulas dediſſe quæ à ſudantibus abaciſtis vix intelligantur.* Sed hæc obiter.

Eutychius *Medicinâ, Hiſtoriarum Scientiâ, & Theologiâ clarus.*

Dignitas Eutychii noſtri cernitur tum in artis Medicinæ ſingulari quâ claruit famâ, tum in rebus & Hiſtoricis & Theologicis quibus admodùm polluit, adeoque in Faſtigio in quod evectus eſt Patriarchali. Medicum quidem ipſe ſe in ſcriptis ſuis non ita rarò appellat, adjecto nomini ſuo, quod, juxta Orientalium morem, ſubinde inſerit, vocabulo المطبب *Medicus.* Et Achmed Ben Caſem in vita ejus; وكان طبيبا

مصورا

مشهورا عارفا بعلم صناعة الطب

وعدلها متقدما في زمانه *Et Medicus fuit insignis, tum Theoricæ tum Practicæ ejusdem partis gnarus, ac tempore suo præcellens*; quemadmodum item erat frater ejus Isi Ibn Batrik dictus. Scientiam ejus Historicam scimus ex Annalibus ejus, de quibus mox. Theologum autem subinde in Annalibus illis agit acutum, dum in Arianos, Nestorianos, id genus alios, tam obitèr, sed breviusculè, disputare vult quam res eorum narrare. In dignitatem Patriarchalem evectus est, post obitum Christoduli Patriarchæ Alexandrini, annos natus solares circa quinquaginta octo. Nimirùm anno Hegiræ 321, seu primo Chalifatus Kahiri Billa, factus est Patriarcha, die 8 mensis Tzephari, ut expressim tum Ben Casem tum Eutychius ipse. Sed altero in exemplari Eutychii (nam binis usi sumus, ut statim dicemus) manifesta est in numeris hac de re depravatio. In calculo Iuliano respondet annus Christi 933

Patriarcha Alexandrinus fit Eutychius.

ac

ac dies Februarii octavus. Sedit annis Lunaribus 7 præter 6 menſes, quod teſtatur tam Georgius Elmacinus, aut adnotatio ei adjecta lib. 3 cap. 1. quam Vitæ ejus autor jam ante dictus. Macarius erat tunc temporis Iacobitarum ſeu Eutychianorum ibi Patriarcha, uti hic ⁂ ⁂ *Orthodoxorum*. Sic enim in urbe illa, ſeditionibus deditiſſima, diù etiam anteà obtinuerat, ut tam Hæreticis ſuus quam Orthodoxis ſuus eſſet ibi Epiſcopus. Vide Nicephorum hiſt. 15. cap. 16. Et Breviculus hiſtoriæ Eutychianiſtarnm, ſeu *Geſta de Nomine Acacii*, cum Pontificum Romanorum Epiſtolis aliquot ab Iacobo Sirmondo dudùm edita, pag. 16; *Mortuo Principe Marciano, collectis turbis hæreticorum, Timotheus & Petrus veniunt Alexandriam, & ordinatur ab hæreticis Timotheus Epiſcopus. Duo igitur apud Alexandriam Epiſcopi eſſe cœperunt.* Orthodoxorum tunc erat Proterius. Tam verò Georgius Elmacinus quam Ben Caſem ait diſſidia viguiſſe non levia inter Eutychium & plebem ſuam.

Eutychius *Patriarcha Orthodoxorum.*

ſuam. Diarrhœa tandem laborantem Alexandriæ eum obiiſſe anno Hegiræ 328, die Lunæ quī poſtremus erat menſis Ragebi. Initium anni illius erat 18 Octobris anni Chriſti 939, feriâ ſextâ ſeu die Veneris. Ita in calculo Iuliano, mortuus eſt die Maii duodecimo anni Chriſti 940, poſtquam annos 63 aut circitèr vixiſſet. Caliphatum Syriæ tenente Arade Billa, Romano Orientis, Ottone Magno Occidentis Imperatoribus, atque Athelſtano Rege Angliæ. Coævos ita habuit Abi Hali Ben Mucla, qui primus elegantioris apud Arabas ſcribendi generis autor extitit, atque Albatenium ſeu Albategnium. Id eſt Mahumedem Aractenſem, Aratenſem Copernico aliiſque dictum & ſubinde Aracenſem, celeberrimum illum Aſtronomum; de quo legitur in Tzemach David, הוא המציא וחידש חשבון נכון וליחור לחכמי התכונה אשר נהגו בם עך היום הזה לחשוב ממנו התקופה האמיתיר *Is invenit ſimul & inſtauravit calculum exactum & Tabulas Aſtronomis, quibus utuntur ipſi uſque in hunc diem in motu vero ſupputando.* Sic David ille part. 2

Eutychii *mors.*

Quos habuerit viros doctrinâ claros ſibi coævos.

Albatenius.

anno Chiliadis quintæ 635 seu Christi 875. Alphonsinas, ut videtur, vult ex Albatenii libro de Scientiis stellarum (quem ex Arabico vertit olim Plato Tiburtinus) constructas. Etiam Thebit Ben Cora & אבו אלמשאר חכון ואלקנדי *Abu Elmaschaar Astrologus & Alkindi* notantur ab Abraha Zacuthio in Sepher Iuchasin (fol. 146.b) ut Caliphis, sub quibus vixit Eutychius, Coævi. Sed de Thebit non consentiunt alii. Videsis Iac. Christmannum in caput sextum Alfragani. At verò Euclidem à mendis purgasse Thebit ac Commentariis illustrasse anno Hegiræ 282, ex Orientalium libris docent Gabriel & Ioannes Maronitæ in Rebus Orientis Geographiæ Nubiensi subnexis. Annus autem ille idem est cum Christi 895, quo tempore Eutychius trigesimum aut circitèr agebat annum. Sed pessimè cluxatum habetur Thebiti nomen apud Iosephum Blancanum, ubi in decimo tertio à Christo seculo ponitur. Ex loco illo Zacuthii Iosephus Scaliger in Dynastia Chalipharum, *tunc florebant*

Thebit Ben Cora.

florebant, inquit, *Miſchaar Aſtrologus & Elchandi*. Legendum non dubito אבו אלמעשר *Abu Elmaaſar*, atque intelligi eum quem vulgo *Albumaſar* & *Abumaſar* vocitamus. Sic enim Arabicè ſcribitur ابو معشر ſeu ابي *Abu Maſiar*. Floruit ille Eutychio coævus. Nempè mortuus eſt anno Hegiræ 272 ſeu Chriſti 885, Eutychio juvene, ſeu annorum quaſi viginti. Quod docetur ab Ibn Chalican MS. Illuſtrium virorum apud Arabas vitarum autore perquam eximio. Mihi inde deſcripſit hæc etiam vir egregius Edwardus Pocockius. ابو معشر جعفر محمد بن عمر البلخي المنجم المشهور له المولفات المفيدة في علم الفلك كالمدخل والزيج والالوف وله اصابة جيدة توفي سنة اثنين وسبعين ومايتين *Abu Maſiar Giafar, Mahumed Ben Omar, Balachius, Aſtronomus celebris (cujus ſunt egregia de ſcientia ſyderali opera, ut Introductorium, Tabulæ, & Conſtructio; ac fuere inventa ejus perutilia) obiit anno* 272. Hinc liquet cur in verſionibus

Abumaſar.

vocetur *Abalachi*, u i & interdum *Iaphar*. Iaphar planè factum est à Giafar, & *Abalachi* à *Balachi* seu *Balachius*, quo nomine dictus est à Natalium loco. *Bactrianus* vertitur à Iacobo Golio in Catalogo Lugduno-Batavo num. 41. Malè autem à Blancano tribuitur Abumasar seculo Christi decimo. Nec meliùs Ioannes Picus Mirandulæ Comes, cum Arabibus ea voce dictum Astrologum negans ait Philosophum tantum apud eos sic nominari. Astrologum autem quem ex Arabico habemus, vocandum Aboasar. Sic ille lib. 1. in Astrologiam; sed hallucinatus. Verum quidem est, non Albumasar dicendum Astrologum (quemadmodum Picus ipse passim) sed Abumasar; non verò Aboasar. Citatur aliquoties in Franciſci Buranæ versione Averrois Commentarii in Priora Aristotelis Analytica alibique, Abumazar, qui planè Abunazar exarandus. Is est Abunazar Alpharabius Dialecticus & Philosophus eximius; cujus nomen in Averrois Commentariis in Posteriora & Avicennæ Chymicis sæpissimè alibique

bique sic rectè scribitur. Qui verò dicitur Scaligero Elkandi, Alkindum, Arabibus الكندي *Alkindi* seu Alchindum, esse non dubito. Philosophus erat is celebris, uti & Medicus & Mathematicus. Locum habet inter novem Iudices qui cum Haly de Iudiciis Astrorum plerunque conjunguntur. Quædam ejusdem de Gradibus medicaminum excusa sunt quæ haud parùm vilipendens impugnat Averroes in *Colliget* lib. 5. cap. 58. Nuncupatur subinde Iacobus Alkindi. Sed in Bibliothecæ Lugduno-Batavæ Catalogo occurrit inter codices Arabicos MS. *Isaac Kindæus, quem vulgo Alkindum vocant, de metiendis distantiis. Idem de Electione dierum.* Ex Iunioribus (inquit Ioannes Picus tum in Apologia tum in libello de Hominis dignitate) *qui Magiam*, illam verè naturalem, *olfecerint, tres reperio; Alchindum Arabem, Rogerium Bachonem*, Anglum illum percelebrem, *& Guilielmum Parisiensem.* Magiam puto Alchindi maximè cerni voluit in libello de Radiis, in quo de Spe- *Alkindus.*

cierum rerum omnimodarum, uti radiorum à Sole, emanatione, & de relatione partium universi quasi Magnetica agit. Hic puto nondum editus est. Coætaneus item Eutychio erat Photius Archiepiscopus Constantinopolitanus, atque, uti volunt aliqui, Theophilactus Bulgariæ, & Vitellio Opticus. Libri ab Eutychio scripti sunt Quatuor. كتاب في الطب *Liber de Medicina*; كتاب في الجدال بين المخالف والنصراني *Liber Disputationis inter Hæreticum & Christianum*, كتاب نظم الجوهر *Ordinatio* aut *Ordinata dispositio Gemmæ*, seu *Ordinatio* aut *Ordinata dispositio* aut *Syntagma Substantiæ* (ut pariter fert vox الجوهر) seu *Syntagma compendiosum*; quasi *Medullam Historicam* nuncupasset. Neque enim eodem vocabulo pro Gemma ac Substantia (scilicet الجوهر *Giauhar*) solùm utuntur Arabes, verumetiam ideò utuntur, quia ut Gemmæ inter reliqua bona, ita Substantiæ inter cetera prædicamenta dignitas est eminentissima.

Photius. Theophilactus. Vitellio.

Eutychii *Opera.*

tissima. Nam inde nominis hæc communio, ut expressim Averroes in Epitome in libros Metaphysices, tractatu primo. Quartus liber Eutychio tributus, est *de rebus Siciliæ postquam à Saracenis capta est*, qui in Catalogo Bibliothecæ Orientalis Viri præstantissimi Thomæ Erpenii, annexus esse dicitur Historiæ ejus Ecclesiasticæ, id est, *Medullæ* quam diximus *Historicæ*. Librorum, quos memoravimus, tres priores meminit Achmed Ben Casem ille. Etiam in illorum Tertio, seu Medulla Historica, Secundum memorat ipse Eutychius. Tertius autem Annales complectitur à rerum conditu usque in sua tempora deductos; in quibus quamplurima ad Historiam tum Sacram tum Profanam attinentia occurrunt notatu digniſſima quæ nullibi omninò apud Scriptores qui prostant, aliosve quos mihi videre contigit, sive Græcos sive Latinos sive Ebraicos sive Arabicos lecta. Conscripti sunt illi ad Isi Ibn Batrik fratrem suum. Citantur multotiès à Georgio Elmacino in hiſtoria

Eutychii *Opus, seu Annales unde* Origines *hæ sumtæ.*

ria Saracenica. Et recenſentur proculdubio inter Codices Arabicos Orientis res complexos, quibus olim Guilielmum Archiepiſcopum Tyrium inſtruxit Almaricus rex Hieroſolymitanus, ut inde opus de Principibus Orientalibus conficeret. Nec ut vulgares, ſed primarii. *Seith filius Patricii & vir venerabilis* vocatur huic Tyrio; nec alibi apud Scriptores Europæ veteres, quantum obſervavi, memoratur. Almarico rege, inquit Tyrius, in Prologo ad Hiſtoriam, *Arabica exemplaria miniſtrante, aliam hiſtoriam à tempore ſeductoris Mahumeth uſque in hunc annum, qui eſt nobis ab Incarnatione Domini* MCLXXXIV *per annos quingentos ſeptuaginta decurrentem conſcripſimus; autorem maximè ſecuti virum venerabilem Seith filium Patricii Alexandrinum Patriarcham.* Quod verò ait ſe maximè hunc ſecutum, planè intelligendum eſt de tempore duntaxat annum Chriſti 937 ſeu Hegiræ 326 antevertente. Tunc enim ſuos claudit Annales Eutychius, circa biennium pòſt mortuus. Atque ex Annalibus ejus

Citatur a Guilielmo *Archiepiſcopo* Tyrio.

ejus hiſce, quos ipſis Eccleſiæ Alexandrinæ archivis plurima debere nullus dubito, Teſtimonium quod dixi de loco illo Hieronymi traduximus. Id eſt, integram de Marco Evangeliſta & Eccleſiæ illius Originibus moribuſque vetuſtis interſertam Periocham. Exemplaribus uſus ſum binis MSS. ex Oriente dudùm allatis. Alterum antiquius eſt & trecentis quadraginta amplius abhinc annis exaratum, quod Bibliothecæ Cottonianæ cimelium eſt. Alterum, quod tum recentius tum multò elegantius eſt, cum aliis aliquot Orientis ſcriptis in Anglia à Iudæo, ut opinor, neſcio quo ante decennium amplius emtum, dono mihi dedit Georgius *Gage*, popularis meus, vir, dum vixit, tum ſingulari morum ſuavitate tum optimis artibus ornatiſſimus. Prioris erat olim dominus, Michael Patriarcha Antiochenus, qui & Eccleſiæ Antiochenæ, ni fallor, illud donavit. Id enim ſignificari didici eo quod ſcriptum in calce reperio. Nempe nomen jam dicti Patriarchæ Antiocheni

Exemplaria Eutychii, *quibus uſi ſumus, Arabica bina.*

cheni primô Arabicè conſcriptum, dein adjectum, codicem illum illius eſſe, quod ſolenni illo in Sacrilegos carmine clauditur فكل من يسرقه لم يحتلسه يكون محروم من الله & *ſi quis eum clam ſurripuerit, Deo anathema ſit.* Hiſce ſubjicitur ipſa Michaelis manu (ut par eſt credere) literis invicem in ſe, ad Græcorum, cum nomina ſcribunt, morem, inſilientibus, ✠ Μιχαὴλ ἐλέῳ Θεοῦ Πατριάρχης Ἀντιοχείας. Hunc autem eundem eſſe exiſtimo qui ante annos ampliùs ſexaginta Patriarchatu illo valdè ſenex dejectus, non ſemel memoratur à Martino Cruſio in Gratulatione ad Solomonem Schweigerum de ejuſdem peregrinatione conſcripta, non in Turcogræcia, ſed ſeorſim Argentorati 1582 excuſa. Hinc eſt quod in Commentario vocari volumus Codicem ſeu Exemplar hoc, *Antiochenum.* Recentius autem Exemplar exaratum eſt anno Hegiræ 1028, id eſt Chriſti 1618, Alepi, à Scriba ibi celebri تلجي *Talgi* dicto. Unde *Alepenſem* codicem eum nuncupavi. In Bibliotheca

theca Lugduno-Batava, quæ codicibus est Arabicis MSS. refertissima, nullum Scriptoris hujus reperitur Exemplar, si fides Catalogis ejusdem. Idem dicendum, de Bibliotheca Ambrosiana quæ Mediolani est, & D. Laurentii, quæ Madriti, & Oxonienſi publica, uti & Arundelliana ; quæ omnes tamen codices habent Arabicos MSS. maximè Oxonienſis, perplurimos. Sed verò in Bibliotheca Cantabrigienſi publica, Exemplar Annalium ejus reperitur inter libros Bibliothecæ Orientalis Thomæ Erpenii, quibus illa pridem donata est à Georgio Duce Buckinghamiæ, ejusdem Academiæ Cancellario. Quænam in Privatorum Musæolis lateant eorundem Exemplaria alia, nescio. Sed verò jam nunc dum hæc proditura sunt, perhumanitèr communicat mecum Annales hosce integros nitidissimè atque eadem opinor manu quâ Codex meus, seu *Alepenſis*, etiam & hoc aliquot annis recentiùs exaratos Guilielmus *Corderoy*, Civis Londinenſis, uti item alios aliquot

libros notæ ſingularis Arabicos, quibus in Oriente ſibi comparatis patriam ſuam nuperrimè ditavit. Et de Editionis cauſa, Autore, & Codicibus unde quæ ſequuntur Origines hauſtæ ſunt, hactenus.

Sed verò ſi Eutychio fidem heic parùm habendam ideò forſan quis moroſiùs exiſtimaverit, quòd ævi fuerit ipſe adeò rebus quas tradit recentioris (nam Seculo, ut vides, floruit Decimo) certè neceſſe eſt ut is, ſi parili in paribus utatur ratione, nec Ioſepho, Livio, Halicarnaſſæo, Plutarcho, Euſebio, Zonaræ, origines & res geſtas Iudaicas, Romanas, Græcas, Punicas, Chriſtianas tamdiù ſeculum ſuum antevertentes narrantibus nec id genus aliis credat, imò ut pro fide dignis habeat hiſtoriis (præter ſacras literas) duntaxàt ipſa Archivorum penetralia, Conciliorum acta ipſa, Thucydides, Polybios, Saluſtios, Cæſares, Tacitos, Guicciardinos, Comminæos. Mihi ſanè Eutychius in hiſce eſt veluti Beda planè Ægyptius.

EUTYCHII,

EUTYCHII,

Patriarchæ Orthodoxorum *ALEXANDRINI,* ECCLESIÆ SUÆ ORIGINES.

تسع
سنين من
قلوديوس
قيصر كان مرقص
الانجيلي بمدينة
الاسكندريه يذعو
الناس الي الايمان
بالمسيح سيدنا بمدينتنا

ANnus agebatur *Claudii*[1] Cæsaris nonus, cum *Marcus* Evangelista[2] in urbe versatus est *Alexandriæ*, ut inde propagaretur apud homines fides in Christo Domino

1

2

مرقص يمشي في مدينة
الاسكندرية ان انقطع
شسع نعله ۞ وجلس
عند رجل اسكاف
يقال له حنانيا ليصلح
نعله ۞ فاخذ حنانيا
الاشفا ليثقب النعل
فثقب به اصبع نفسه ۞
فسال منه دم ـــــا
كثيرا ۞ واوجعه
وجعا شديدا ۞ فتبرم
بمرقص فقال له
مرقص ان انت
امنت بيسوع المسيح
ابن الله فان اصبعك
تبرا ۞ واخذ مرقص
اصبع حنانيا ۞ وقال
بسم يسوع المسيح

Domino noſtro. Dum autem per urbem incedit, diffringitur calcei ejus corrigia: quem ut reficeret, ad Sutorem 3 2 ſe contulit nomine *Hananiam*, qui ſubulâ 4 ad 3 perforandum calceum ſumtâ, digitum ſuum perforavit, adeò ut multum efflueret ſanguinis, nec ſine dolore ingenti. Submurmuranti igitur in *Marcum*, dixit ei ille, ſi credideris in *Jeſum Chriſtum* Filium Dei, digitus tuus ſanabitur. Prehenſo igitur digito 5 ejus dixit, 3 In nomine *Jeſu Chriſti* ſanus ſit digitus tuus; qui eodem

تبرا اصبعه ـــــ ك ۞
فبريت اصبعه ـــــ ۞
الوقت ۞ فانقطع الدم
فامن حنانيا مـــــن
ساعته بالمسيح وعمده
مرقص وصيـــــره
بطريركا علـــــي
الاسكندريه ۞ وهو
اول بطريرك صير
على الاسكندريه ۞
وان مرقص البشير
صير مع حاديـــــا
البطاريرك اثني عشر
قسيس يكونوا مع
البطريرك ۞ وان عدم
البطريرك يختاروا
واحد من الاثنا عشر
قسيسا ۞ ويضع الاحد

eodem momento in ſanitatem reſtitutus eſt, ſanguine ampliùs non effluente. Et credidit ab eo tempore *Hananias* in Chriſtum, unde baptizavit eum *Marcus* & conſtituit eum Patriarcham [6] *Alexandriæ*. 3
Scilicet is primus [7] erat 4
Alexandriæ [8] Patriarcha 5
conſtitutus. Conſtituit item *Marcus* Evangeliſta duodecim [9] Presbyteros cum *Hanania*; qui 14
nempè manerent cum Patriarcha, adeò ut cum vacaret Patriarchatus, eligerent unum è duodecim Presbyteris cujus Capiti reliqui undecim

Manus

عشر قسيس الباقون
ايديهم على راسه
ويباركون ۞
ويصلحونه بطريركا ۞
ثم يختاروا رجلا
فاضلا فيصيروه قسيسا
معهم بدل الذي صير
بطريركا ليكونوا
اثني عشر ابدا ۞ فلم
يزل رسم القسا
بالاسكندريه
يصلحوا البطاركه
من القسا الاثني
عشر الي زمان
الاسكندر بطريرك
الاسكندريه الذي
كان في جملة
الثلثمايه والثمانيه

Manus [10] Imponerent [16]
eumque [11] benedicerent [35]
& Patriarcham eum
crearent [12], & dein virum [63]
aliquem insignem [13] eli- [64]
gerent eumque Pres-
byterum secum consti-
tuerent loco ejus qui
sic factus est Patriarcha;
ut ita semper extarent
duodecim. Neque de-
siit *Alexandriæ* institu-
tum [14] hoc de Presby- [64]
teris, ut scilicet Patriar-
chas crearent ex Pres-
byteris duodecim, usque
ad tempora [15] *Alexandri* [66]
Patriarchæ *Alexandrini*
qui fuit ex [16] numero [70]
illo CCCXVIII. Is autem
vetuit ne deinceps Pa-
triarcham

عشر ۞ فانه منع من
ان يصلحون القسا
البطريرك ۞ وامر
ايض انا مات
البطريرك ان يجتمعوا
الاساقفه ويصلحون
البطريرك ۞ وامر ايضا
انا مات البطريرك ان
يختاروا من اي بلد
كان رجلا فاضلا ۞
او من اولايك الاثني
عشر قسا او غيرهم
ممن يرضا حاله
فيصلحونه بطريرك ۞
وانقطع الرسم القديم
من اصلاح القسا
البطريرك ۞ وجري
الامر الاساقفه في

triarcham [17] Presbyteri 128
crearent. Et decre-
vit [18] ut mortuo Patriar- 129
châ convenirent Epiſco-
pi qui Patriarcham or-
dinarent. Decrevit item
ut, vacante Patriarcha-
tu, eligerent [19] ſive ex 131
quacunque regione ſive
ex duodecim illis Preſ-
byteris ſive aliis, ut res
ferebat, virum aliquem
eximium, eumque Pa-
triarcham crearent. At-
que ita evanuit [20] inſtitu- 134
tum illud antiquius, quo
creari ſolitus à Presby-
teris Patriarcha; & ſuc-
ceſsit in locum ejus de-
cretum de Patriarcha ab
Epiſcopis creando. Is

اصلاح البطريرك ۞ واما
سوالهم لم يسمي
بطريرك الاسكندريه
بابا فمعني البابا
جد ۞ فان منذ
حنانيا الذي اصلحه
مرقص البسيط
بطريرك الاسكندريه
الي وقت ديمتريوس
بطريرك الاسكندريه
وهو الحادي عشر
بطريركا كان على
الاسكندريه ۞ لم
يكن في عمل مصر
اسقف ۞ ولم تكن
البطاركه الذين قبله
اصلحوا اسقفا ۞ فلما
صار ديمتريوس

etiam petiit ab eis ne Patriarcha *Alexandrinus*, [21] *Papa* vocitare- 139
tur; quod significat Avum. Sed verò ab *Hananiâ* quem constituit *Marcus* Evangelista Patriarcham *Alexandriæ*, usque in tempora *Demetrii* Patriarchæ ibidem (is Patriarcha fuit *Alexandrinus* undecimus) nullus erat, [22] in 143
Provinciis *Ægypti*, Episcopus; nec Patriarchæ ante eum crearunt Episcopos. Ille autem factus Patriarcha tres constituit Episcopos

بطريركا اصلح ثلثة اساقفة ۞ وهو اول بطريرك بالاسكندرية عدل الاساقفة ۞ فلما مات صير بعده هرقل بطريرك علي الاسكندرية ۞ فاصلح عشرون اسقفا ۞ فواحد من هولا الاساقفة اسمه اومانيوس خالف الشريعة ۞ واتصل خبره بهرقل البطريرك فجمع هرقل البطريرك جماعة من الاساقفة ۞ وصار الي مدينة اومانيوس ۞ فكشف عن حاله

piscopos. Et primus fuit hic Patriarcha *Alexandrinus* qui Episcopos fecit. Mortuo *Demetrio* suffectus est *Heraclas* Patriarcha *Alexandrinus*, qui Episcopos constituit viginti. Ex his unus erat, *Ammonius* [23] dictus, [147] religionis desertor. De quo simulac ad *Heraclam* delata est fama, congregavit is Synodum Episcoporum, & in urbem *Ammonii* perrexit, ubi re satis cognita & perspectâ,

فنظر في امره وردّه
الي الحق ۞ فسمعت
العامة الاساقفة وهم
يسمون البطريرك
ابا ۞ فقالوا في
نفسهم انا كنا نحن
نسمي الاسقف ابا ۞
والاسقف يسمي
البطريرك ابا ۞ فيجب
علينا نحن ان نسمي
البطريرك بابا ۞
اي جدا ۞ ان كان
اب الاب ۞ فسمي
بطريرك الاسكندريه
من ايام هرقل بابا
اي الجد ۞ فاما
حنانيا بطريرك
الاسكندريه الذي

eum ad Veritatem reduxit. Cum verò homines audierant Episcopos vocitare patriarcham *Abba* seu Patrem, inter se dixere, [24] nos Episcopum 149
quemlibet *Abba* seu Patrem appellamus; Et appellant Episcopi Patriarcham *Abba*. Unde sanè oportet ut vocemus nos patriarcham *Papam* id est Avum, cum sit Pater Patrum. Ita à tempore *Heraclæ*, Patriarcha *Alexandrinus* dictus est *Papa*, id est Avus. Postquam autem *Hananias* Patriarcha *Alexandrinus* quem *Mar-*

cus

اصله مرقص البشير
على كرسيها
بطريركا اقام اثنين
وعشرون سنه
ومات ٭ وخرج مرقص
البشير الي برقه
يدعوا الناس الي
الايمان بالمسيح ابن
الله ٭ ومات قلوديوس
قيصر الملك فملك
بعده ابنه نارون
قيصر برومية ثلثه
عشر سنه ٭ وهو
اول من اهاج على
النصاري الشر والبلا ٭
وكان رجلا سريرا
جدا ردي السير ٭
وفي عصر نارون

cus Evangeliſta in ſede ſua conſtituit, annos ſederat XXII, mortuus eſt. Et profectus eſt *Marcus* Evangeliſta in *Barcam*,[25] ut propagaretur 149
apud homines fides in Chriſtum filium Dei. Obiit dein *Claudius* Cæſar, Imperator, & imperavit *Romæ* poſt eum, filius ejus *Nero* Cæſar annis XIII, qui primus fuit graviſsimorum in Chriſtianos malorum autor; homo utpote, in conſilii & vitæ inſtituendæ ratione, improbiſſimus. Et[26] tempore 150
Neronis Cæſaris, ſcrip-

قيصر كتب بطرس
رئيس الحواريـــون
الانجيل مرقص عـــن
مرقص في الرومية
في مدينة رومية ۞
ونسبه الي مرقص ۞
وفي عصر هذا الملك
ايضا كتب لوقـــا
الانجيله باليونانيه الي
رجل شريف من علما
الروم يقول لـــه
ثاوفيلا ۞ وكتب اليه
ايضا الابركسيـــس
الذي هو اخبـــار
التلاميذ ۞ وقد كان
لوقا البشير صاحب
بولص الرسول ۞ واقام
معه زمانا ۞ وذلك

sit *Petrus*, [27] Apostolorum Princeps, Evangelium *Marci*, cum *Marco*, lingua *Romana* [28], in urbe *Romæ*. Sed attribuit [29] illud *Marco*. Etiam tempore hujus Imperatoris scripsit *Lucas* [30] Evangelium suum *Græcè*, ad virum Nobilem ex Sapientibus *Romanis*, cui nomen *Theophilus*, ad quem item scripsit Acta seu Discipulorum historiam. Erat autem *Lucas* Evangelista comes *Pauli* Apostoli, quocum [31] per tempus aliquod mansit. Unde est quod *Paulus* Apostolus

151 152 163 163 164

ان بولص الرسول
يقول في بعض
رسايله ان لوقا
الطبيب يقرا عليكم
السلام ۞ واخذ نارون
فيصر لبطرس وصلبه
منكسا وقتله ۞ لان
بطرس قال له ان
اردت ان تصلبني
فاصلبني منكسا ليلا
اتشبه بسيدي المسيح
وانه صلب قايما ۞
وضرب عنق بولص
بسيف وكان لبطرس
بعد سيدنا المسيح
حين قتل اثنين
وعشرون سنه ۞ وصيى
بعد بطرس لينوس

lus in quadam Epiſtola ſua dicit, *Lucas* [32] *Medicus vos ſalutat.* Prehenſum verò *Petrum* *Nero* Cæſar cruci affigit, corpore ſcilicet inverſo, atque ita morte eum affecit. Nam & dixerat ei *Petrus*, ſi vis ut ego cruci affigar, corpore me inverſo affige cruci, ne mors mihi inflicta ſimilis ſit ei quæ infligebatur Domino meo Chriſto, qui cruci affixus eſt, corpore erecto. Sed gladio trucidavit *Paulum*. Occiſus autem eſt [33] *Petrus* ſub annum XXII poſt Dominum noſtrũ Chriſtum. 164 165

بطريركا على رومية
اقام اثني عشر سنة
ومات ۞ وهو اول
بطريرك صار على
رومية ۞ وكان
مرقص صاحب الانجيل
بالاسكندرية وبرقة
يدعوا الناس الي
الايمان بالمسيح
ابن الله سبع
سنين ۞ وفي اول سنة
من ملكة هذا نارون
قيصر قتل مرقص
بالاسكندريه ۞
واحرق جسده
بالنار

stum. Erat vero post *Petrum*, *Linus* Patriarcha *Romæ*, qua functus dignitate XII annos obiit. Et hic primus [34] erat Patriarcha *Romanus*. 166
Atque erat *Marcus* Evangelii autor, in *Alexandria* & *Barca* (ut scilicet propagaretur apud homines fides in Christum Filium Dei) annis [35] VII. Et anno 166
Imperii *Neronis* Cæsaris jam dicti primo, occisus est [36] *Marcus Alexandriæ*, & [37] corpus 166 169
ejus igne est crematum.

IN

IN Eutychii Ægyptii, PATRIARCHÆ ALEXANDRINI, Eccleſiæ ſuæ Origines, COMMENTARIUS.

I.

ANnus agebatur Claudii Cæſaris nonus, cum Marcus Evangeliſta. Non habetur ante hunc annum (id eſt Chriſti vulgatē 49) in Annalibus Eutychii, unde Origines hæ ſumuntur, Marci Evangeliſtæ mentio. Sed ſexennio aut circiter apud Euſebium & Chronologos quos vulgus ſequimur, antevertit ejus per Ægyptum prædicatio prima; tertio ſcilicet Claudii tributa. Quæ item nonnullis

Prima in Ægypto Evangelii prædicatio.

ſub Tiberio Cæſare collocatur, ut videre eſt tum in Ritualium Græcorum die 25. Aprilis, ſeu Marci feſto, ac Synaxariis, tum apud Nicephorum Calliſtum, lib. 2 cap. 43. Etiam in Faſtis Siculis, ſub anno Tiberii 18, ἐχειροτονήθησαν ἐπισκόποι *creati ſunt Epiſcopi*, Romæ Petrus, Alexandriæ Marcus, & Hieroſolymis Iacobus frater Domini. Certè & in Marci vita Arabica, *à Petro Kirſtenio edita, fit à Petro Apoſtolo* ipſe Patriarcha Alexandriæ; quo de nomine, mox plura.

2.

Evangeliſta.] pro الانجيلي *Evangeliſta*; legitur in codice Antiocheno صاحب الانجيل *autor Evangelii*, uti & poſtmodum Marcus in hac nuncupatur, quam è codice Alepenſi integram exſcripſimus, periocha. Item codex iſte hęic habet الايمان بالسيد المسيح ابن الله *fides in Domino Chriſto filio Dei*, & في اسواق مدينة *per plateas urbis*. Nomen autem Marci in eo, nunc مرقص ut hęic, nunc مرقس ſcribitur.

3.

Ad ſutorem ſe contulit.] De ſutore hoc Alexandrino, poſteà Patriarchâ, fuſior eſt hiſtoria in veteri Marci vita autoris incerti cum Abdia

Abdia Babylonio plerunque editi, quem sequitur Ordericus Vitalis in libro 2. Historiæ Ecclesiasticæ, uti & Alfricus Archiepiscopus Cantuariensis in Sanctorum vitis Anglosaxonicè, annis abhinc amplius sexcentis, congestis; quarum exemplar Ms. autori coævum extat in bibliotheca Cottoniana.

4.

Subulâ.] Codice Antiocheno; فاخذ حنانيا النعل واخذ الاشفا & *sumsit Hananias calceum & sumsit subulam.*

5.

Et prehenso digito ejus.] sequitur in Codice Antiocheno; ثم قال هذا بسم يسوع المسيح تبرأ هذا الاصبع فانقطع الدم *tum dixit ad hunc modum, In Nomine Iesu Christi sanetur hic digitus, & sistebatur sanguis, &c.*

6.

Et constituit eum Patriarcham Alexandriæ.] Non igitur vult noster, Marcum ipsum fuisse in decessorum suorum numero, seu Patriarcham aut Episcopum Alexandriæ; adeoque nec Hananiam ejus fuisse successorem, sed ab eo creatum. Dici solet hic Anianus, &, in veteri Marci vita, Anizanus. Certè & in Nicephori Patriarchæ Constantinopolitani Chronographia, in

Hananias Patriarcha Alexandrinus à S. Marco creatus.

Thesauro Temporum Scaligeriano edita, legitur pro eo Anianus. Sed Codex Nicephori Ms. optimæ notæ, in bibliotheca Londinensi publica, habet Ananias, uti & Sophronius; quod planè quadrat cum Eutychii Hanania.

7.

Scilicet is primus erat Patriarcha Alexandriæ] Ita ait noster alibi, Petrum Antiochiam fugisse, & creâsse ارخاذيوس بطركا على انطاكيه اقام سبعة وعشرون سنه وهذا اول بطريرك صير في مدينه انطاكيه *Arcadium* (sic in codice legitur utroque, pro eo qui vulgo Euodius dicitur) *Patriarcham Antiochiæ qui sedit annos* 27. (codex Antiochenus habet 29.) *atque primus erat hic Patriarcha creatus Antiochiæ.* De Lino item Patriarcha primo Romæ, simile heic inferiùs legitur; quod perquam consonum est eis qui Evangelistas & Apostolos Ecclesias singulares volunt quidem constituisse; ipsos verò Ecclesiæ alicujus singularis finibus, ob prærogativæ Sacræ amplitudinem, neutiquam circumscriptos. Neque sanè nostro ita discors est hac in re Eusebius, dum non semel facit Anianum, seu Hananiam hunc, præfectum seu Episcopum Ecclesiæ Alexandrinæ primum, nec Marco in Episcoporum serie seu numero locum tribuit. Dicit quidem μετὰ Μάρκον *Post Marcum* (quod intelligi potest, postquam Marcus

Patriarchæ primi, Antiochenus, Romanus, Alexandrinus; & Alexandriæ Hananias primus.

Marcus Evangelium ibi prædicaverat, & Ecclesiam fundârat; qua de re loquitur lib. 2. cap. 15.) primum fuisse Episcopum ibi Anianum. Ita in Chronico, sub Nerone. Tantundem in Historiæ Ecclesiasticæ lib. 2. cap. 24. Sed alibi simplicitèr ei vocatur hic Anianus, τῆς κατ' Ἀλεξάνδρειαν παροικίας ὁ πρῶτος *Alexandrinæ parœciæ* seu *diœceseos primus*; ut lib. 3. cap. 13. Et expressim, διαδέχεται δὲ αὐτὸν δεύτερος Ἀβίλιος, *cui successit secundus Abilius*; uti & libri ejusdem cap. 21. de Cerdone, qui tertius ab Aniano, τρίτος ἦτοι, inquit τῷ χρόνῳ μὲν πρῶτον Ἀνιανὸν προέστη, *hic tertius, post Anianum primum, ibi præerat*. Eusebium heic sequitur Zonaras, cui absolutè dicitur Abilius δεύτερος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας *secundus Episcopus Alexandrinus*. Videsis eum in Domitiano & Nerva. Sed verò obvium est in Episcoporum seu Patriarcharum Catalogis tam Mss. quam editis, Ecclesiasticis Annalibus, Romanæ Ecclesiæ ritualibus, alibique, non solùm Anianum successisse Marco, verùm & Marcum sive Patriarcham sive Episcopum Alexandriæ primum, idque à Petro, factum; annis ei interdum binis (ut apud Nicephorum Patriarcham, alios) interdum septem, etiam & novem & novemdecim tributis. Consulas Baronium tom. 1. anno Christi, 45. num. 46.

8.

Patriarcha Alexandriæ.] Non dubitavit igitur Eutychius, quin sub ipsos Ecclesiæ Christianæ natales, Patriarchæ nomen & Dignitas Christianis esset in usu. Certè & tres illas celeberrimas *De Patriarchæ Nomine & Dignitate.*

dignitates Patriarchales, Romanam, Alexandrinam & Antiochenam, ſuos tunc habuiſſe Patriarchas, eo ſcilicet nomine tunc creatos, aſſerit. Vide ſuprà num. 6. & 7. Quin & locum ejus perinſignem de Patriarchatibus tum his tum binis illis alteris celeberrimis, Conſtantinopolitano & Hieroſolymitano, adjicere non pigebit; quoniam horum utrunque vetuſtiorem multò facit, quam veterum aliquis, niſi Catalogos quoſdam excipias qui Patriarcham Hieroſolymitanum etiam initiis Chriſtianiſmi coævum, fortè duntaxat per prolepſin, admittant. Ubi de Concilio œcumenico ſecundo, ſeu quod celebratum eſt Conſtantinopoli ſub Theodoſio ſeniore, anno Chriſti vulgari 381, agit Eutychius, وبطريرك inquit وبقبوا

رومية الاول ۞ وبطريرك القسطنطينه

الثاني ۞ وبطريرك الاسكندريه الثالث

وبطريرك انطاكيه الرابع وصيروا اسقف

بيت المقدس بطريرك ۞ لانه انما كان

اسقف ۞ ولم يكن قبل ذلك علي بيت

المقدس بطريرك وبقبوه خامس وانصرفوا

Atque ita rem ordinarunt, ut Patriarcha Romanus primus eſſet, Patriarcha Conſtantinopolitanus ſecundus, Patriarcha Alexandrinus tertius, Patriarcha Antiochenus quartus. Quin & fecerunt Epiſcopum Hieroſolymitanum Patriarcham. Nam tempore retroacto Epiſcopus fuerat Hieroſolymitanus

nus, sed non Patriarcha. Hunc autem constituêre Quintum, & demum discesserunt. Constantinopolitani Patriarchatus initia ne quidem Christianismi ac Imperii conjunctione recentiora in antecedentibus fecerat. Sed de Constantinopolitano aliisque, videsis Socratem, lib. 5. cap. 8. Theodoretum, lib. 5. cap. 9. Sozomenum, lib. 7. cap. 9. Nicephorum Callistum, lib. 12. cap. 13. & Concilii Constantinopolitani primi Canones 2. & 3. Recentiores item, ut Ioannem Morinum in Exercitationibus Ecclesiasticis, Carolum à S. Paulo Episcopum Abrincensem in Geographia Sacra, pag. 217. præter Centuriatores lib. 4. c. 9. §. de Constantinopolitana Synodo, & Baronium, tom. 4. anno 381. num. 76. & anno 382. num. 19. Quod verò ad Hierosolymitanum attinet; receptum est à viris doctis plerisque contrà atque asserit Eutychius, adeò vetusta non fuisse illius initia. Alii enim Patriarchatum illum septuaginta posteà annis, seu ex autoritate Concilii generalis Chalcedonensis, quod habitum est sub Martiano Cæsare anno Christi 451. cœpisse volunt. Consulas ejusdem actionem 7. ubi Iuvenali Episcopo Hierosolymitano ejusque Ecclesiæ tres Palæstinas conceditur, τὰς τῶν ἰδίων ἐξουσίας ἔχειν, *sub propria habere potestate.* Cum antè Cæsareæ, ut metropoli, Antiochiæ, ut sedi Patriarchali, subesset Hierosolyma. Adi si placet, Morinum lib. 1. Exercitationem 7. Carolum à S. Paulo in Geographia Sacra pag. 310. Alii Concilio Constantinopolitano, quod Generale quintum

De Patriarchatus Constantinopolitani vetustate.

De Hierosolymitani Patriarchatus initiis.

quintum est, Patriarchatus hujus tribuunt initia, qua de re vide quæ habet Baronius, ex libro Censuũ in bibliotheca Vaticana tom. 7. an. 553. num. 245. Et Bellarminus, lib. 1. de Romano Pontifice cap. 24. *tempore*, inquit, *Iustiniani, id est, post annum Dom.* 500. *tum Imperatoris operâ tum Pontificum Romanorum permissione, cœpere Constantinopolitanus & Hierosolymitanus Episcopus in numero Patriarcharum haberi, nullo amplius reclamante.* Sed verò neque desunt qui antiquiorem multò faciunt Hierosolymitanum Patriarchatum, & tunc volunt cœpisse ea in urbe dignitatem hanc, quando post Alexandrinum, Romanum & Antiochenum antistites, in Synodi Nicænæ primæ canone sexto memoratos (qui ab origine Patriarchæ habiti sunt) canon septimus voluit ut Æliæ, id est Hierosolymæ, Episcopus honoraretur ac haberet item τὴν ἀκολουθίαν τῆς πρώτης *honoris Consequentiam.* Qua de re vide Theodori Balsamonis ibidem Scholia. Adde quæ notavit Severinus Binius ad Epistolam tertiam Anacleti. Quatuor autem quos diximus, præter Romanum, Quatuor Patriarchæ Principales dici solent Iurisconsultis, ad Dist. 22. c. 7. *Alii vero*, inquiunt, *propriè dicuntur Primates, ut Aquilegiensis, Gradensis, Toletanus, Cantuariensis, Bituricensis, & similes. Isti tamen quandoque vocantur impropriè Patriarchæ.* Sic Durandus in Speculo lib. 1. tit. de Dispensationibus. §. Sunt quoque, Cardinalis Iacobatius, lib. 1. de Conciliis Art. 1. §. 256. Consoni sunt Innocentius tertius in c. Antiqua

23.

23.tit. de Privilegiis, Nicolaus Boerius de Autoritate Magni Concilii numero 50, Lælius Zecchius de Rep. Ecclesiastica, capite de statu Patriarcharum. Matthias Ugonius de Præstantia Patriarchali, Lancellottus Conradus in Templo Judicum, lib. 2. cap. 3 Michael Ferrus Manrique de Precedentiis Ecclesiasticis Quæst. 33. Tobias Paurmeister de Jurisdictione Imperii Romani lib. 2. cap. 7. alii. Plura de his occurrunt apud Christophorum Rosinacum l. 2. de re Sacerdotali c. 33. & 34. Antonium Augustinum lib. 2. Epit. Juris Pontificii Veteris & Blasium Bagnum de præcipuis S.R.E. Dignitatibus tract. 12. De Dignitatis autem & Nominis hujus, in Christianismo, vetustate simul ac usu habentur plurima notatu digniſſima apud Petrum Berterium in Pithanis, Joannem Morinum in Exercitationibus, & viros doctos qui de Regionibus Suburbicariis (re cum primis perpendendâ, quoties quis de arrogata Pontifici Romano potestate disquisitionem init) pridem disputârunt. Occurrit quidem mentio Patriarchæ Alexandrini, sub Hadriani Augusti tempore (id est, sub annum Christi centesimum vigesimum) veluti nominis notissimi. Ipse scilicet Hadrianus in Epistola ad Servianum Consulem, quam ex Phlegontis liberti ejus libris in vitam Saturnini retulit Flavius Vopiscus, mores Ægyptiorum sui ævi describens, idque tam Christianorum quam Judæorum, aliorumque ibi degentium, *Ipse ille*, inquit, *Patriarcha, quum Ægyptum venerit, ab aliis Serapidem adorare, ab aliis*

De Dignitatis & Nominis Patriarchalis Origine.

aliis cogitur Christum. Quod ait, *cum Ægyptum venerit*; fortè Patriarchæ sive ab exilio aut fuga, sive à peregrinatione, ut munus suum per ampliſſimas Ægypto conterminas regiones, quarum etiam Præfectus sacer erat, obiret susceptâ, reditum innuit. Certè & Judæis sui fuere etiam per Imperium Romanum Primates & Patriarchæ; nunc Illustres nunc Spectabiles dicti in Jure Cæsareo, ut videre est in l. 3. & 17. C. tit. de Judæis, & in Cod. Theodos. lib. 16. tit. 7. § 11, 14, 15, 17. quibus adjice Epiphanii hæresin Ebionitarum, seu 30. num. 4. atque ibi Dionysium Petavium, & Petrum Molinæum in Vate lib. 2. cap. 3. & num. infrà 9. Indè satius esse vult Berterius, horum Patriarcham, non Christianorum ibi intelligere; cùm, propter muneris necessitatem in Ægypto, imò in ipsa etiam Alexandrinâ civitate, assiduum fuisse oportuerit Patriarcham Christianorum; & vulgo forsan ignotum esset eo tempore quid Judæus a Christiano differat. Sic ille lib. 2. Pithanon cap. 1. Et Josephus Scaliger lib. 3. Canonum pag. 297, Hadriani illud, de Patriarcha Judæorum capi vult, non de Antistite Alexandrino, *qui hoc nomen* (ut ille) *vix CC annis post Hadrianum habuit.* Sed viri magni, Isaacus Casaubonus & Claudius Salmasius ad Vopiscum, Baronius (tom. 2. anno Christi 112. num. 2.) alii, de Patriarcha sumunt Christiano locum illum Hadriani. Hæreo sanè. Sed quid hoc est, Patriarcham Christianum cogi adorare

adorare Christum ? De Judaico, etiam ob ea vocabula, forsan rectiùs intelligi videatur. Memorantur etiam Patriarcharum sedes in Epistolis Anacleto Pontifici Romano (sub annum Christi 110.) tributis. Vide Dist. 99. cap. 2. Id quod nonnulli arripiunt ut telum quo earum autoritatem confodiant ; quasi Patriarchæ vocabulum in dignitatibus Christianis recentioris fuisset Anacleto ortûs. Ipsi de argumento viderint. Consule Turrianum adversus Magdeburgenses lib. 2. cap. 2. Nomen est Judæis, puto, & Christianis singulare. Neque apud Paganos in dignitatibus suis compertum. Tametsi nescio unde deceptus Baronius asserat apud Herodotum Patriarchas dictos, Ægyptiis veteribus, eos qui in sacris principem locum tenebant. Nil apud Herodotum ejusmodi legitur. Quanquam, velut in Baronii verba juratus, Severinus Binius idem ipsum securè repetat in Notis ad Epistolam secundam Stephani Papæ primi. Quin & Is. Casaubonus Gamalielum Patriarcham, Marcello Empirico sic dictum, de dignitate Pagana intelligit. Sed nomen ipsum satis refragari videtur. Nam & Gamalielum Patriarcham Judæis scimus sub ævum Marcelli fuisse. Quod satis elicitur ex Epiphanii loco jam antè citato & l. 22. codicis Theodos. lib. 16. tit. 8. Sæpenumerò occurrunt in lingua Prophetarum ראשי אבות *capita Patrum*, seu *Principes familiarum*, quorum vicem plerunque apud interpretes Græcos obtinent ἄρχοντες τῶν πατριῶν,

Patriarchalis Nominis significatio, tum in Judaismo tum in Christianismo.

Principes familiarum, seu *cognationum*. Interdum etiam (ut in 1. Paralip. 8. 28.) vocabulum hoc unicum, πατριάρχαι habetur; unde & Judæis in usu erat atque etiam in Actis Apostolorum & Epistola ad Ebræos usurpatur, & in vulgata retinetur. Stante autem republicâ Ebraicâ, palàm est ex eorum Pandectis, non Magistratûs aut Jurisdictionis nomen hoc fuisse, sed tantùm Dignitatis ac Eminentiæ quæ reverentiam conciliaret. Nec magis quidem Jurisdictionis quàm Xystarchæ nomen inter Xysticos. Utcunque postmodùm inter Judæos se res aliter habuerit; quod ex utriusque Codicis titulo de Judæis est eliciendum. Sed illinc dubitari nequit quin Patriarchæ vocabulum sibi sumserint Christiani veteres. Etenim simplici Episcopi nomine, ex varia Græcorum item & Latinorum usu arreptum (quod scimus ex Aristophane ejusque in Aves Scholiaste, aliisque Scriptoribus Græcis, Cicerone ad Atticum, lib. 7. epist. 10. & Arcadio in Pandectis, l. 8. tit. de Muneribus & Honoribus ¶ Hirenarchæ; ubi *Episcopi* dicuntur, ex veterum usu, *qui præsunt pani & cæteris venalibus rebus quæ civitatum Populis ad quotidianum victum usui sunt*, seu Ædiles Cereales) simplici inquam eo nomine, inspectionem seu procurationem, quemadmodum & Ebræi רא *inspectoris* seu *speculatoris*, aut *Episcopi* Synagogæ nomine, contractiorem seu angustiorem denotabant. Patriarchæ autem voce, Episcopi seu Antistitis quamplu-

Episcopi in Christianismo nomen unde.

rimas

rimas & diffusiores ecclesias earumque membra cognatione seu fraternitate Christianâ conjuncta, ut summi parentis, pascentis, ac curantis, amplitudinem designabant & reverentiam summam. Syri & Arabes post Ebræos intelligunt, quasi *patrem summum*, aut simplicitèr *patrem* interpreteris. Unde in Actis Apostolorum cap. 2. 29. pro Patriarcha, substituitur ריש אבהתא *Pater patrum*, & الآبا رئيس idem sonans & cap. 7 8 & 9. אבהתן & آبونا *Patres nostri* pro Patriarchis. Vocabulum autem quo usus est noster, & occurrit non rarò apud Georgium Elmacinum pro Patriarchâ, id est, البطريرك è Græco palàm est in Arabicum tantùm deformatum. Pro *primo patrum*, seu inter *patres primo* seu *principe* sumitur; ac sic verti solet, velut *Primati* item synonymum. Neque heic posteriores vocabuli ex se syllabæ imperandi, velut jure aliquo magistratûs, potestatem ullam, sed dignitatem tantùm & eminentiam significant sacram; quemadmodum similis terminatio fermè inter veteres, in Bithynarcha, Syriarcha, Lyciarcha, Cappadocarcha, id genus aliis, *quorum nomen* (ut aiunt Honorius & Theodosius) *votiva festivitatis solennia dedicavit*, seu ad sacra spectavit edenda munera. Vide C. Theodos. lib. 15. tit. 9. de Expensis Ludorum l. 2. Quo pertinent etiam οἱ Ἀσιάρχαι in Actis Apostolorum cap. 19. 31. qui Principes Asiæ in

versionibus, seu, ut in Gallica, *Asiarques* nuncupantur. Ii enim Sacerdotes Asiæ, aut sacris præfecti. Consulas Dionysium Gothofredum ad l. 8. D. tit. de Vacatione & Excusatione munerum, & Guidum Pancirollum in Notitiam Imperii Orientalis cap. 105. Uti &, si placet, ea quæ congessimus olim nos ad Smyrnensem Donariorum, in Gymnasii ornatum, Recensionem.

9

Duodecim Presbyteros cum Hanania] Codex Antiochenus, اثني عشر قسيس ولسرهم ان مات البطريرك ان يختاروا واحد من هولاي الاثني عشر *Duodecim Presbyteros, & præcepit eis ut mortuo Patriarcha eligerent unum ex ipsis duodecim Presbyteris &c.* Anonymus autor vitæ Marci vetus, ejusque sequaces, ut Ordericus Vitalis, Alfricus, alii, eum aiunt ordinâsse Anianum seu Hananiam ibi *Episcopum & tres Presbyteros, id est, Melium, Sabinum, & Cerdonem, & septem Diaconos & alios undecim ad ecclesiasticum ministerium pertinentes.* Quod Arabicè usurpatur heic pro Presbytero est قسيس *Kasshish* quod *Seniorem, presbyterum*, seu *senem* denotat, etiam ex origine Chaldaica seu Syra קשיש *Kasshish*, unde & *Caseus* olim in Latium vetus, pro Sene, derivatum.

Presbyteri Nomen.

Caseum

Caſcum Caſcam duxiſſe non mirabile eſt, dixit Manlius Poeta priſcus apud Varronem, lib. 6. de lingua Latina; ubi plura de eo is habet vocabulo. Subſtituitur quidem eadem vox pro eo quod Græcè & Latinè eſt Epiſcopus, tum in Syri tum in Arabis, qui Syrum imitatur, Novi Teſtamenti verſione. Id videre eſt in Epiſtola ad Philippenſes cap. 1. 1. prima ad Timotheum cap. 3. 2. & ad Titum cap. 1. 7. tametſi habeant etiam alibi verſiones illæ verbum ipſum Epiſcopi ex Græco in idiomata illa detortum. Sed manifeſtum eſt, Eutychium heic Presbyteros intelligere, quatenus ab Epiſcopis fuerint diſcriminati; cum & tunc & per ſecula aliquot inſequentia nullum velit fuiſſe per Ægyptum, præter Patriarcham Alexandrinum, Epiſcopum. Quemadmodum autem Patriarchæ nomen ſuprà ex Judaico vocabuli uſu in Chriſtianiſmum eſt derivatum, ſic & inde petendum manifeſtò Presbyterorum vox. Eos זקנים vocitârunt. In Federe vetere ſexcenties occurrit illud, quod Seniores ut plurimùm, ſeu πρεσβυτέρους, non Senes vertunt interpretes Græci. Unde tum manavit in Chriſtianiſmum nomen, tum in Judaiſmo rerecentiori, ſeu poſt urbis excidium retentum eſt. Nam in Arcadii & Honorii Auguſtorum ad Cæſarium Præfectum prætorio reſcripto, *definitum eſt, ut privilegiis his qui inluſtrium Patriarcharum ditioni ſubjecti ſunt, archiſynagogis, Patriarchiſque ac Presbyteris, cæteriſque, qui in ejus religionis ſacramento verſantur, nutu noſtri nominis*

Presbyterorum nominis uſus, ut inter Iudæos veteres, ſic etiam, poſt excidium Vrbis, recentioribus.

nominis perseverent ea, quæ venerandæ christianæ legis primis Clericis sanctimonia deferuntur. In alio eorundem legitur; *Superstitionis indignæ est, ut Archisynagogi sive Presbyteri Iudæorum, vel quos ipsi Apostolos* (scilicet שליח) *vocant, qui ad exigendum aurum atque argentum à Patriarcha certo tempore diriguntur à singulis Synagogis exactam summam atque susceptam ad eundem reportent.* Quæ habentur in codice Theodosiano, lib. 16. tit. 8. l. 13. & 14.

10.

Cujus Capiti reliqui undecim manus imponerent] Patriarcham ita à Presbyteris electum & creatum vult, ut tum ex ipsis tum ab ipsis electus, à reliquis undecim χειροτονίᾳ seu χειροθεσίᾳ, id est, *Impositione manuum*, cum adjecta Benedictione, crearetur, seu, ut loqui amant, consecraretur. Impositionis Manuum, velut ritûs in creandis Presbyteris ac Ministris Ecclesiasticis usitati, mentio est satis obvia in Actis & Epistolis sacris. Animadvertendum autem est, quemadmodum nomina officiorum sacrorum, ut Patriarcha, Presbyter, Apostolus, Diaconus, Primas & Episcopus, in Christianismum ex Judaismi veteris usu ראש אבות, זקן, שליח, חזן & ראש שמש, jam dictis satis respondentium, manârunt (unde & Sacerdotum, Ἀρχιερέων, Ἱερέων, Levitarum etiam nomina nostris aptârunt majores) ita & ritum sive Presbyterorum, sive aliorum, ut Patriarchæ heic, creandorum hunc,

De Ordinatione, ac Manuum Impositione.

Hierarchiæ Christianæ Nomina è Iudaismo traducta.

hunc, qui præ aliis erat singularis, ab Ebraico fonte, uti alia non pauca, tum ex Institutione tum ex Imitatione manâsse. Atqui non à more manuum victimis imponendarum, quod voluere olim viri perdocti aliqui; sed planissimè à perquam solenni ac antiquissimo Impositionis apud Ebræos Manuum, in סמיכה וקנוי seu *Presbyterorum* suorum creatione, more, eoque usitatissimo. Nimirùm quisquis in potestatem judiciariam seu causarum ritè cognoscendarum facultatem evehendus erat, is per Manuum Impositionem, verbis insuper de creatione conceptis, dignitatem eam regulariter adipiscebatur; adeò ut dein dignus seu idoneus haberetur qui in Synedria, sive Vigintitriumviralia sive Septuagintauniusvirale cooptari legitimè posset, ibiq; Judiciis præesse. Neque enim Impositio illa Judicem creabat, sed ita idoneum reddebat, ut ad Judicis munus obeundum ritè posset, ubi locus erat, cooptari. Seculis quidem recentioribus (sub natales inquam Christi) accesserunt nomina Rabbi, Rabbenu, Morenu, alia quibus creati variatim insigniti sunt. Sed ab ipsis reipublicæ Ebraicæ initiis, & nunquam non, וקנוי seu *Presbyteros* aut *Seniores* dictos volunt. Unde & Talmudicis, id est Jurisconsultis Ebræorum, passim סמיכה וקנוי habetur pro *Impositione manuum quâ Presbyteri fiunt*, seu pro ipso Ordinationis actu. Facultas autem judiciaria ita collata duplex erat. Altera Universalis, quæ Causas omnimodas complexa est; nec Tempore aut Loco intra terram sanctam circumscripta.

Presbyterorum, apud Iudæos veteres, Creatio, seu Ordinatio.

cumscripta. Altera Particularis, atque intra tum Causarum aliqua genera & Temporis etiam interdum angustias arctata; pro arbitrio scilicet eorum qui crearent seu ordinarent. Jus integrum ac Formula Ordinationis ejusmodi in Quintuplici cernitur consideratione. Originis unde petitur; Personarum, quibus facultas Ordinandi; Verborum conceptorum Impositioni manuum adhiberi solitorum; Numeri Personarum quæ Ordinationi necessariò adesse deberent; ac Effectûs quem Ordinationem ejusmodi consequi volunt Ebræorum Jurisconsulti. Origo collocatur ab eis in ævo Mosaico; adeoque tum à Septuaginta Senioribus Mosi, Numinis jussu, nec sine Manuum, quod tradunt illi, Impositione, in Numerorum undecimo adscitis (unde Synedrii Magni Natales) derivari volunt, tum à celeberrimo illo exemplo Josuæ cui ex præcepto divino imposuit Moses manus, ut videre est Numer. 37. 18. Atque inde Ordinationis illum Ritum perpetuò aiunt durâsse. Personæ, quibus facultas erat Ordinandi, dupliciter considerandæ. Aut seculis in vetustioribus seu quæ Hillele Principe Synedrii Magni (qui post excidium Templi secundi longævus diù floruit) sunt anteriora; aut in eis quæ inde sunt secuta. Antè Hillelem illum היה כל אחר ואחר ממנה את תלמידיו *quilibet* (antè creatus seu ordinatus) *ordinabat discipulos suos.* Hillelis autem illius tempore, veteris hujus moris etiam à Mosaico ævo perpetuò deducti novatio ejusmodi inolevit,

Presbyteros creandi, apud Iudæos veteres, ritûs Origo.

Quibusnam facultas esset Presbyteros, apud Iudæos, Ordinandi.

vit, ut non ſine Principis Synedrii, etiam demùm ut nec ſine Synedrii ipſius autoritate, quis poſſet legitimè ordinari. Verba ſolennia Impoſitioni Manuum adhibenda, alia fuere Ordinationis, quam diximus, Univerſalis, alia Particularis. Univerſalis hæc vel hujuſmodi. הרי את סמוך ויש לך רשות לרון אפילו דיני קנסות *Ecce Creatus ſeu Ordinatus jam ſis, & facultas tibi ſit judicandi etiam cauſas pœnales.* Quali formulâ creatus judiciis omnimodis par erat. Nam de eis quæ pœnalia non erant, veluti vindicationibus rei, condictionibus, & quæ ſunt reliqua petitoria, cognoſcere licuit etiam non Ordinatis, ex compromiſſo, quaſi arbitris, in forum Triumvirale cooptatis. Poſtquam autem Rabbinatus & ejuſmodi dignitatum nomina alia acceſſere, etiam ea ſubinde ſunt ipſis Ordinationis verbis adjecta. In Particulari Ordinatione ſeu, ut vocant, לדברים יחידים *rebus ſingularibus aliquot* facta, Cauſæ quibus facultas data circumſcribebatur ad hunc modum deſignari ſolebant. ויש לך רשות לרון ולא להורות באיסור והתר לרון באיסור והתר ולא לרון בדיני ממונות *Et ſit tibi facultas judicandi, ſed ita ut minimè ſit tibi facultas decernendi quinam ritus illiciti quinam liciti; aut ſit tibi hujuſmodi facultas decernendi, ità tamen ut cauſas pecuniarias non ſit tibi facultas judicandi.* In Synedriis ſcilicet. Nam ex compromiſſo fiebant judices cauſarum pecuniariarum, ſeu non pœnalium, legitimi, Triumviri etiam non omninò ordinati. Aut

Verba in Presbyteris Ordinandis, apud Iudæos, ſolennia.

רשות לזה ולזה אבל לא לריבו קנסות *facultas de jam dictis utrisque judicandi, sed non de pœnalibus.* Aut לדון דיני קנסות אבל לא להחיר בכורות בעמיהם *judicandi de pœnalibus, sed non de primogenitorum vitiis decernendi.* Aut להחיר נדריהם בלבד *decernendi de Votis tantùm solvendis.* Tempus in Ordinatione Particulari sic adjiciebatur, יש לך רשות לדון או להורות עד שיבוא הנשיא לכאן או כל זמן שאין אתה עמנו במדינה *Sit tibi facultas Iudicandi & Decernendi usque dum venerit huc Princeps, seu quamdiu non fueris ipse nobiscum in Vrbe.* Diximus autem regulariter per Manuum Impositionem, adcóque formulis, quales attulimus, adjunctis ipsi Impositionis actui, dignitatem seu facultatem ejusmodi collatam. Sed exceptio admittenda. Nam etiam tradunt Jurisconsulti Ebræorum, sine Impositionis actu, per Epistolam, ab eo cui Ordinandi facultas esset, missam (quoties locorum distantia præsentiam impediret) legitimam fieri Ordinationem. Sed casus hic singularis est. Jus Ordinandi commune & ab intima antiquitate receptum, est quale narravimus; ipsaque Ordinatio eodem vocabulo nuncupata, quo Manuum Impositio simplicitèr designata. Numerus Personarum Ordinationi omninò necessarius, erant minimùm Tresviri; id est bini præter ipsum Ordinantem. Unde in Pandectis Ebræorum סמיכה זקנים בשלשה *Ordinatio Presbyterorum per Impositionem Manuum, tribus fieri debet præsentibus.* Ità scilicet ut alii bini sive antè ordinati

Numerus Personarum Ordinationi, apud Iudæos, Presbyterorum, necessarius.

dinati sive minimè ordinati, præter ipsum Ordinantem, qui semper ex Ordinatis esse debuit, actui adessent. Sic oportet rem intelligere; non ut Petrus Galatinus & Gulielmus Postellus, qui Triumvirorum quemlibet ex Ordinatis esse debere perperàm scripserunt. Hic in lib. 4. de Concordia orbis pag. 377, ille de Arcanis Catholicæ Veritatis lib. 4. cap. 6. Quod ad Effectum attinet quem Ordinationem hanc consequi voluere Jurisconsulti simul & Theologi Ebræorum (nam ipsis iidem fuere ipsi Theologi sui & Jurisconsulti) is aut Externus est aut Internus. Externus satis cernitur in eis quæ de facultate Judiciaria sic collata jam diximus; qualis nimirùm Judices non fecit, aut Jurisdictionem omninò aliquam Ordinatis tribuit; sed idoneos eos tantùm reddebat Judiciis exercendis (quemadmodum qui in Academiis Doctoratu insigniuntur, aut apud Anglos *Servientis ad Legem* titulo) adeò ut in Synedria ritè cooptari possent. Internus Ordinationis effectus habebatur eis ejusmodi, ut Spiritus Sanctus (nam tum Judæi, ut videre est passim in eorum Commentariis, tum Mahumedani, quod scimus non solùm ex Avicenna, sed ex ipso Alcorano, Spiritum Sanctum eodem nomine cum Christianis sed diversâ notione agnoscunt) ut Spiritus, inquam, Sanctus super Ordinatos quiesceret. De LXX Senioribus Mosi ejusmodi Ordinatione adscitis, & de eis qui seculis sequentibus ritè ordinabantur, aiunt, ותנח עליהם *Et quievit super eos*

Ordinationis Iudaicæ Effectus Externus.

Effectus Ordinationis Iudaicæ Internus.

Majestas Divina, quam & רוח הקורש *Spiritum Sanctum* vocitant. E sacro sermone habent quæ ad Effectum hunc facere volunt. Vide Numer. 11. 26. & Deut. 34. 9. Quæ autem summatim contexuimus de hoc ritu fusiùs habentur in titulo Talmudico *Sanhedrin* cap. 1 & Gemara Hierosolymitana ibi, fol. 19, col. 1, Babilonia fol. 14[a]; item apud Mosem Maimonidem, Halach. *Sanhedrin* cap. 4. Mosem Mikotzi Præcepto affirmativo 97, Abraham Zacuthium in *Sepher Iuchasin* fol. 60[a], Eliam in Thisbite verbo סמך & חבר. Adde Petrum Galatinum loco citato, & Postellum, Josephum Scaligerum in Elencho Trihæresii cap. 10. Nicolaum Serrarium in Rabbino priori, Petrum Cunæum de Republica Ebræorum lib. 1 cap. 12. Joannem Buxtorfium in Lexico Chaldaico, verbo סמך, Walonem Messalinum de Episcopis & Presbyteris cap. 5 pag. 393, Hugonem Grotium in Notis ad Evangelia pag. 329. Certè & de seculorum recentiorum, à veteris Judaismi fonte, usu in creandis eis qui in Synedria cooptandi fuere apud Judæos Captivitatis, testimonium habetur in Beniamini Tudelensis Itinerario (Editionis Ariæ Montani pag. 68 & 69, Constantini L'Empereur pag. 73 & 74,) cui priusquam fidem des, consulas præstantissimi viri jam dicti Constantini Dissertationem de libro illo ad Lectorem. Id interea certum est, tametsi non rarò occurrat apud Talmudicos, Rabbi Hillelem Principem Synedrii antè memoratum, fuisse סוף הנסמכים

ultimum

ultimum Ordinatorum (quod denotat solùm eum fuisse, ex eis qui undiquaque ritè & ex more majorum ordinati sunt, postremum) nihilominùs etiam seculis sequentibus Ordinationis ritum qualemcunque inque eo Manuum Impositionem mansisse. Jam verò scimus etiam victimis immolandis apud Judæos, aliisque actibus solennibus, tum apud ipsos tum in Christianismo, Impositionem hanc adhiberi solitam; unde nimirùm præter Benedictionem seu Invocationem divinam, (quæ Impositioni ejusmodi aut expressim aut tacitè ut comes adesse solet) ipsa Res seu Persona de qua agitur palàm certiúsque designatur. Nam & traditio quæ translatio est de Manu, ut aiunt Jurisconsulti, in Manum, dominio rerum corporalium transferendo, in Jure Cæsareo adhibetur. Sed quemadmodum ex causa conjuncta seu titulo Dominium nascitur, non ex ipsa simplici traditione (nam sic etiam depositi seu commodati traditi Dominium transiret) ità ex verborum conceptorum formula, in Ordinatione jam ostensa, seu facultate concessa, ipsa fiebat Ordinatio; Personâ per Impositionem Manuum signatè indicatâ. Unde & per Epistolam, ut dictum est, quæ designationem suppleret manualem, ordinare licuit. Sic hæreticis resipiscentibus, post exomologesin, pax dabatur, non sine Manuum Impositione, ut certò designarentur. Quod scimus ex Dionysio Alexandrino apud Eusebium lib. 7. cap. 2. Ecclesiæ Africanæ Canone 57. & Synodi Nicænæ primæ

Manualis Rei ac Personæ designatio variatim adhibita.

primæ Canone 8. Similitèr in manumissionibus per vindictam, seu libertate per vindictam imponenda, in Jure Cæsareo veteri, & in dignitatibus ac præfecturis per Investituram conferendis (cui apprimè respondet in Arabismo ألبس خلع *induere aliquem dignitatis veste* seu *ipsa dignitate*) etiam in Gradibus Academicis aliquot tribuendis, personæ habetur Manualis designatio. Etiam & ritus olim erat alicubi in Christianismo, ut cum Manumissiones ab Ecclesiasticis fierent, ipsorum aliquot Manus, manumittendi capiti, in ipso manumissionis actu, quæ per syngrapham fiebat, imponerentur, ut videre est in Exemplo ab Hieronymo Bignonio allato in Notis ad Marculphi Formulas pag. 577. Atque ut Personis sic Rebus, ad certam designationem, Imponere Manus solenne erat. Ita se res habuit olim dum Manum imponendo sive Evangeliis, sive Cruci, sive Reliquiis, sive harum Capsulis, jurabant; ità hodieque. Iniquum igitur ex antè ostensis neutiquam fuerit existimare, Manuum Impositionem in Presbyteris ordinandis apud Christianos, ex usu illo, quem indicavimus, Ebraico desumtam esse. Atque sicut Baptismus Christianorum Ebraicum Baptismum, quo tum parentes ipsorum, ut volunt ipsi, tum Proselyti Judaismo initiabantur, haud parùm imitabatur (qua de re consulas si placet lib. 2. de Jure Naturali & Gentium juxta placita Ebræorum cap. 2. & sequentia) unde nec

Manuum Impositio, in Ordinationibus, Christiana, è Iudaismi usu derivata.

novus

novus visus est hic ritus cum fide Christianâ imbutis adhibebatur ; & ut Cœnæ Domini institutio admodùm particeps erat celebrationis apud eos Paschalis (quâ de re vide Josephum Scaligerum lib. 6. de Emendatione Temporum, pag. 536.) ipsique Paschatis nostri Termini Paschales, illorum temporis ratiocinio veteri, utcunque nobis aliter atque aliter intellecto, planè debentur ; ita & ex eorum usu vetustissimo manavit ritus Ordinationis Presbyterorum. Quæ, sicut antè erat concessio legitima facultatis de Jure Ebraico sive universalitèr sive particularitèr, modo quo ostensum est, judicandi ac decernendi, (nec tamen nisi Ordinatus in judicum aliquem consessum seu Synedrium more patrio insuper cooptaretur) ita nunc Creatio erat Presbyterorum, Episcoporum, Pastorum, per successiones ab Apostolis derivata ; eorum nempe qui Evangelium prædicarent, propagarent, publicè exponerent & sacra præstarent aliis Christianismi Ministeria. Certè libentiùs sententiæ huic forsan accedet quis ingenuus, si penitius adverterit tum quod tam in receptis Ebræorum quam Christianorum moribus, hac in re, de Spiritu Sancto habetur, tum quod de Ternario minimùm numero, qui Ordinationi, ut supra docuimus, Ebraicæ semper necessarius erat, in Episcopis Christianorum ordinandis legitur. Cujus vetustissimum memoratur vestigium in ipso Jacobo fratre Domini Episcopo Hierosolymitano à Petro, Jacobo & Joanne ordinato ; idque ex Cle-

mente apud Eusebium & Nicephorum. Vide Gratian. Dist. 64. c. 1. & 66. c. 2. Freculphum Lexovienſem tom. 2. lib. 1. cap. 17. & Damaſum in Epiſtola 5, ac in edit. Mileſiana, 9. & Canon. 13. Cod. Eccl. Africanæ. Hinc Matthias Ugonius in Tractatu de Præſtantia Patriarchali, *Ex Hujus*, inquit, (Jacobi) *conſecratione, Eccleſia traditionem accepit ac Epiſcopis, omnibus formam dedit, ut minùs quam à tribus Epiſcopis conſecrationes eorum non celebrarentur. Vnde Epiſcopi non ſunt qui minùs quàm à tribus ordinati ſunt Epiſcopis.* Quibus tamen perquam adverſa ſunt quæ de Epiſcopo Alexandrino à Presbyteris, ut vides, creando habet tum Eutychius noſter, tum Hieronymus. Quin etiam à tribus ordinatur Paulus Apoſtolus Gentium apud Hieronymum in ejus vita. Sed hac in re confundi ſolet non rarò Electio ſeu Admiſſio cum Ordinatione. Adeas Concilii Nicæni primi Canonem 4. & Balſamonem & Zonaram ibidem, præter Theodoritum hiſtor. Eccleſiaſt. lib. 5. cap. 9. & Syneſium Epiſt. 67. Si igitur Eutychio noſtro fides, hallucinantur nimiùm qui, dum ad locum Hieronymianum in præfatione ſuperiùs allatum extricandum ſe torquent, aſſerere audent Electionem Presbyterorum Alexandrinorum *talem fuiſſe qualis in Germania fieri ab Eccleſiarum capitulis ſolet.* Ita ad Hieronymum Marianus Victorius Epiſcopus Amerinus. Quaſi Epiſcopi alibinde accerſiti creaſſent, ipſi verò Presbyteri tantùm elegiſſent. Neque infrequens eſt ejuſmodi

modi interpretatio Hieronymi apud Theologos, nec non obvia. Sic etiam Vincentius Cabotius Juriſconſultus lib. 1. Variarum Diſputationum cap. 2. Sic alii. Sed ut Eutychio intereà ita & ipſi etiam Hieronymo ſunt, quotquot rem ſic explicant, adverſiſſimi. De Impoſitionis autem Manuum Uſu & Diſcrimine in Orientali & Occidentali Eccleſiis, ex vetuſtate recepto, conſulas Petrum Arcudium de Utriuſque Eccleſiæ Concordia lib. 6. cap. 4. & ſequentia, & Joannem Baptiſtam Catumſyritum in Prolegomenis, cap. 122. cum ibi ſequentibus. Jam verò qui ſic electi & in munus Presbyterale χειροτονίᾳ, ſeu χειροθεσίᾳ, ſcilicet *Manuum Impoſitione* cooptati ſunt, in *Ordinem*, poſteà in Chriſtianiſmo, coaleſcere dicebantur ſingularem, id eſt *Ordinem Presbyterorum*; quemadmodum & alii, in munera, apud Paganos, ſive ſacra ſive profana nomine communi eademque lege, pro morum varietate, ſive in Urbe ſive in Municipiis adſciti, Ordinem faciebant. Hinc *Ordinari* verbum inolevit in Occidente pro eo quod eſt χειροτονεῖσθαι, ſeu *in Ordinem illum Manuum Impoſitione cooptari*; unde & *Ordinatio* pro ipſo actu. Et quia ſacra eis obeunda Miniſteria, *Ordo* ille dictus *Sacer*. Et Πρεσβυτέριον interdum, ipſe Ordo eſt, ut apud Ignatium in Epiſtola ad Trallianos. Notiſſima ſunt nomina illa veteris Romæ, (quod eſt heic advertendum) Ordo Senatorius, Ordo Equeſtris, Plebeius. Certè & Senatus nomen, & Senatorum Ordo, ἡ γερουσία,

Ordinis *Nomen, apud veteres; unde in Occidente*, Ordinationis & Ordinandi *voces.*

ac ejusmodi voces aliæ, Ebræorum זקנים seu *Senum* aut *Seniorum* munus, velut ex origine, redolent. Ordines item fuere Comitum. Et Ordo Decurionum passim occurrit. Ciceroni etiam memoratur Ordo Publicanorum, lib. 10. Epist. 9. ad Crassipedem. Atque in marmoribus priscis Ordo Aquileiensium, Oretanorum, Britonum, Tarraconensium, id genus quamplurima alia obiter visuntur. Hinc *Ordine moveri, Ordine interdici, in Ordinem redire, in Ordinem allegi, ad Ordines reduci* linguâ Jurisconsultorum, velut Ulpiani, Papirii, Papiniani in L. 3. §. 1. & L. 13. §. 1. D. tit. de Decurionibus, L. 15. D. tit. Ad Municipalem, & in Novella Majoriani 1. alibique sæpiùs. Ipsaque sanè allectorum Curia, Corpus, Collegium seu Sodalitium, Ordo est. Et Ταξιῶται, quasi Ordinatos diceres, sunt in Ordinem Curialem allecti in l. 53. C. tit. de Episcopis & Clericis. Certè & qui sic ex Jure Romano seu Municipiorum in Ordines allecti, *Seniores* dictos esse id est planè πρεσβυτέρους rectè adnotavit Christophorus Justellus in Observationibus ad Codicem Canonum Ecclesiæ Africanæ, Can. 258. Sed & vide ibi Canon. 91. & 274. & ad hunc etiam Justellum. Consonus est hisce usus vocabuli antiquus apud Virgilium, ubi Æneas lib. 7.

——— *delectos Ordine ab omni*
Centum Oratores augusta ad mœnia Regis
Ire jubet.———

Ad quem locum Servius, *Ordine ab omni*, ait esse,

esse, *ex omni qualitate dignitatum, quod apud Romanos in legatione mittenda hodieque servatur.* Et tralatitius est nominis etiam nunc usus ejusmodi, dum Germaniæ, Galliæ, Angliæ, Belgii Ordines dicimus; uti & Monachorum aliorumque Cœnobitarum atque Equitum. Parili ex causa qui Sacris apud Paganos præerant in Ordines digesti. *Ordo Haruspicum sexaginta* legitur in veteri marmore, aut nunc aut pridem Beneventi; *Ordo Haruspicum.*

L. CASSENI SOSPITIANI
EX ORDINE. HARUSPIC. LX
VIX. ANN. XXX
PARENTES
FILIO. OPTIMO

Etiam Lucius Fonteius Flavianus *Magister publicus Haruspicum Ordini Haruspicum LX dat dedicat* in Saxo Romæ nuper eruto quod vide apud Jacobum Gutherium lib. 1. de veteri Jure Pontificio cap. 3. *Ordo* insuper *Sacerdotum*, Paganis usurpabatur, ut in hoc marmore *Ordo Sacerdotum.*

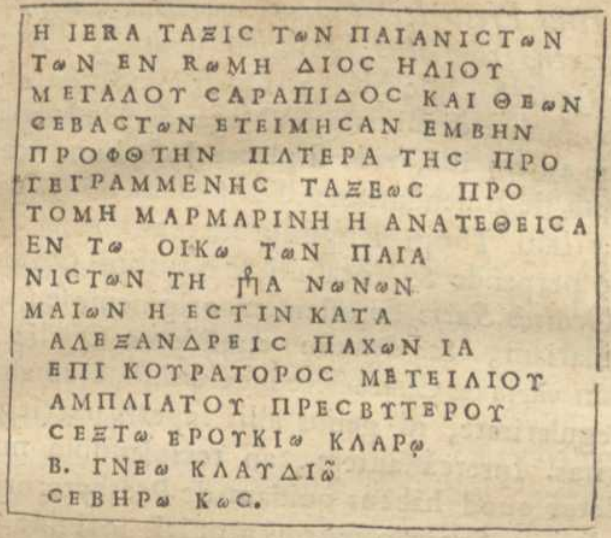
JUNIO POSTUMIANO V. C.
P. P. DEI SOLIS INVICTI
MITHRAE XV. VIRO S. F
PONTIFICI DEI SOLIS
ORDO SACERDOTUM MA
GISTRO SUO CURANTE ET
DEDICANTE FLAVIO HERCU
LEO VIRO RELIGIOSISSIMO.

Et in alio

ORDO SACERDOT. DEI
HERCULIS INVICTI.

Ordo Sacer, *apud Paganos.*

Hinc item *Ordo Sacer*, seu, ἱερὰ τάξις etiam in Gentilium lingua, ut videre est in marmore illo veteri Romæ reperto, atque sub Antonino Pio ad hunc modum Græcè à Sacro Ordine Pæanistarum inscripto, in honorem Embæ Prophetæ & dicti Ordinis sacri Patris seu Antistitis.

Η ΙΕΡΑ ΤΑΞΙC ΤωΝ ΠΑΙΑΝΙCΤωΝ
ΤωΝ ΕΝ RωΜΗ ΔΙΟC ΗΛΙΟΥ
ΜΕΓΑΛΟΥ CΑΡΑΠΙΔΟC ΚΑΙ ΘΕωΝ
CΕΒΑCΤωΝ ΕΤΕΙΜΗCΑΝ ΕΜΒΗΝ
ΠΡΟΦΗΤΗΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΗC ΠΡΟ
ΤΕΤΑΓΜΕΝΗC ΤΑΞΕωC ΠΡΟ
ΤΟΜΗ ΜΑΡΜΑΡΙΝΗ Η ΑΝΑΤΕΘΕΙCΑ
ΕΝ Τω ΟΙΚω ΤωΝ ΠΑΙΑ
ΝΙCΤωΝ ΤΗ ϛΗΑ ΝωΝωΝ
ΜΑΙωΝ Η ΕCΤΙΝ ΚΑΤΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙC ΠΑΧωΝ ΙΑ
ΕΠΙ ΚΟΥΡΑΤΟΡΟC ΜΕΤΕΙΛΙΟΥ
ΑΜΠΛΙΑΤΟΥ ΠΡΕCΒΥΤΕΡΟΥ
CΕΞΤω ΕΡΟΥΚΙω ΚΛΑΡω
Β. ΓΝΕω ΚΛΑΥΔΙΩ
CΕΒΗΡω ΚωC.

Id eſt, *Sacer Ordo Pæaniſtarum, qui ſcilicet Romæ ſunt, Iovis, Solis, Magni Serapidis ac Deorum Auguſtorum, honorarunt Emben Prophetam, patrem ſuprà ſcripti Ordinis imagine marmoreâ, quæ poſita eſt in Ædibus Pæaniſtarum Pridie Nonarum Maii, quæ eſt ſecundùm Alexandrinos Pachen XI.* (malè ſubſtituitur heic in Corporis Gruteriani verſione, *Pachonia*; literis numeralibus IA voci *Pachon*, quæ menſem denotat Ægyptiacum, perinde ac ſi vocabuli pars eſſent, perperam adjectis) *ſub Curatore Metilio Ampliato Seniore, Sexto Erucio Claro & Cneio Claudio Severo Conſulibus.* Anno ſcilicet Chriſti vulgari 145. Verſio illa in Corpore Gruteriano Presbyterum appellat hunc Ampliatum,

Ampliatum. Et Ammianus Marcellinus; *Christiani ritus Presbyter (ut ipsi appellant) missus à Fritigerno cum aliis humilibus venit ad Principis castra.* Sic ille lib. 31. Quasi alia fuisset eodem nomine dignitas apud Paganos. De Inscriptione autem illâ, vide si placet Josephum Scaligerum de Emendatione Temporum lib. 5. cap. de primo Thoth Augustorum pag. 425. Jam verò perpende & Vocabuli & Notionis *Ordinis*, & *Ordinis Sacri* sic ostensam originem, seu vim primariam, & demum consideres Qualia ac quam varia de Charactere indelibili, Sacramento, Irregularitate, id genus aliis superstruxerit posteritas. Intereà autem, an recipiendum nunc videtur quod habent quidam de Presbyterorum Ordinis à Sacerdotibus Aaronicis origine petenda? *Presbyterorum*, inquiunt, *Ordo exordium sumsit à filiis Aaron. Qui enim Sacerdotes vocabantur in Veteri Testamento, hi sunt qui nunc appellantur Presbyteri. Et qui nuncupabantur Principes Sacerdotum, nunc Episcopi nominantur.* Sic Isidorus Hispalensis Episcopus lib. 2. de Ecclesiasticis Officiis cap. 7, sic Ivo Episcopus Carnotensis in Decreti parte 6. cap. 11. alii. Atqui Presbyteris apud Ebræos veteres cum Sacerdotibus nihil omninò commune, nisi planè ex accidenti. Non cooptatione in Ordinem, ut Presbyteri, sed Sanguinis seu Natalium purorum vi, fruebatur dignitate suâ apud illos quilibet Sacerdos. Nec Principes Sacerdotum, aut Sacerdotes illic ulli חזנים seu *Episcopi* in Synagogis

Presbyterorum Ordo an à Sacerdotibus Aaronicis petendus.

Synagogis fuere, aut Archisynagogi; nisi tantùm etiam ex accidenti. Non omninò jure sibi, quà Sacerdotes fuere, ullatenus singulari. Quod ex Pandecte Talmudico palam est. Neque accessit ulla Manuum Impositio Sacerdotibus, apud Ebræos, creandis admittendisve. Nati quidem fuere non facti Sacerdotes. Sed ita tantùm in munus Sacerdotale nati, ut nisi ad idem obeundum (quæstione priùs tum de Natalium eorum puritate tum corporis vitiis Sacro Sermone enumeratis sòlicitiùs habitâ) eos admitteret Synedrium Magnum illud Septuagintaunius virale, planè à Functione sacra ac Altari arcerentur. Nempe Ii penes quos erat civilis rerum Administratio, hisce de rebus ceterisque in judicium deducendis tam sacris quam civilibus, omninò definiebant decernebantq;. Quod verò jam diximus de Sacerdotibus sive admittendis sive arcendis, videre est in Titulo Talmudico *Middoth* cap. 5. & Magistris Talmudicis obiter. Etiam & olim fusiùs adnotavimus idem nos in libro secundo de Successione in Pontificatum Ebræorum cap. 10. Et Commentum frivolum pessimè obtrudunt Ii qui de rebus hujusmodi cognovisse volunt Forum, velut Ecclesiasticum, nescio quod singulare, seu ex Sacerdotibus tantùm seu sacro hominum aliquo genere conflatum; quale certo certius est nullum apud Ebræos veteres, in Ordinariis saltem, ullo omnino tempore fuisse. Quod pluribus loco suo demonstrare esset facilimum. Quemadmodum

Quanam autoritate Sacerdotes, apud Ebræos, utcunque in dignitatem nati, ad functionem sacram aut admissi, aut inde pulsi.

modum autem Judæis ævi vetustioris sui fuere, tam extra quam intra Judæam, Presbyteri (è cujus vocabuli apud eos usu Presbyteri nomen in Christianismum fluxit, ut superiùs monitum est) ita & recentiores Præsidem suum supremum & generalem eo nomine subinde vocitavere. Cujus insigne habetur exemplum in Jacobo Presbytero Communis olim Judæorum in Anglia. Scilicet jure utebantur Judæi Anglienses hujusmodi, ut diplomate regio aliquis ex Presbyteris suis præminentior eveheretur in dignitatem ac munus *Presbyteratus omnium Judæorum totius Angliæ*, quod dum superstes esset, exerceret, ut habetur in Tabulis publicis Regis nostri Joannis, scilicet parte 1. Chartarum anni ejusdem 1. numero 171. *Sacerdotium* item *Communitatis Judæorum Angliæ* ab Henrico tertio Eliæ, Episcopo dicto, conceditur, uti & ab Edwardo primo, Hagino filio *Deulares*. Quæ leguntur in *Pat.* 41. *Henrici* 3. *membrana* 4. *num.* 6. *& Pat.* 9. *Edwardi* 1. *membrana* 20. atque in Notis nostris ad Marmora Ebraica cum Arundellianis conjuncta. An verò Presbyteratus heic eorum & Sacerdotium idem ipsum esset, mihi nondum satis liquet. Certè si ita fuerit, Presbyteri notionem in Christianismo tunc receptam, id est aliam multò ab ea qua Majores eorum usi fuerant, in eos qui Sacris suis præessent translatam voluere.

Presbyteratus ac Sacerdotium Communis Judæorum olim in Anglia.

11.

Eumque benedicerent,] An Benedictionis, Precum, seu Numinis invocandi Formulam aliquam solennem, Certam ac conceptis, ex Canone seu usu aliquo, verbis, (quale hodie in Ritualibus) aut incertam & pro benedicentis arbitrio, sub Manuum Impositionem, proferendam intellexerit, non liquet. Certè in Epitome rerum à S. Petro gestarum, Clementi tributa, formula habetur Zacchæi in præfecturam Ecclesiæ Cæsarienſis *Ordinandi*, velut primis in seculis Ordinationibus ejusmodi ex præscripto adhibenda. Sic se habet. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐπέθηκε τὰς χεῖρας τῷ Ζακχαίῳ, καὶ φησὶ δέσποτα, κύριε, ὁ πατὴρ τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, διὰ τῆς πάλματός σου τοῦ ἁγίου καὶ φοσκυνητοῦ, σὺ διαφύλαξον τοῦτον ποιμαίνειν τὸν λαόν σου ὃν ἐξελέξω. *Hæc cum dixisset* (Petrus scilicet) *Zacchæo Manus imposuit cum his verbis*, aut *hac usus formula*; *Domine, Domine, Pater Domini ac Dei ac Servatoris nostri Iesu Christi, Spiritus tui Sancti & venerandi operà, custodias hunc quem delegi, ut Pastor sit populo tuo.* Atque occurrunt in Ritualibus Sacris receptæ ad hanc rem formulæ, uti & apud Dionysium; quas & vide apud Staniſlaum Socolovium lib. de Consecratione Episcopi, atque Arcudium & Catumsuritum locis paulò ante citatis. Sed de certis ejusmodi ac præstitutis Formulis, in sacris quibuscunque obeundis, controversia grassatur non levis. Utrum scilicet ullatenùs admittendæ, aut necessariò adhibendæ

De Benedictionum ac Precum formulis præstitutis certisque.

hibendæ omninò aliquæ. De his enim vel illis ſive uſurpandis ſive rejiciendis (qua de re non loquimur) Rationes habet pro perſuaſionis diſcrimine quiſque ſibi ſatis cogentes. Nec difficile eſt ea reperire quæ ad jam dictæ rei diſceptationem ſpectant in libris Chriſtianorum. Dum autem agitur de certis Formulis admittendis quæſtio, confugiunt ſubinde, ſaltem confugere videntur, Scriptores ad morem Eccleſiæ veteris Ebræorum. Illinc alii præſtitutarum & certarum Formularum exempla peti quidem volunt; ſed enixiùs quàm aut probant aut probare contendunt. Alii interim, iique in Theologicis famam præ ſe ferentia ingentem, nullas ejuſmodi precandi aut benedicendi ſtatas Formulas in eadem Eccleſia reperiri aut fuiſſe, ſed quæ extant cunctas recentiorum verparum eſſe commenta, tradere non verentur. Atque Sciolorum Ignorantia, ut in aliis, ſic in hiſce, eò tum ſecurior eſt tum ferocior, quò craſſior & ipſis inextricabilior. Intempeſtivum igitur nunc non habeatur, nec mihi vortatur vitio quaſi proniùs quam par eſt, ex occurrente ſic Benedicendi vocabulo, anſam arripuerim, ſi hac de re etiam heic paucis, velut fortè primus, indicavero quæ utrique altercantium parti uſui fuerint eximio; in quantum nempè inter ratiocinandum & exempla è vetuſtate afferendum, ullam tribuit pars alterutra Eccleſiæ veteris Judaicæ moribus autoritatem. Quod ad quotidianas Eccleſiæ illius Preces ſeu Benedictiones, quas תפילות & ברכות

ברכות nuncupant, earumque Formulas certas atque ſolennes attinet; fuere illæ aut Sacerdotibus propriæ, aut cuilibet Judæo ita communes ut unicuique paritèr incubuerit eaſdem uſurpandi officium. Prioris generis fuere Benedictiones illæ tres præſtitutæ in Numerorum cap. 6, 23. nomine notiſſimo τῆς Εὐλογίας Ἀαρὼν *Benedictionis Aaron* Syracidi cap. 36, 17. deſignatæ. *Loquere ad Aharon & filios ejus dicens, ſic benedicetis filiis Iſrael, dicetiſque ad eos.* *Certæ in Eccleſia Ebræorum Veteri Benedictionum & Precum, & æque ſolennes, formulæ.*

א יברכך יהוה וישמרך. 1 *Benedicat tibi Dominus & cuſtodiat te.*

ב יאר יהוה פניו אליך ויחנך. 2 *Illuminet Dominus faciem ſuam ſuper te, & miſereatur tui.*

ג ישא יהוה פניו אליך וישם לך שלום. 3 *Levet Dominus faciem ſuam, ſuper te & ponat te in pace.*

Hâc formulâ docent Theologi, qui iidem & Juriſconſulti, Ebræorum, benedicere uſos fuiſſe populo abiturienti Sacerdotes, ex Canone & præſcripto hoc Moſaico, idque quotidiè poſt Sacra quibus intererant, ſaltem matutina; atque manibus elatis, digitiſque expanſis. Ita nimirùm ut quoties in Synagogis aut Proſeuchis id fieret, extollerent manus uſque ad humeros, ac publicus Miniſter ſeu Apoſtolus (quem שליח צבור appellitant) legendo præiret, reſpondente ſingulis populo, Amen. Quando autem peractis ſacrificiis in Templo hoc factum (quod *Quotidiana Benedicendi formula à ſacerdotibus in Templo & Synagogis uſurpanda.*

(quod nunquam non faciendum post Sacrificium juge matutinum) instar benedictionis unicæ, præeunte itidem lectore, proferebantur tres illæ à Sacerdotibus, respondente populo, ברוך ה' אלהים ישראל מן השלם ועד העולם *Benedictus sit Dominus Deus Israel in secula seculorum.* Tunc autem, scilicet in Templo, extulere Sacerdotes manus supra capita, excepto quod Pontifex maximus non supra Phylacteria sua seu Frontalia eas efferret. Alia ad hanc rem observatu satis digna, sed quibus locus hic non est idoneus, occurrunt in Misna & Gemara, tit. *Sota* cap. 7. Talmude Babylonio fol. 37. & 38. in *Sepher Colbo* tit. *Thephila, Hilcoth Gedaloth* tit. *Beracoth*, Mose Maimonide tractatu *Tephila Webarceth Cohenim* seu *de Precatione & Sacerdotum Benedictionibus*, cap. 14. Mose Mikotzi Præcept. affirmativo 20. & Obadia Bartenorio, ad dictam Misnam, præter loca alia Talmudica in Annotationibus ad dictum Maimonidis caput indicata. Quod ad genus attinet posterius, seu præstitutas Precum Formulas cuilibet paritèr (pro viribus semper intellige) adhibendas; Eæ aut necessariò Quotidianæ fuere, aut pro re nata tantùm variatim usurpandæ. Speciem utramque paucis ostendemus. Quemadmodum juxta veterrimam apud eos interpretationem, diligentèr cuique præstanda erat Lectio seu Invocatio solennis, eaque tam vesperi quam mane, periocharum aliquot in Deuteronomii capitibus 6. & 7. (quam שמע קריאת *lectio audi,*

di, ex verbis illis repetitis *Audi Iſrael* vocitant) ad totam vitæ piæ rationem attinentium, ut liquet in Miſna tit. *Beracoth* cap. 1. & utriuſque Talmudis Gemaris ibidem, & paſſim tum in Magiſtrorum commentariis tum in gentis Ritualibus, ita etiam tum Ezræ temporibus tum ſeculis captivitatis Babylonicæ finem inſequentibus, præſcriptis certiſq; Precandi Formulis quotidianis ex inſtituto uſa eſt Eccleſia illa. Quod ut ritè intelligatur, videndum eſt, Primò de Precandi Ritibus ſeu Jure ante Ezræ tempora ſeu à Moſe ad Ezram; Secundò Quinam certas aliquas Precandi Formulas in Eccleſia illa, ante Chriſtum, ſeu dum viguit ex inſtituto divino Judaiſmus, inſtituerent; Tertiò Quotnam ac Quales illæ fuerint; Quartò, Quomodo, ex gentis moribus, adhibendæ. Quod ad Primum attinet; docent Magiſtri, in præceptis quidem divinis contineri, Preces ab ipſorum quolibet Numini fundendas eſſe, ſed nec Formulam, nec Numerum, nec Tempora in præceptis illis deſignari. Aiunt Leges illas ſacras Exodi 23. 25. & Deuteronomii 11. 3. *Servietis Domino Deo veſtro*, & *ut ſervietis illi toto corde veſtro & tota anima veſtra*, precandi officium imperare. Sic enim loquuntur; אחו הית עבודה שבלב זו תפלה ואין מצין התפלה מן התורה ואין חיוב התפלה הזאת מן התורה ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה דלפיכך נשים ועבדים חייבין בתפלה לפי שהיא מצות עשה שלא הזמן גרמה אלא חיוב מצות זו כך הוא סיבא אבל מחתנן דמתפלל בכל יום ומגיד

Precandi Ritus, apud Ebræos, ante Ezræ tempora, ſeu à Moſe uſq; ad eum.

ומגיד שבחו של הקב"ה ואחר כך שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחנה ואחר כך נותן שבח והודיה לה' על הטובה שהשפיע לו כו' אחר לפי כחו *Quinam est cultus ille qui in corde? Is Precatio est. Sed verò neque Numerus precum ex lege est, neque hæc vel illa precandi Formula est ex lege, nec à lege præstitutum est precandi tempus. Vnde fit ut etiam fœminæ & servi lege precandi teneantur; cum scilicet præceptum sit affirmativum, tempore non circumscriptum. Ceterum officium ex hac lege præstandum hujusmodi erat, ut quotidie unusquisque supplicaret & precaretur, & enarraret primò gloriam Domini Dei benedicti, & postmodum rogaret obsecrando & deprecando ea quæ sibi necessaria essent, & dein gloriam ac laudem daret Domino ob bonitatem suam qua erga eum usus est. Quilibet nempe pro viribus suis.* Atque precationes aiunt esse in Cultu divino על צד הכוונה הראשונה *primæ* seu *primariæ intentionis*. Oblationes autem & quæ sunt id genus alia imperata על צד הכוונה השנית *Intentionis secundariæ*; quod pluribus explicat egregiè Rambam in *More Nebuchim* part. 3. cap. 32. Stabant item, non genu flectebant, precantes. Ubicunque autem locorum quis esset, precabatur versus Templum, seu illam mundi plagam quâ Templum ei situm. Magistri; והכי מתפללין נכח המקדש בכל מקום שיהיה וכן היה הדבר תמיד ממשה רבינו ועד עזרא *Et cuilibet precanti facies vertenda erat versus Templum, ubicunque esset locorum. Atque sic obtinuit*

nuit à Moſe Magiſtro noſtro uſque ad Ezram. Quæ poſtrema vocabula etiam pertinent ad reliqua jam de precibus dicta. Quatenùs ſcilicet Sanctuarium, ante Salomonis tempora, & Templum poſtea velut in idem recidunt. Hieroſolymis autem qui precabatur, faciem vertebat in Montem Templi; qui in Monte Templi, verſus Sanctum Sanctorum. Cum igitur nulla eſſet hactenùs præſtituta ſupplicandi formula quotidiana, ſuâ pro arbitrio uſus eſt quilibet, & interdum quotidie novâ. Nam & de Achitophele, ex veterum traditione, aiunt, היה מתפלל שלש תפילות חדשות בכל יום *Die unoquoque tribus novis precandi formulis*, ſeu *precationibus uſus eſt.* Sic legitur in Gemara Hieroſolymitana ad tit. *Beracoth*, cap. 4. fol. 8, col. 1. Et de jam dictis conſulas, præter Commentarios Rabbinicos ad loca Scripturæ citatos, Moſem Maimonidem in Tractatu *Tephila Webarceth Cohenim* cap. 1. & Moſem Mikotzi Præcept. Affirmativo 19. & Gemaram jam dictam fol. 7. col. 1. Certæ autem precandi formulæ ac cuilibet, quotidie ex ſuperinducta lege ſeu more recepto, uſurpandæ (quæ ſecundò heic diſpiciendæ) inſtitutæ ſunt ab Ezra ac בית ריצו, id eſt, *Conſiſtorio* ſeu *Synedrio ejus*, ſeu eis qui ad inſtaurandam conſervandamque avitam rempublicam operas viri præcellentiores mutuas ſub captivitatis Babylonicę finem tradiderant. Tunc enim Judæi non pauci, veriſimile ſatis erit ſi dixeris ex vulgo plerique, tum peculiares avorum Mores, tum ſanctam

Formulæ Precum certæ, ac quotidianæ ab Ezra aliiſque Synagogæ Magnæ Viris præſtitutæ.

linguam ex gentium aliarum mixtura ita variatim habuere depravatam, ut ſine Præceptore Preces Numini ſuo ſanctiſſimo offerre aut ritè ſatis nequirent aut dubitantèr nimis adgrederentur. Ne igitur in poſterum tam in re ipſa quam in ſermone balbutientes à pietate vera, ſeu divinitùs imperata, temerè deviarent, huic adhibere volebant remedium malo אנשי כנסת הגדולה *Viri Magnæ Synagogæ* illi celeberrimi, ſeu Ezra & Conſiſtorii ſui Collegæ numero centum viginti deſignari ſoliti. Adeoque certam precandi Formulam inſtituêre unicuique recipiendam, eamque tum quotidianam, tum iterandam, tertiandamque, ut dicetur. Rabbi Jeremias in Gemara Hieroſolymitana ad tit. *Beracoth* cap. 2. fol. 4. col. 4. מאה ועשרים זקנים ומהם שמונה וכמה נביאים החקינו את התפילה הזאת *Centum & viginti Presbyteri, è quibus octoginta Prophetæ fuere aut inſtar Prophetarum* (nam legendum puto, ut alibi, שמונים נביאים וכמה וגו') *hanc precandi Formulam inſtituerunt.* Scilicet de precandi Formula proximè ante ibi memorata, de qua ſtatim plura dabimus, verba facit. Tantundem habetur in Gemara Babylonia ad tit. *Megilla* cap. 2. fol. 18.ª. & vide Gemaram Babyloniam ad tit. *Beracoth* cap. 5. fol. 33.ª. In Collegis autem Conſiſtorii illius, ſeu Synagogæ Magnæ numerantur ab Ebræis Haggæus, Zacharias, & Malachias Prophetæ, Zorobabel, Mordecai, alii viri illuſtres, de quibus vide ſi placet Nehemiam cap. 7. 7. & quæ collegit

Joannes

Joannes Buxtorfius in Tiberiadis seu Commentarii Masorethici cap. 10. Quod ad Tertiam heic attinet considerationem; Tradunt Preces seu Benedictiones (nam utroque nomine heic promiscuè utuntur) in Formula superiùs laudata fuisse Octodecim. Unde sæpius occurrit שמונה עשרה ברכות *Octodecim Benedictiones*; ipso etiam numero simplici subinde, velut nemini non notissimo, in Commentariis Talmudicis pro eisdem usurpato. Simul item dicuntur, תפילות על הסדר (ut in jam antè citata Gemara utraque) & ברכות על הסדר id est, *Preces* seu *Benedictiones Ordinatæ*, seu *Ordine compositæ*. Ex octodecim jam dictis, tres aiunt priores continere שבח לה' *Gloriam Domini*, uti & totidem posteriores. Intermedias verò שאלת כל הרבוים שהן כמו אבות לכל חפצי איש ואיש ולצרכי הצבור כולן *Petitionem omnium rerum quæ genera primaria sunt tum eorum quæ hominibus singulis habenda in votis, tum eorum quæ populo universo ut necessaria desideranda.* Sic Maimonides. Et in Gemara Hierosolymitana ad tit. *Beracoth* cap. 2. fol. 4. col. 4. traditur autores Formulæ jam memoratæ sic ordinem instituisse ut שלש ברכות ראשונות ושלש ברכות אחרונות שבחו של מקום והאמצעיות צרכן של בריות *Tres priores Benedictiones totidemque posteriores Gloriam Domini* spectarent, *intermediæ autem generi humano necessaria.* Ratio insuper ex veteribus adjicitur apud Maimonidem, כדי שיהו ערוכות בפי הכל וילמדו אותן ותהיה תפלת אילו העלגים תפילה שלימה

Quales & Quotnam Formulas Precũ Ezra & Viri Magnæ Synagogæ reliqui instituerint.

שלימה כתפלת בעל הלשון הזה: ומפי עגין זה תקנו כל הברכות והתפלות הסדורות בפו כל ישראל כדי שיהא עגין כל ברכה ערוך בפי העלג *ut ſcilicet in cujuſlibet ore benè diſponerentur, omneſque eas diſcerent, & preces etiam indiſertorum non minus perfectæ forent quam preces viri utcunque linguæ diſertæ. Atque hâc causâ inſtituerunt ut cunctæ Benedictiones hæ & Preces Ordine ac Formulâ diſponerentur in ore cujuſlibet Iſraelitæ, quoniam inde eveniret ut etiam in balbutientis ore etiam indiſerto paritèr diſponerentur.* Ipſiſſimam ſanè, qua de loquuntur, Formulam integram fateor me hactenus non ſatis didiciſſe, ſed inſtitutam fuiſſe, ſecundùm id quod diximus, uno pronuntiant ore. Occurrit quidem harum Formula in Gemara Hieroſolymitana; ſed Librarii puto incuriâ ita minuta ut numerum indicatum ſeu octodenarium in ea reperiri nequeas. Utcunque verò, qualis ibi habetur exſcribimus, beneficia divinitùs accepta tam agnoſcentem quam nova deſiderantem.

חנינו דיעה. חנגתנו דיעה. רצה תשובתינו. רצה תשובתינו. סלח לנו. סלחת לנו. גאלינו גלתנו. רפא חליינו. ריפת חלייגו. ברך שנותינו. ברכת שנותינו. קבצינו. קבצתנו. שופטינו בצדק. שפטתנו בצדק. הכנע קמינו. הכנעת קמינו. צדקינו במשפט. צידקתנו. בנה ביתך ושמע עתירתינו ורציגו בתוכו.

Id eſt,

Largire nobis ſcientiam. Largitus es

tu

tu Scientiam nobis. Grata tibi sit Pœnitentia nostra. Grata fuit Pœnitentia nostra tibi. Propitius sis nobis. Fuisti nobis tu Propitius. Redime nos. Redimisti tu nos. Sana Infirmitates nostras. Infirmitates nostras sanâsti tu. Benedic Annis nostris. Benedixisti tu Annis nostris. Congrega nos. Congregasti tu nos. Judica nos cum Justitia. Judicasti nos tu cum Justitia. Humiliato Hostes nostros. Humiliâsti tu Hostes nostros. Justifica nos in Iudicio. Iustificâsti nos. Ædifica Templum tuum, & audi Supplicationes nostras, & Gratiosus sis nobis in eo.

Quod agnitione sic repetitur, unicam esse semper existimo Benedictionum illarum octodecim. Sed videsis Maimonidem Tract. *Thephila Webarceth* Cohenim cap. 2. §. 3. ubi alia sunt formulæ quam tractamus capita. Receptissimum autem est in doctrina Talmudica, solennia Benedictionum & Precum initia seu Numinis com-

pellationem Ebræis fuisse, ut hodieque est, ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם *Benedictus sis Domine Deus noster, Rex mundi.* Quod fortè heic הן *largire nobis*, &c. ex ipsa etiam institutione tunc præfigendum. Unumquemque verò precandi actum juxta ea quæ statim dicentur, præstandum auspicari solebant à versiculo illo Psalmi 51. 15. ה׳ שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך *Domine aperi labia mea, & os meum ostendet seu annuntiabit laudem tuam.* Claudebant dein versiculo illo Psalmi 19. ult. *Sint accepta verba oris mei & meditatio cordis mei in conspectu tuo, Domine fortitudo mea & Redemptor meus.* Vide Gemaram Hierosolymitanam ad tit. *Beracoth* cap. 4. fol. 8. col. 1. & Maimonidem Tract. *Thephila Webarceth* cap. 2. §. 9. Ex moribus auten gentis, ita à quolibet, post Synagogæ illius magnæ hac de re decretum, adhibenda erat formula illa (quod Quartò heic videndum) ut regulariter sæpiùs quotidie, sed diversimodè, esset effundenda, horis scilicet statis, velut Canonicis. Nimirùm statuerunt ut non solum temporibus tum Sacrificii jugis matutini, tum ejus quod Pomeridianum erat, uteretur quilibet hac quotidie precandi formula; verum etiam ut nocte tertiaret, & quoties קרבן מוסף seu *oblatio adjectitia* seu quæ morem communem ex lege excederet, præstanda esset, eam interdiu insuper repeteret. Denominatis etiam à Sacrificiorum nomine ipsis, pro temporum varietate, sed semper eisdem precibus. Ut Matutinis, Pomeridianis,

Stata precandi tempora etiam decernebant Ezra & viri Synagogæ magnæ.

anis, Vespertinis, seu Nocturnis, Adjectitiis. Quibus accessit in Jejunio festi Expiationum magno, precum jam dictarum repititio sub occasum solis, תפלת נעילה *Precatio Obserationis* vocitata; quasi adhibendam eam, cum portæ cœli clauderentur, id est sol abiret, indicaret nomen. Precationes igitur ex Ezræ ac consistorii sui instituto illo quotidianæ fuere Tres, Matutinæ, Pomeridianæ, & Vespertinæ seu Nocturnæ. Sabbatis autem, Festis imperatis, ac Neomeniis, Quatuor. Nam in illis ex lege, adjectitia erant Sacrificia, adeoque Adjectitia Precatio. Memorato demum jejunio Quinque. Accessit enim illa Precatio Obserationis dicta. Atque Preces hæ etiam in Ecclesia illa Judæorum veteri habitæ תפלות חובה *Preces officii necessariò præstandi.* Et de eo qui cunctas juxta majorum institutum adhibuisset יצא aiunt ידי חובתו *præstitit officium suum* seu debitum; uti de eo qui aliquam omisisset, לא יצא *non præstitit.* Addunt verò de precibus à Publico in Synagogis ministro recitatis שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתן כיצד בשעה שהש"ץ מתפלל רון שומעין ועונין אמן אחר כל ברכה וברכה ידי הן כמתפללין בר"ץ בשאינו יודע להתפלל אבל היודע אינו יוצא ידי חובתו אלא בתפלת עצמו *Publicus minister* seu *Universitatis* aut *populi Apostolus* (ut apud nos parochus) *liberat plebem ab officio suo hoic præstando, si dum precatur ille, audiat illa & respondeat singulis Benedictionibus* Amen. *Inde enim fit, ut pro precantibus habeatur plebs.*

Quod

Quod tamen ad eum solùm attinet, qui precandi satis gnarus non est. Nam si gnarus fuerit, officium quod sibi incumbit non præstat, nisi & ipse precetur. Sic Maimonides tractatu *Thephila Webarceth* cap. 8. §. 9. quocum conjungas Gemaram Babyloniam ad tit. *Rosh hashena* cap. 4. fol. 34. & 35. Exceptiones autem aliquot de jam regularitèr dictis habent, quas adferre huc operæ non est præcium. Quod itidem dicendum de eo quod pronuntiant מהן פוחתין אלו אין תפלות *Precum harum*, seu *Precationum nullam omittere quis debet.* Alias autem sive Formulas sive vices adjicere nefas non erat. Et Rabbi Eliæzer היה מתפלל תפילה חדשה בכל יום *novâ precandi Formulâ* (id est aliâ atque aliâ præter Formulam octodenariam) *quotidie* usus est, quod legitur in Gemara Hierosolymitana jam ante citata; quod habetur item de Rabbi Abihu. Quoties autem novæ accederent, instar sacrificiorum seu oblationũ ultronearum habebantur quemadmodum reliquæ, ut dictum est, instar imperatarum. His item nominibus dictæ. Quæ tamen sic volunt intelligi, ut neque tres numeri octodenarii priores nec posteriores Preces, ullo modo ne adjiciendo quidem mutare liceret, intermedias verò pro arbitrio & juxta animi vota singularia ampliare aut augere, nec interim omninò ipsas, utpotè integrè semper retinendas, alitèr, (exceptione interìm minutulâ unâ & alterâ admissâ) immutare. Privatis nimirùm seu singulis ampliare aut augere liceret. Quoniam ipsis ultronea

tronea offerre licuit Sacrificia, quibus respondere volebant Preces seu Precationes illas ultroneas seu adjectitias. Nec tamen hoc licuisse aiunt nonnulli Cœtui publico seu Ecclesiæ, quam צבור appellitant, quia Sacrificia aiunt ab Ecclesia, imperata tantùm, non ultronea fuisse offerenda. Maimonides; אין התפללין תפלת נדבה לפי שאין הצבור מביאין קרבן נדבה: *Ab Ecclesiâ* seu *Cœtu publico Precatio ultronea usurpanda non erat; quoniam nec Ecclesia* seu *Cœtus publicus offerebat ex Lege Sacrificium ultroneum.* Addit item ex Doctorum illustrium aliquot sententia, nec Sabbatis nec diebus Festis cuiquam fas fuisse Precatione Ultronea, sed tantùm Imperatâ uti. Ratio redditur, לפי שאין מקריבין בהן נדבה אלא חובה היום בלבד *quoniam in eis offerendum non erat ultroneum quid, sed id duntaxat quod ex Lege ad eorum singula attinuit.* Sed hac de re vide quæ ex Abraha Ben David habentur in *Migdol Oz*, & in *Ceseph Misna* ad Maimonidis Tractatum, *Thephila Webarceth Cohenim* cap. 1. §. 12. Octodecim jam dictis accessit, sub Excidii ævum, Nonadecima à Rabban Gamaliele, & Synedrio Magno, cui præfuit is, ut Princeps, instituta Precandi Formula. Aliæ item quamplurimæ Benedictionum & Precationum Formulæ etiam quotidianæ, ex eorum qui rebus præerant instituto, tandem inolevere; adeò ut si Septem quæ continentur in Lectione illa *Audi Israel* (qua de, ante) & tum jam dictas tum alias, exemplo majorum, tandem superinductas

Seculis Ezram sequentibus crevit Formularum Precum Sacrarum numerus.

inductas enumeres חיוב אדם לברך מאה ביכות בין היום והלילה *Centum Benedictiones* seu *Precationes præstandæ fuerint ab unoquoque intra tempus civilis cujuslibet diei.* Vide Maimonidem, Tractatu toties citato, cap. 7. §. 14. Nimirùm actibus ex lege quotidianis accessere inservientes Benedictiones, cujus rei ratio ostenditur in eis quæ de specie heic secunda proximè subjunguntur. Et de Quotidianis Benedicendi seu Precandi Formulis necessariò apud Ebræos veteres, juxta eorum doctrinam, adhibendis, hactenus. Species Altera est, pro Re Nata ac variatìm usurpandarum, Nec Quotidianarum, nisi ex accidenti, aut pro arbitrio aliud agentis. Lex habetur sacra, Deuteron. 8, 10. *Cum verò comederis & satiatus fueris, Benedices Domino Deo tuo in terra illa bona quam dedit tibi.* Hinc aiunt, ex Lege sacra esse ברכת המזון *Benedictionem cibi* aut *mensæ*; quam intereà sic intelligunt, ut post cibum sumtum seu à saturis tantùm, ex Legis verbis quibus pertinaciùs ut plurimùm sunt addictissimi, Benedicendum esset. Sed verò מדברי סופרים ex *Verbis* seu *Institutis Scribarum*, seu moribus ab eis qui rebus præerant Superinductis, non solùm Benedictionem seu Preces Eucharisticas adhibebant olim, uti hodieque cibo saturi, sed etiam tam ante quam post sive cibum sive potum aliquantulum sumtum. Quin & eo usque res demùm processit, ut velut ex peculiaris Benedictionis Mensæ origine exemplo inducerentur similitèr quamplurimæ

Benedictionum non nisi, ex accidenti, quotidianarũ Formulæ apud Ebræos certæ & vetustissimæ.

mæ aliæ Actibus, ex Lege ſacra, præſtandis inſervientes ſeu præeuntes. Aiunt ſcilicet, כשם שמברכין על ההניה כך מברכין על כל מצוה ומצוה ואחר כך יעשה אותה: *ſicut Benedicere debuit quiſque quoties dapes aut potum ſumeret, ita Benedicere debuit cuique ſigillatim Præcepto* (affirmativo) *& poſtea id, quod præceptum eſt, facere.* Et ab intima Vetuſtate petunt Benedictionum, ex more Majorum uſitandarum, Species tres. Prima eſt, qualem diximus Menſæ, ſeu ברכת הניה *Benedictio rerum quibus utimur, fruimur.* Secunda ברכת מצוה *Benedictio Præcepti*, de qua jam locuti ſumus. Tertia ברכת הודיה *Benedictio Laudationis* ſeu *Glorificationis Dei*, etiamſi neutra priorum cauſa ſingularis adſit. Quacum conjungunt eam quæ eſt בקשה ſeu *Petitionis.* Certas aiunt fuiſſe harum Formulas, eaſque ab Ezra in corpus redactas aut deſcriptas, ex autoritate Conſiſtorii ejus ſeu Synagogæ Magnæ (qua de ante) ordine diſpoſitas eſſe ac ſic confirmatas, ut nec cuiquam earum aliquam mutare, ſive adjiciendo ſive minuendo, liceret. Maimonides, וכוסח כל הברכות עזרא וביה דיני תקנום ואין ראוי לשנות ולא לחוסיף על אחת מהם ולא לגרוע ממנה וכל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות אינו אלא טועה: *Deſcripſit cunctas Benedictiones Ezra, quas & Conſiſtorium ejus ordinarunt obſervandas. Neque licet eas immutare, aut cuipiam earum adjiciendo aut quampiam minuendo. Et quælibet immutatio ejus quod ſic conſignarunt Sapientes in*

Benedictionibus planè error est. Nec carere debuit Benedictio aliqua הזכרת השם והמלכות *Memoria Nominis Domini & Regni*; seu Præfatione illa solenni בא"י אמ"ה *Benedictus sis tu Domine Deus Rex Mundi.* Quemadmodum & Mahumedanorum Precibus solennibus (quarum itidem præstitutas habent illi Formulas, ut mox dicetur) Dei Unitatis & Mahumedis ut ejusdem Legati seu Apostoli mentio plerunque solet inseri. De jam dictis & innumeris aliis ad Formulas certas, jura, & ritus Benedictionum ac Precum in Ecclesia veteri Judæorum attinentibus, consule Titulum *Beracoth* in utroque Talmude, eundemque in Maimonide, Alphesio, aliis, præter Mosem Mikotzi Præcepto affirmativo 27. Hisce adjungi possent Formulæ aliquot Saeræ in Pentateucho repertæ illustriores; ut Carmen illud horrendum in Uxoris adulterii suspectæ examine (Numer. 5, 5.) Oratio item solennis ad exercitum procinctum perpetuò usurpanda (Deuteron. 20. 3, &c.) item Confessio de Decimis anni tertii verbis præstitutis edicenda (Deuteron. 26. 19.) quarum apices observandos voluere semper Jurisconsulti ac Theologi Ecclesiæ illius. Adde etiam usitatum ex vetustissimo more Carmen Syriacum in Azymis Paschalibus, הא לחמא דעניא די אכלו אבהתנו בארעא דמצרים וגו' *Hic est panis ille ærumnosus quem comederunt Patres nostri in terra Ægypti*, &c. De quo videsis *Sepher Colbo* fol. 55. col. 2. & Josephum Scaligerum lib. 6. de Emendat. Temporum.

rum, pag. 536. Quæ verò Judæi recentiores habent, passim prostant in Ritualibus illis מנהגים *Officiis*, *Ritualibus*, seu *Vsibus Solennibus* dictis, (Judæorum in Hispania, Lusitania, Polonia, Germania, alibi degentium) & in libro *Maharil* & מחזור seu *Precum* & *Hymnorum Cyclo*. In his quidem vetusta sunt non pauca. Etiam & Titulus in illorum plerisque מאה ברכות *Centum Benedictionum* habetur. Sed quoniam non sine interspersis multimodis recentiorum inventis; ideo meritò non ita per se, ab eis qui vetustatis arcana heic cordatè venantur, pendi solent. Et videsis quæ subjunguntur ex eorum Ritualibus Genebrardi Chronico. Quæ verò in Pandectis occurrunt Talmudicis aut ex eis à Magistris celeberrimis docentur, majoris multò, in disquisitione hujusmodi, sunt momenti. Verum est, fateor, etiam & Talmudicum corpus utrunque diù post Christum, etiam diù post Excidium Urbis, congestum. Sed ita congestum, ab eis qui morum Majorum & tenacissimi fuere & scientissimi, etiam & intra tam pauca a Christi natalibus secula congestum, ut qui dubitet an eis, quæ de moribus ejusmodi ibi tradantur, fides fuerit habenda historica, næ ægrè, puto, credet is Observationibus, verbi gratiâ, Astronomicis, Aristyllo, Hipparcho, Timochari, Menelao, aliis a Ptolemæo in Magna Constructione tributis, aut ejusdem, ex Doctrina Apotelesmatica Chaldæorum atque Ægyptiorum seipso multò vetustiore, desumtas traditiones in Tetrabiblo non fictas esse;

De Recentiorum Iudæorum Ritualibus.

Traditionibus hisce de rebus Talmudicis fides habenda.

esse; quoniam nempè tot annis, etiam seculis, recentior Ptolomæus, atque Autorum ipsorum Commentarii periere. Eodem paritèr Jure quidem aut negabit aut dubitabit is de testimoniis è Varrone, Ennio, Valerio Antiate id genus aliis à Livio, Plutarcho, ceteris inferioris ævi, allatis. Etiam & de nascentis Ecclesiæ rebus ab Eusebio, tot à Christo annis, sed veterum interea Autorum libris, qui jam nullibi extant, instructo, conscriptis. Quod & æquè dicendum de Papiniani, Ulpiani, Callistrati, Modestini, Scævolæ, Jurisperitorum aliorum reliquiis in Pandectis Justiniani, qui seculis aliquot illis recentior, tantùm servatis. Et appositè, de re huic neutiquam dissimili, (id est de Ritibus & Carmine Sacro in Azymis comedendis) vir summus Josephus Scaliger, libro ante citato, pag. 537. *Hic fuit*, inquit, *vetus Ritus celebrationis Paschæ temporibus Messiæ* (Ritum illum fusiùs ante è doctrina Talmudica tradiderat) *quod vetustissimi Canones in Digestis Talmudicis manifestò probant. Nisi quis eos neget antiquos esse; quod idem ac si quis capita Papiniani, Pauli, Vlpiani & aliorum Jurisconsultorum in Digestis Iustiniani producta, neget esse eorum Iurisconsultorum, quorum nomine citantur. Quod nemo sanus dixerit.* Sed verò, utrum ex memoratarum Benedicendi ac Precandi Formularum certarum generis alicujus, apud veteres Ebræos in usu, imitatione ullas sibi Christiani veteres, adeoque Alexandrini Presbyteri heic qualemcunque suam, adhibuerint,

rint, definire meum non est. Certè Exemplo fortè istius Ecclesiæ, suas usurpabant Formulas, in Sacris obeundis, certas Pagani; quarum specimen egregium in Catone de Re Rustica cap. 141. ubi de Solitaurilibus agit. Alia apud Macrobium & in priscis Marmoribus. Et vide, si placet, Barnabæ Brissonii Formularum lib. 1. Gulielmum Stuckium in Sacrorum Sacrificiorumque Gentilium Descriptione, Jacobum Gutherium de Veteri Jure Pontificio lib. 4. cap. 14. alios, qui obiter de Ritibus Paganorum. Majorum autem sive providentiâ sive injuriâ periere Veteres illi, Atteius Capito de Jure Sacrificiorum, Trebatii libri novem Religionum, Neratii de Supplicationibus liber, Varronis rerum Divinarum libri quatuor, alii ejusmodi unde hæc plenius multò edisci potuissent. Mahumedanis item sunt suæ Formulæ Precandi certæ, Sacris eorum fundatæ institutionibus; quales tradit Aben Sina (is qui vulgo est Avicenna, Philosophus & Medicus celebris) in parte 3. من الالهيات *Theologiæ* seu *Metaphysices*. De divino, qui Precibus fit, cultu verba faciens inquit ويجب ان يكون اشرف هذه العبادات من وجه هو ما يفرض متولية انه مخاطب الله ومناج اياه وصاير اليه وماثل بين يديه وهذا هو الصلاة ويجب ان

Paganis certæ precandi ac benedicendi Formulæ, uti & Mahumedanis.

Avicenna *de Precandi Formulis.*

ان يسن المصلي من الاحوال التي يستعد
بها للصلاة وما جرت العادة بمو اخذه
الانسان نفسه به عند لقا الملك الانساني
من الطهارة والتنظيف وان بين في
الطهارة والتنظيف سننا بالغه وان يسن
عليه فيها ما جرت العادة بمو اخذته نفسه
به عند لقاية الملوك من الخشوع والكون
وغض البصر وقبض الاطراف فترك
الالتفات والاضطراب وكذلك يسنن له
في كل وقت من اوقت العبادة لدلدا
ورسوما محمودة فهذه الاحوال تنتفع
بها العامة في رسوخ ذكر الله تعلي
في انفسهم فيدوم لهم التشبث بالسنن
والشرايع بسبب ذلك وان لم تكن
مثل هذه المذكرات تناسوا جميع
ذلك مع انقراض قرن او قرنين

Quæ ſanè non ita malè vertuntur in Metaphyſicæ

ſicæ Avicennæ Tractatu 10. cap. 3. Nam non pauca Metaphyſices ejuſdem (neque enim omnia) in codicibus Latinis reperta, habentur ipſa in Arabicis ejuſdem ad calcem Canonis ejus de Medicina Romæ excuſi. Sic autem verſio illa; *Et oportet dici* (ſcilicet, palàm eſt) *quod ex his omnibus obſequiis, id eſt acceptabilius per quod Agens paratur* (ita inſtituitur) *quaſi ſit loquens in Deo* (cum Deo) *& tendens in ipſum, & ad ipſum factus quaſi præſens ei. Et hæc eſt Oratio. Vnde oportet ut Doctor doceat Oratorem diſpoſitiones* (Modos ſeu Formulas Liturgicas) *quibus præparatur ad Orandum. Quemadmodum conſuevit homo præparare ſe ad occurrendum Regi humano in munditia & decore, & ut faciat aſſueſcere munditiæ & decori firma conſuetudine* (verte potiùs, *& ut nitorem & decorem linguæ aſſequatur*) *& inſtituat eum ad modum hominis præparantis ſe in occurſum Regum, cum humilitate, demiſſo vultu, compreſſis membris, ceſſans à revolutione & omni perturbatione. Similiter debet inſtituere Doctrinas & Diſpoſitiones* (Modos ſeu Formulas) *laudabiles ſerviendi Deo in unoquoque tempore. Hæ enim Diſpoſitiones proſunt vulgo ad imprimendum memoriam Dei in animalibus eorum* (lege *Dei excelſi in animabus eorum* ſeu *in ipſis*) *& ut devotio eorum circa leges & mores ſit firmior eis propter hoc. Si enim non eſſent eis hujuſmodi commemoratis, obliviſcerentur eorum omnium poſt diſceſſum unius generationis vel duarum.* Arabica ſunt in Edi-

tionis Opuſculorum Avicennæ Romanæ pag. 85. Deſcriptas autem penes me habeo ſingularum hebdomadis dierum Preces Mahumedanis formatas, quibus titulus eſt دعية الايام *Preces dierum.* Atque hiſce ſubjunguntur Formulæ Precationum binæ. Altera Abrahæ Patriarchæ tributa; Altera Domino noſtro Jeſu Chriſto, velut Dominica altera, ad hunc modum;

دعا عيسي ابن مريم

Oratio alia Dominica, apud Mahumedanos.

عليهم السلام كان يقول اللهم اني
اصبحت لا استطيع دفع ما اكره وما
املك نفع ما ارجو واصبح الامر بيد
غيري واصبحت مرتهنا بعملي فلا
فقير افقير مني الي عفوك يا كريم
اللهم لا تشمت بي عدوي ولا تسوئي
صديقي ولا تجعل مصيبتي في ديني
ولا تجعل الدنيا اكبر همي ولا
مبلغ علمي ولا تسلط علي من لا
يرحمني برحمتك يا ارحم الراحمين

Id eſt,

Id est, *Precatio Iesu Filii Mariæ,*

Super quibus pax sit. Dixit, Deus, non potis sum depellere id quod averſor, nec adquisivi Bonum illud quod ſtero. Et mercedem in manu habent alit præter me. Sed Pignus eſt seu *manet in opere meo.* (id est, ut puto, opera mea velut Pignus manent; necdum accepi id cujus nomine oppignerata sunt) *Neque eſt quiſquam pauper me pauperior. Indulgentiam tuam; ô Venerande. Deus, ne opprobrio mihi ſinas eſſe inimicum meum, nec vilipendat me amicus meus. Neque ponas afflictionem meam in Religione mea. Neque fac ut Mundus ſit maximum ſtudium meum, aut faſtigium ſcientiæ meæ. Neque præfice mihi eum qui non miſerebitur mei. Pro miſericordia tua, O Miſerantiſſime miſerceſcentium.*

Neque mirum videatur, quod D. N. Jesu Christi aut Beatæ Virginis nomen adeò reverenter habeant Mahumedani. Ut cum de Patriarchis veteris Testamenti, aliisve quos magni æstimant demortuis, sic etiam cum de hisce sive simul sive seorsim loquuntur, infrequens non est adjectio illa عليهم السلام *super eos sit pax;* (aut super *eum* aut *eam*) quemadmodum nominibus mortuorum, quotquot sine reverentia memorare nolunt Ebræi, subjicere plerunque solent, עליו seu עליה השלום *super eum* aut *super*

Quantus honor, etiam apud Mahumedanos, Iesu Christo D. N. habitus.

ſuper eos ſit pax. Et in Alcorano, ſummo cum honore mentio fit non rara D. N. Jeſu Chriſti. Repetitum legitur in Azoara 2. velut ex perſona Numinis; اتينا عيسي ابن مريم البينات وايدناه بروح القدس *Dedimus Ieſu Filio Mariæ virtutes notiſſimas* (miracula faciendi interpretatur Mahumedes Ben Achmet egregius Alcorani Paraphraſtes Mahumedanus) *& fortem eum reddidmus per Spiritum Sanctum.* Salutatio item Angelica ad hunc modum ſe habet Azoarâ 3. Arabicè, ſed Latinè quintâ

يا مريم الله يبشرك بكلمة منه اسمه المسيح عيسي ابن مريم وجيها في الدنيا والاخرة ومن المقربين ويكلم الناس في المهد وكهلا ومن الصالحين

O Maria, Deus bonum nuncium tibi mittit per Verbum ſuum quod ex eo eſt. Nomen ejus Meſſias ſeu *Chriſtus Ieſus Filius Mariæ, Potens in præſenti ſeculo & futuro, ſcientiſſimus, qui loquetur hominibus in cunabulis* (infantulis) *& ſenibur, vir optimus.* Ubi Mahumed Ben Achmet Paraphraſtes expreſſim illud *verbũ ſuum quod ex eo eſt* interpretatur per ولد *Filium*, nempe Mariæ tantùm. Nec enim aliter vult ſecta illa. In præſenti autem ſeculo intelligi eum ait ille potentem

tem fore بالنبوة *prophetia*, atque in futuro بالشفاعة والدبعات العلي *Interceſsione & Præparatione cœleſti.* Compluria ibi ſequuntur quibus maximi fit apud eos tum D. N. Jeſus Chriſtus tum Evangelium ejus, uti & Azoarâ 5. Arabicè ſeu 12 & 13. Latinè, & Azoarâ 71. Latinè quæ Arabicè eſt 61, alibique in farragine illa. Et videſis Joannem Cantacuzenum in Apologia 4. κ' τῶ Μωαμέθ. Alia de Formulis Precum Mahumedicis habes in Petri Kirſtenii Decade Sacra. Sed qualiſcunque heic ſententia ſeu Mores fuerint ſive Paganorum ſive Mahumedanorum (quorum in rebus Chriſtianiſmi perpendendis, nedum decernendis, ratio haberi parùm ſolet; neque heic habetur alitèr atque Judaiſmo concordes ſunt) id certum intereà eſt, Reipublicæ Ebraicæ ſeu Eccleſiæ illius ſingularis ac ab ipſo Numine inſtitutæ, atque in partes diſſerentium variatim trahi ſolitæ, ſcita hac de re & Formulas priſcas ſe habuiſſe, juxta ea quæ ſuperiùs oſtenſa ſunt. Quibus inſuper adjicimus vetuſtum illud de Rabbi Eliæzere, Magno dicto, & Rabbi Jochanan Ben Zacai Teſtimonium. Diſcendæ legis gratiâ acceſſit ad Rabbi Jochanan, Juriſconſultum & Theologum Hieroſolymis celeberrimum, Eliæzer ille, omnimodæ diſciplinæ ſatis ignarus. Cui Rabbi Jochanan, An nondum, inquit, didiciſti קריאת שמע ולא תפילה ולא ברכת המזון *lectionem Audi* (qua de paulò ante) *nec Precandi ritum*, ſeu *Precationem*,

tionem, nec Benedictionem Mensæ. Fatente illo se hæc planè nescire, reponit Jochanan עמוד ואלמדך שלשתן *Sisse, & docebo te tres illas*, scilicet Formulas. Sic legitur in capite primo ejusdem Eliæzeris *Pirki* seu capitum. Pro temporum doctrinæ varietate alitèr atque alitèr quidem à nonnullis collocantur Hi in ætatum serie. Sed ita intereà, ut Christi ipsius tempori aut coævus sit aut vicinus uterque. Videsis *Sepher Iuchasin* fol. 22. a & 32. a Et de Rabbi Jochanan, res manifesta est; eum scilicet, Christo in terris agente, floruisse. Si autem libros Rabbinicos, ævi utcunque recentioris, priscâ nihilominùs disciplinâ refertos, hac de re consulere ipsos haud dedigneris qui potis es Lector, adde, si placet, supra citatis Levi Barcinonsem in *Sepher Chinok* seu *Introductorio* aut *Catechismo*, præcepto 431. & Rabbi Jacob Ben Rabbi Ascher in *Arba Turim*, tractatu *Orach chaüm*, cap. 112, 113. & sequentia usque in 132. ubi de Octodecim, quas memoravimus, precandi Formulis ab Ezra & Consistorio suo Centumvigintivirali præstitutis, capitibus in singulis fusiùs differitur. Autor uterque, maximè Rabbi Jacob, Judæis est percelebris. Minorum gentium Scriptores persuasionis illius libens prætereo. Sed etiam è veteribus, ipsisque Pandectis Talmudicis, plura in hanc rem exhibere, non est difficile.

12.

Et Patriarcham eum crearent] Verbum quod *creare* heic reddimus, eſt صلح; eodem ſenſu aliquoties in hac periocha repetitum. Et luce clarius eſt, tantundem illud Eutychio paritèr ſignificare, tam ubi de Patriarcha, ut hoc loco, à Presbyteris ſubſtituendo, quàm ubi de eodem ab Epiſcopis conſtituendo ſeu creando paulò inferiùs loquitur. Vox ipſa, ſeu potiùs vocis notio heic uſurpata (nam & alias habet) Arabibus interpretatur *perfectum, omnibus numeris ac ritu omnimodo abſolutum, completum, undiquaq; ornatum, inveſtitum reddere*: adeoque reſpondit פש Græcorum καταρτίζειν quà hoc *perficere* ſeu *abſolutum* aut *completum reddere* ſonat. Ubi Græcus habet, Pſalmo 10.3. ὅτι ἃ σὺ κατήρτισω, αὐτοὶ κατέλυσαν, quod veteribus vertitur, *quoniam quæ perfeciſti deſtruxerunt*, redditur in Arabiſmo (nam ex verſione Græca aut alia, cui Græca fons erat, Pſalmi, qui eduntur, Arabici verſi ſunt) *deſtruxerunt* أصلحتَ لا *quod perfeciſti*. Et Pſalmo 79. 16. ex illo Græcorum καὶ κατάρτισαι αὐτὴν ἣν ἐφύτευσεν δεξιά σου & veterum Latinorum, *Et perfice eam* (Vineam) *quam plantavit dextra tua*, Arabicè legitur وأصلح pro *& perfice*. Scio quidem Maronitas in editione Romana vocabulum hoc utrobique *aptare* vertere. Nam etiam idem ſignificat *parare* ſeu

aptare

aptare aut *aptum reddere* uti & *instaurare*, quemadmodum item καταρτίζειν. videsis Epist. ad Galatas cap. 6. 1. Sed tum ex veteri τῷ καταρτίζειν eis in locis notione, tum ex consono τῷ صلح apud nostrum alia in re heic usu, de significatione quam memoravimus dubitare nequimus. At verò etiam cùm de Dignitatibus Ecclesiasticis creandis seu ordinandis loquuntur Arabes, pro eo quod est *ordinare* seu *creare* non rarò adhibent etiam verbum صيّر (uti & Eutychius heic) quod *efficere* κατασῆσαι seu *constituere* sonat, sicut & صنع id est *facere*, ut videre est in Concilii Nicæni Canonibus Arabicis.

13.

Virum aliquem insignem eligerent] sequitur in codice Antiocheno معهم فيصيروه قسيسا عوض من القس الذي اصلح بطريرك فيكونون اثنا عشر ابدا الدهر *in Presbyterum, quem sibi cooptarent loco ejus Presbyteri qui Patiarcha suffectus fuerit, ita ut in perpetuum forent duodecim.*

14.

Neque defuit Alexandriæ Institutum hoc de Presbyteris] Codex heic Antiochenus; ولم يجر الرسم

الرسم جاريا الي ايام الاسكندريس بطريرك الاسكندريه الذي كان في جمله الثلثمايه وعشره فانه منع ان تصلح القس بطريرك وامر ايضا انا مات البطريرك ان يحاروا من اي بلد كان رجلا فاضلا او من الايك الاثنا عشر او غيرهم ممن يرضا حاله ويصلحوه بطريركا وانقطع الرسم القديم باصلاح القسوس البطريرك وجري الرسم لاساقفه في اصلاح البطريك وامّا قولهم لم يسمي بطريرك الاسكندريه بابا

Moris Alexandrinæ eccleſiæ quo Presbyteri tum eligebant tum ordinabant Patriarcham uſq; ad Alexandrum Patriarcham duravit.

Et duravit inſtitutum hoc uſque in tempora fermè Alexandri Patriarchæ Alexandrini, qui fuit ex numero illo 318. Sed is prohibuit ne crearent Presbyteri Patriarcham; atque inſtituit, ut quando moreretur Patriarcha eligerent ex quacunque regione uirum inſignem, ſive ex ipſis illis duodecim ſive ex aliis ut res tulerit, & Patriarcham eum crearent. Sed evanuit inſtitutum illud vetuſtum quo creabant Patriarcham Presbyteri, & ſecutum eſt inſtitutum quo Epiſcopi crearent Patriarcham. Monuit etiam eos ne vocitaretur Patriarcha Alexandriæ Papa &c. Codicis utri-

usque sensus videtur manifestus; eligendum nunc fuisse à Presbyteris Patriarcham, sive ex ipsis sive ex aliis; creandum autem seu ordinandum ab Episcopis. Ita nimirùm ex Alexandri Patriarchæ instituto inoleviſſe, contrà quàm ante obtinuerat.

15.

De Patriarchis Alexandrinis, ab Hanania primo, usque in Alexandrum.

Vsque ad Tempora Alexandri Patriarchæ Alexandrini] Ut tum hujus tum aliorum, quorum posteà fit mentio, tempora ritè, juxta Eutychii mentem, intelligantur, Patriarcharum Alexandrinorum Laterculum ab Hanania primo usque in Alexandrum hunc, ob oculos ex eisdem, unde Origines hæ desumuntur, codicibus, exhibemus. Annis cujuslibet ipsorum tum initiorum tum præfecturæ durationis, juxta Cæsarum annos, inde item adjectis; sed & vulgaribus æræ Christianæ, ut facilius Lectori agnoscantur, simul interſertis.

Patriarcha-

Patriarcharum Alexandrinorum Laterculus, usque in Alexandrum qui Nicænæ interfuit Synodo primæ.

I	Hananias *seu* Anianus *creatus.*	Claudii Cæsaris anno 9.	Christi 51	Sedit 22
II	Abilius	Vespasiani 9	77	13
III	Cerdon	Domitiani 5	85	10
IV	Primus	15	95	12
V	Justus	Trajani 11	108	10
VI	Eumenes	Hadriani 2	118	12
VII	Marcianus, *seu* Marcus	14	132	10
VIII	Celadius *seu* Celadion	Antonini Pii 4	141	11
IX	Agrippas *seu* Agrippinus	15	152	12
X	Julianus	Antonini Philosophi 5.	165	10
XI	Demetrius	15	175	43
XII	Heraclas	Alexandri Severi 1.	222	13
XIII	Dionysius	Maximini 2	236	17
XIV	Maximus *seu* Maximianus	Valeriani 1	255	18
XV	Theon, *seu* Theonas	Aureliani 4	272	19
XVI	Petrus	Diocletiani 10	293	10
XVII	Achillas	20	303	menses 6
XVIII	Alexander	Constantini Magni 5.	310	16

Temporum apices heic non excutimus. Et multiplex sanè inter Eutychium nostrum & Chronologos quos terimus alios in Annorum ratione discrimen. Etiam Octennio integro, imputandis à Natalibus Christi annis, à Chronologia vulgari dissidet. Expressim ubi de Hegiræ Mahumedanæ initio agit, (quod scilicet anno Christo vulgari 622 tribui passim solet) وهـ—ن inquit المسيح سيدنا الي الهجرة *Et à Christo Domino nostro usque ad Hegiram anni sunt* 614. Secundùm quos, etiam suos in tempore digerendo deducit. Sed hæc aut hujusmodi alia extricandi aut discutiendi hic non est locus. Certè de Octennii ejusmodi discrimine, consonus est in anno Nicæni Concilii primi designando, Dorotheus Monembasiæ Metropolita ut videre est inferiùs numero proximo. De Patriarcharum intereà hac serie, monere visum est; Secundum, qui Abilius vocatur ac in Ms. quo utimur Catalogo non contemnendo scribitur Αἰμύλιος *Æmylius*, & in Codice Ms. Nicephori Chronographiæ, in Bibliotheca Londinensi publica, Αἰβίλιος, in Codice Eutychii Alepensi فيليطيوس *Philidium* dici, & in Antiocheno ميلاتيوس *Meletium*. Prætermitti item Librarii incuriâ in Antiocheno Cerdonem. In Alepensi

penſi autem legi ad hunc modum, وفي خمسة
عشر سنة من ملكه صير كرنيوس
بطريرك على الاسكندريه اقام عشر
سنين ومات ۞ وفي خمسة عشر سنة
من ملكه صير بريموس بطريرك علي
الاسكندريه اقام اثنا عشر سنة ومات

Et anno Imperii ejus decimo quinto (Domitiani) *erat Cerdius* ſeu *Cerdo Patriarcha Alexandrinus, qui ſedit annos X. Eoque mortuo anno ejuſdem XV erat Primus Patriarcha Alexandrinus qui poſtquam annos ſederat XII mortuus eſt.* Sed legendum planè in initio وفي خمسة سنة
Et anno Imperii ejus quinto erat Cerdius &c. Nam & ſic exigit annus XV proximo tributus, poſt finitum Cerdonis decennium. Qui Primus heic rectè vocatur, eſt Priamus in Nicephori Editionis Scaligerianæ. Sed Codex quem diximus vetuſtus ejuſdem Ms. in Bibliotheca Londinenſi publica, habet ibi πριμος; & Eumeni tribuit annos VIII, Agrippino XII, Juliano V, Demetrio XLIII, Heraclæ XVI, aliàs, in ſerie noſtra, editis conſonus. Quod verò in Vita S. Eugeniæ, Autore incerto, legitur, Philippum Præfectum Auguſtalem in Epiſcopatus Alexandrini dignitatem evectum ſub horum tempora, id eſt, ſub Severo Auguſto, Sedemque tenuiſſe unum

annum & menſes tres, id Chronologis atque Hiſtoricis Eccleſiæ Chriſtianæ ac Epiſcoporum illius loci Catologis, adeò eſt adverſum ut planè ſpurium ſit habendum. Uti & monuit Baronius Tom. 2. anno Chriſti 204. At verò ex iam natratis liquet, uſque in quarti à Natalibus Chriſti ſeculi initium, juxta Eutychium, durâſſe inſtitutum illud Eccleſiæ Alexandrinæ, ut nimirùm è Presbyteris Alexandrinis, tum eligeretur ab ipſis Patriarcha, tum electus ab ipſis ordinaretur, crearetur, ſeu conſecraretur.

16.

De numero Epiſcoporum ſeu Patrum Synodi primæ Nicænæ.

Qui fuit ex numero illo 318.] Ex Patribus ſcilicet Synodi Nicænæ primæ, quod Concilium Patrum 318 ſignantiùs dici ſolet. Sed verò non tam indicatum vult heic Eutychius, ex ejuſdem Synodi numero fuiſſe Alexandrum hunc (quod ſatis ſcimus ex hiſtoriis Eccleſiaſticis & ipſis Synodi ſubſcriptionibus) quam ex numero illo Trecentorum Octodecim, quem nec partem ſane ſextam Epiſcoporum, qui in ea juſſu Conſtantini convenerant fuiſſe neſcio unde edoctus tradit ille. Etenim in rebus Conſtantini, diſputationem de Chriſti Divinitate inter Alexandrum hunc & Arium hæreſiarcham coram ipſo Conſtantino & comitatu ejus habitam enarrans, admodum placuiſſe ait Conſtantino Alexandri ſententiam, atque ut prorſus damnandam Arii diſplicuiſſe. Indictam igitur, Alexandri hortatu,

ſuiſſe

fuisse à Constantino Synodum Nicææ, atque illuc jussu ejus accersitos Patriarchas & Episcopos orbis Romani, scilicet qui numerum 2048 complerent. Verba sunt, واجتمع في مدينة نيقية بعد سنة وشهرين للتين وثمانية واربعون اسقفا وكانوا مختلفين الاراء والاديان *Et congregati sunt in urbe Nicæna post annum & binos menses, bis mille & quadraginta octo Episcopi, judicio & persuasione invicem dissidentes.* Unamines verò Trecentos & Octodecim de Christi Divinitate pronuntiâsse, à reliquis sententiarum discrimine multiplici distractis frustrà impugnatos. Neque solùm nobis hoc tradidit Eutychius noster, verùm etiam tum Josephus Sacerdos seu Presbyter Ægyptius, in Præfatione Conciliorum Arabicè è veterum Christianorum quæ aut periere aut in Occidentem nondum pervenêre monimentis sive Græcis sive Syriacis versorum, in bibliotheca publica Oxonienſi, eandem ipsam ferè narrat historiam, tum Historicus Mahumedanus per celebris, Ismael Ibn Ali, idem ipsum de numero heic asserit. Utriusque verba, præter alia non pauca, rogatus peramicè descripsit mihi, è codicibus manuscriptis ex Oriente dudum Oxonium allatis, Edwardus Pocockius Linguæ Arabicæ illic professor, vir singulari tum eruditione tum humanitate ornatissimus. Scriptoris Christiani

Episcopi in Synodo Nicæna prima, juxta Eutychium, 2048.

seu

seu Josephi Ægyptii jam dicti, verba sunt, فوافا

Numero 2048 Episcorum, seu Eutychiano, consonus est Anonymus in Præfatione Conciliorum Arabicorum.

منهم الي مدينه نيقيه في مدة
يسيره الفين وثمانيه واربعين اسقفا
وذلك في سنه ستة وثلثون
وستمايه من سنين الاسكندر وهي
سنه ثلثمايه وثلثه وسبعون من سنين
اغتيوخس الانطاكي في تسعه ايام
من شهر حريران وامر الملك بقراءه
الامانه الذي كان كتبها اليه اسقف
اورشليم علي جماعه الاسقفه وقبلوا
منهم ثلثمايه وثمانيه عشر اسقفا كانوا
مثل ملايكة الله في الفضايل والتقوي
وكنجوم السما في النور والبهما Et

convenerunt ex eis Nicææ multitudo numerosa, usque scilicet ad bis mille & quadraginta octo Episcopos. Atque evenit hoc anno 636 Alexandri qui fuit annus æræ Antiochenæ 373 die nono mensis Haziran (qui mensis est Syrorum æstivus.) *Et jussit Imperator ut Fides quam descripserat ei Episcopus Hierosolymitanus legeretur Synodo Episcoporum. Et amplexati sunt eam ex eis* 318. *Episcopi, qui fuere instar Angelorum Dei propter excellentiam*

excellentiam & virtutem, atque velut Sydera Cœli propter lucem & ſplendorem. Et pergens ait horum fermè univerſos fuiſſe ex eis qui in perſecutionibus anteactis, membris, velut oculis, manibus, pedibus, auribus, aliis mutilati eſſent. Cui conſonum eſt quod Germanus Patriarcha Byzantinus libro Ms. περὶ τῶν ἁγίων συνόδων, *de ſanctis Conciliis*, hoc de numero habet. Πολλοὶ ἦ τῶν ἐκεῖσε, inquit, συνδεδραμηκότων ἐπισκόπων ὁμολογηταὶ τῆς πίστεως ἐπύγχανον, ἐν τοῖς Διωγμοῖς ἀκροτηριασθέντες ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀνόμων βασιλέων, καὶ τῶν μὲν τὰ νεῦρα τῶν ποδῶν, τῶν ἦ ὀι ὀφθαλμοὶ, καὶ ἑτέρων ἄλλα μέρη τῦ σώματος ἀποτετμημένα ἐπύγχανον ὑπὲρ τῆς εἰς Χρίστον αὐτῶν πίστεως καὶ ὁμολογίας &c. *Multi Epiſcoporum qui illuc convenerunt, Confeſſores Fidei fuerant, mutilati ſcilicet in Perſecutionibus à Principibus impiis ac tyrannis. Ac aliorum pedum nervi exciſi, aliorum oculi, uti & aliorum alia corporis membra, nempe ob eorum in Chriſtum Fidem ac Confeſſionem.* Quem locum, uti & alia jam dicti Germani mecum communicavit vir ſingulari eruditione ac humanitate eximius Patricius Junius. Adjicit autem Anonymus ille in Præfatione Conciliorum Arabicorum وكانوا الباقون بعد هولا الثلثماية والثمانية عشر مختلفين غير متفقين ايضا في اهوالهم وايمانهم *Reliqui verò præter illos trecentos & octodecim variatim diſſenſere nec quidem inter ſe concordes nec in*

Germanus Patriarcha Byzantinus, de Patribus Nicænis.

Concors Numero 2048 seu Eutychiano, Ismael Ibn Ali, *historicus Mahumedanus.*

fide sua. Quod fusiùs narrat Eutychius, ut infra ostendimus. Scriptor demùm ille Mahumedanus Ismael Ibn Ali, ad hunc modum,

ولعشرين سنة مضت من ملك قسطنطين
الذكور اجتمع الاذان وثمان ولربعون
اسقفا ثم اختار منهم ثلثماية وثمانية
عشر اسقفا فحرموا اريوس الاسكندري
لكونه يقول ان المسيح كان مخلوقا
واذعن الاساقفة المذكورون لدين
قسطنطين ووضعوا شرايع النصرانية
بعد ان لم تكن وكان رييس هذه
البطارقة بطريق الاسكندرية

Exeunte anno vicesimo jam memorati Constantini Augusti, congregati sunt Episcopi 2048. Tunc selegit ex eis 318. Et anathemate feriebant Arium Alexandrinum, eo quod Christum assereret esse creaturam. Et consensere Episcopi jam memorati Constantino, & religionem christianam publicarunt aliter atque se ante habuerat (memineris scriptorem esse Mahumedanum.) *Princeps autem Patriarcharum seu Episcoporum horum erat Patriarcha Alexandrinus.* Sic Ismael ille. Dum verò pergit Eutychius, initâ ait, de hæresi Ariana, disceptatione, alias atque alias Patres qui convenerant sententias de Natura Christi protulisse veluti Marianos,

Sententiarum in Synodo Nicæna Discrimen ingens, juxta Eutychium.

nos, Sabellianos, Samosatenses, Marcionitas, alios. Et dein Orthodoxam, Apostolicam, & à patribus 318 stabilitam sententiam fuisse narrat, Christum Deo Consubstantialem fuisse. Locum ea de re integrum intueri non pigeat. ومنهم كان يقول تباله المسيح
وهي مقالة بولص الرسول ۞ ومقالة
الثلثمايه وثمانيه عشر اسقفا ۞ فلما
سمع قسطباين الملك مقالاتهم عجب
من هذا الاختلاف ۞ واخلا لهم دارا ۞
واقام لهم فيها الانزال وامرهم ان
يتناظروا لينظر مع من الدين الصحيح
فيتبعه ۞ فاتفق منهم هولا الثلثمايه
وثمانيه عشر اسقفا علي دين واحد
ورأي واحد ۞ فتنظروا باقي الاسقفه
وناظروهم ۞ فافلجوا عليهم حججهم ۞
واظهروا الدين المستقيم ۞ وكان ايضا
باقي الاسقفه متحلفين الارا والديان ۞
ووضع الملك الثلثمايه والثمانيه عشر
اسقفا مجلس خاصا وجلس في
وسطهم ۞

وسطهم ۞ واخذ خاتمه وسيفه وقضيبه
فدفعه اليهم وقال لهم قد سلطتكم
اليوم علي مملكتي لتصنعوا فيها ما
ينبغي لكم ان تصنعوا مما فيه قوام
الدين وصلاح المومنين ۞ فباركوا
علي الملك فقلدوه سيفه ۞ وقالوا له
اظهر دين النصرانيه وذب عنه ۞
ووضعوا له اربعين كتابا فيها السنن
والشرايع ۞ منها ما يصلح للملك ان
يعملها ۞ ويعمل بها ۞ ومنها ما يصلح
الاساقفه ان يعملون بما فيها

Fuere ex eis alii, quorum ſententia erat, Chriſtum Deo conſubſtantialem eſſe. Atque hæc ſententia eſt tum Pauli Apoſtoli, tmm Epiſcoporum (qui aderant) *trecentorum octodecim. Cum verò ſententias has audierat Conſtantinus, mirabatur tot earum diſcrimina, unde, ædibus, & cubiculis eis præparatis, juſſit ut diſputationem inirent, quâ, re hinc illinc controversâ, veritatem Fidei demum repertam amplexarentur. Conſenſere autem univerſi ex illis Epiſcopi 318 in fidem unam ac ſententiam unam, & reliquos Epiſcopos argumentis impugnantes, ſuam in eos ſententiam ædſtruebant*

&

& fidem firmitèr retinendam manifestabant. Reliqui verò Episcopi inter se variatim sententia & fide dissiderunt. Poni fecit dein Constantinus Episcopis trecentis octodecim Sedes ipsis singulares & considens ipse in eorum medio, sumto Annulo, Gladio, & Sceptro suo, ea tradidit illis, hæc fatus. præficio vos hodie Imperio meo, ut id efficiatis in eo quod vobis ex officio vestro est præstandum. Vt scilicet ea efficiatis quæ ad Fidei firmitudinem & Credentium salutem spectent. Benedixerunt ei Episcopi, & cinxerunt eum gladio suo, dicentes ei, Manifesta fiat & Publica Fides Christiana atque defensio ejus. Et posuêre ei Quadraginta Scripta, quibus continebantur Iura & Canones. In quibus alia fuere quibus docebatur Imperator quomodo in rebus ibi memoratis agundis se gereret, alia quibus Episcopis paritèr præscriptum est, quid & quomodo ipsis faciendum. Id quod est كراريس verti *Quadraginta Scripta*, quod *libros* seu *libellos* vertere liceret. Sed quid sibi velit heic Eutychius, dum sic tradit, tam insscius sum, ut generis potius (quo etiam Canonum fortè numerus, utcunque à recepto alius, potuisset indicari) quam speciei nomine uti mallem. Neque ad libellos ab Episcopis sub initium Synodi ad Constantinum allàtos, atque igni mandatos, de quibus obiter in Historia Ecclesiastica, omninò potest intelligi. Nec de Capitulis 40 à Latinis, totidemque à Græcis ibi tractatis, quorum mentio in Epistola

la Athanasio tributa, ad Marcum Papam pro exemplaribus Concilii Nicæni. Præterire autem heic nequimus, in Præfatione quæ habetur in Codice quem diximus Conciliorum Arabico, tradi, Acta atque Disputationes dicti Concilii libros occupâsse quadraginta, ac dicta seorsim & definitiones Orthodoxorum libros quindecim, & Canones ipsos tres libros. Sed verò Controversia antehac habita est aliqua, utrum Episcoporum in Concilio hoc Nicæno numerus minor esset eo qui vulgo recipitur, seu trecentis octodecim. Et videsis de minori simùl, & subinde incerto, Eusebium de Vita Constantini lib. 3. cap. 9. Gelasium Cyzicenum lib. 2. cap. 5. Socratem lib. 1. cap. 6. Theodoretum Hist. 1. cap. 7. & 8. Histor. Tripartit. lib. 2. cap. 1. & Nicephorum Callistum lib. 8. cap. 16. Adde Alphonsum Pisanum de Nicæno Concilio lib 1. Baronium Tom. 3. anno 325. num. 18. & Notas Severini Binii ad dictum Concilium, quas ipsissimas exscripsit in Summam suam Conciliorum Franciscus Longus à Coriolano pag. 206. Etiam expressim Constantinus ipse apud Socratem de Episcopis trecentis & *amplius trecentis* loquitur in Epistola ad Alexandrinos. Certè & Episcopos recepto numero defuisse octoginta sex tradit Scriptor vetus qui Chalcedonensis Concilii tempore floruisse videtur, seu circa 120 à Nicæno annis. Numerum autem integrum Sacerdotibus & Monachis supplet. Is librum conscripsit, cui titulus, Συναγωγὴ

De Numero in Synodo Nicæna trecentis octodecim minori.

Autores esse, Patrum Nicænorum fuisse 232. Episcopos, reliquos gradus inferioris.

καὶ τριακοσίων καὶ πλειόνων

καὶ ἔκθεσις τῶν ἁγίων πασῶν συνόδων, *Collectio atque Expositio omnium sanctarum Synodorum*, nondum typis editum, sed nuper à Christiano Ravio, Germano, Juvene literis maximè Orientalibus admodùm instructo, in Angliam, cum aliis raris ac pretii maximi Codicibus Manuscriptis, ex Oriente allatum. De Constantino Autor ille; ἐκέλευσε, inquit, κοινῷ γράμματι τοὺς ἐπισκόπους ἅπαντας ἐπὶ τὴν τῆς Βιθυνίας Νίκαιαν συνελθεῖν διὰ δημοσίων ἵππων καὶ ἀναλωμάτων. Καὶ συνῆλθον ἀρχιερεῖς μὲ σλ βʹ, ἱερεῖς ϟ καὶ διάκονοι καὶ μονάζοντες πε, οἱ σύμπαντες τιη, Θεοφόροι πατέρες, *Publico jussit edicto omnes Episcopos Nicææ, quæ Bithyniæ Vrbs est, convenire, nec sine vectura publica & commeatu. Et convenere Pontifices seu Episcopi* 232, *& Sacerdotes & qui Monasticam degebant vitam* 86. *Omnes simul fuere* 318, *Patres Divini.* Atque hinc etiam Dorotheus Metropolita Monembasiæ in Synopsi Miscellanea Græcobarbare conscripta pag. 238. de Constantino; ἀπὸ ἔστειλεν ἐπισμὸς κατ' πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον νὰ μαζαχθῶν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ προῦτοι τῆς Καλογήρων εἰς τὸ Κάστρον τῆς Νικαίας, *Misit igitur in omnes Vrbes & loca edicta sua, ut convenirent Episcopi & Monachorum Primarii in Vrbe Nicæa.* Etiam & distinctionem parilem numeri & qualitatis convenientium habet. Καὶ κατ' τὸν ὁρισμὸν, inquit, τῦ βασιλέως ἐσυνάχθησαν ὅλητις εἰς τὴν Νίκαιαν. Καὶ οἱ μὲ ἀρχιερεῖς ἦσαν διακόσιοι τριαντάδυο. οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ Διάκονοι καὶ Καλόγηροι ἦσαν ὀγδοηκονταέξι. ὅλοι τριακόσιοι δεκαοκτὼ. *Et secundum Imperatoris edictum convenêre universi Nicææ. Episcopi autem fuere* 232. *Sacerdotes verò, Diaconi & Monachi* 86. *Cuncti simul* 318. Et Ratio subjicitur mira de numero.

numero. Καὶ διὰ τί τόσοι μόνον ἐξιαλέχθησαν. ὅτι ἀπὸ τῆς χαιρὸν τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ ἕως τοῦ χαιρὸν τῆς Συνόδου ἐκείνης τὰ ἔτη χρόνοι ἦσαν. *Et curnam tot solummodò selecti sunt? quoniam à tempore Incarnationis Christi ad tempus hujus Synodi anni fuere* 318. Atqui à Chronologis summis, idque rectissimè, collocatur hoc Concilium seu initium ejus in anno à Christo nato 325. An octennio etiam tam Dorotheus, quam Eutychius noster (ut supra tetigimus) discrepat in putandis à Natalibus Christi annis? Sed & mira est de hujus Concilii anno discrepantia; quam vide Notatam à Gilberto Genebrardo lib. 3. anno Christi 334. Certè Eutychius annum ei tribuit Constantini decimumnonum, qui receptæ Chronologiæ non ita discors est. De apicibus heic temporis hujus & tempore vero vide Josephum Scaligerum de Emendatione Temporum, lib. 5. pag. 476. Dionysium Petavium de Doctrina Temporum, lib. 11. cap. 41. & Baronium tom. 3. anno 325. & Alphonsum Ciaconium in Silvestri Papæ 1. Vita, atque ipsum Canonum frontem. Certè & Beda noster, atque juxta eum Lambertus Schaffnaburgensis, anno Christi 318. collocant hanc Synodum, ut Dorotheus ille. Alii anno 314, ut Chronici incertus Autor à Petro Stevartio editus. Alii trigesimo tertio supra trecentesimum à Christi Natalibus annum, ut Psellus in Carminum de Septem Synodis Fronte. Neque ille sanè solus. Quod sanè facere videntur quotquot Julium Papam in eo locum per procuratores habuisse

habuisse volunt, qua de re plura inferiùs. Cetertùm, utut se res hæc habuerit, Ratio istiusmodi Dorothei simplicitèr sumta futilis magis non est quam illa quorundam altera, qua numeri militum 318 Abrahæ hunc divinitus imitatorem fuisse vanissimè est existimatum. Jamverò non solùm Episcopos sed & minoris dignitatis Ministros, veluti Presbyteros, Diaconos, alios, Synodo tum interfuisse tum ejusdem negotiis se palàm variatimque immiscuisse manifestum est, tam ex Eusebio, quam ex Gelasio, aliisque. Vide Eusebium de Vita Constantini lib. 3. cap. 9. & Gelasium in Actis Synodi lib. 2. cap. 36. Atqui Testimonia sunt vetusta, de numero illo 318 Episcoporum, eaque & expressissima & perquam magni habenda. Veluti apud Epiphanium in Hæresi 69. Justinianum in Novella 131. cap. 1. Ruffinum lib. 10, cap. 1. Qui quidem omnes Synodo ipsâ licet recentiores, vicini tamen. Adde excerpta Chronologica in Thesauro Scaligeriano pag. 69. & recentiorum quampluri-mos perquam obvios, idem attestantes. Quæ etiam Eusebio ipsi tribuuntur habent eundem numerum in Chronico, numero 2337. Sed nemo heic mihi S. Athanasio æquiparandus. Is scilicet, Archidiaconus tunc Alexandrinæ Ecclesiæ, cum Alexandro Patriarcha suo, cui proximè successit, testis interfuit oculatus. Atque disertè is in Epistola ad Episcopos Africanos, ἡ οἰκουμενικὴ, inquit, χίλιοι ἦσαν οἱ ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον τελέσαντες ἅπαν τὸ ἔκτιον συναθροίσαντες Ἐπισκόπων. *Universalis Nicæa Synodus*

Testimonia de Numero receptissimo Episcoporum 318. in Synodo Nicæna.

dus celebrata fuit, convenientibus Episcopis 318. Quod itidem habetur in Epistola ei tributa ad Marcum Papam pro exemplaribus Concilii Nicæni. Ea nomina ipse descripserat singula in libro, Synodico dicto, ut memorat Socrates Hist. 1. cap. 9. Liber autem is diù est quod periit. Saltem in Occidente nullibi reperitur. Sed de Nominibus, statim plura. Quin & alibi habet Athanasius quod manifestò adversari videtur eis, quæ narrat Eutychius noster aliique de tot heic dissidentium sententiis. In Oratione 1. contra Arianos, εἰ γὰρ, ait, ἐπίστευον ὀρθῶς ἤρκουντο τῇ ἐν Νικαίᾳ ἐκτεθείσῃ πίστει πᾶσι τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς Συνόδοις, *Si enim rectè crederent, contenti essent fide in Nicæna Vrbe promulgata ab universa Synodo Oecumenica.* Sic enim verto, non ut vulgo, *Fide in Nicæa ab universi orbis Concilio promulgata.* Aliud esse videtur Universam Synodum, seu Universos, memine singulorum contradicente, consensisse aut promulgâsse, aliud Concilium Universi orbis id feciſse. Id enim, ex recepta majoris partis autoritate, civilitèr fieri potest, etiam reclamantibus singulorum compluribus. Quod & factum quidem in Synodo illa, qualiscunque fuerit numerus, scimus ex eo quòd essent qui dissentirent Arriani, aliique etiam Episcopi. Videsis Bartholomæum Caranzam in Summa, & Alphonsum Pisanum sub finem lib. 2. præter vetustiores; ut Ruffinum lib. 10. cap. 5. Socratem lib. 1. cap. 5. Nicephorum lib. 18. cap. 18. & Acta Metrophanis & Alexandri apud Photium. Atque hactenus.

nus de numeri Trecentis Octodecim minoris, atque ipsius demùm numeri testimoniis. Quod verò ad Majorem attinet, numerum, Sozomenus quidem paulò auctum voluisse videtur lib. 1. cap. 16, ubi Episcopos adfuisse scribit, περὶ τριακοσίους εἴκοσι, *circa trecentos viginti aut plures.* Et quicquid habuerit Eusebius in Historia ejusque sequaces de numero minori, expressim interea ait, loco pau'ò ante citato, fuisse in Concilio hoc Presbyteros, Diaconos, aliosque Ecclesiæ Ministros quorum ὑφ' ἣν ἀριθμὸς εἰς κατάληψιν, *Numerus non poterat comprehendi,* uti & Cassiodorus in Hist. Tripartit. lib. 2. cap. 1. Sed verò an De Episcopis, quatenùs à Presbyteris tunc utcunque discriminabantur, loquantur Eutychius reliquique ante heic citati, dum 2048. eos fuisse asserunt, manifestum mihi satis non est. Rem undiquaque extricare, nimis est difficile. Atqui intereà haud cuiquam ideò displiceat Numerus hic, qui portentosus proculdubio videbitur, quoniam tritis in Provincialibus & Notitiis quibus utimur Episcopatuum adeò sit dispar. Vide si placet Auberti Miræi Notitiam Episcopatuum, & veteres quas exhibet Geographia sacra Caroli à S. Paulo. Ne partem quidem dimidiam Numeri Eutychiani in Orbe Christiano ibi reperies. Verùm aberramus nimiùm non rarò nec leviter, dum de veteris Ecclesiæ Christianæ nondum in Rempublicam aliquam seu Imperium civile receptæ, nec ad ejusdem Formulam in Præfecturis qualibuscunque

De Numero Patrum Nicænorum trecentos octodecim excedente, testimonia.

Monitum, de Episcopis eorumque, seculis in illis vetustioribus, Numero decernendo.

dispositæ Rebus ac Personis judicium temerè ferimus ex eis & eorum norma, quæ post ejusmodi Prefecturarum sacrarum dispositionem in usu. Nam ante Constantini exitum seu tempora proximantia, Præfecturæ sacræ non instar civilium aut ad earum sive amplitudinem sive angustias, ut seculis recentioribus, constituebantur. Et tunc Formula ea cœpit & progressus suos dein habuit, juxta doctissima atque appositissima Petri Berterii Pithana, ac dissertationes aliquas de Regionibus Suburbicariis nuperas, quæ Vetustatis Ecclesiasticæ studiosis quantivis sunt semper habendi pretii. Absque illis seu Rationibus ac Testimoniis priscis quibus utuntur, hallucinatio non rarò irruit solennis, & judicium nimis præceps. Seculis illis vetustioribus seu Constantino coævis (quorum Notitiæ seu Provincialia quibus utimur, non sunt) contractiores proculdubio fuere multò, adeoque multò numerosiores Paroeciæ, Diœceses, seu Ecclesiæ quas pro re nata atque ut res ea ferebat, sive ex persuasione sive ex compromisso (nam hactenus imperium propriè sumtum in Ecclesia Christiana nullibi erat) curabant Episcopi, limites fortiti quos nunc planè nescimus. Et Constantinus in Epistola ad Chrestum Syracusanorum Episcopum (apud Eusebium lib. 10. cap. 5.) ait se aliàs in Arelatensem Synodum convocari mandâsse πλείους ἐκ διαφόρων καὶ ἀμυθήτων τόπων ἐπισκόπους. Quod dum bene quidem vertitur, *Plurimos Episcopos ex locis diversis, & propè infinitis*, &

breviusculè

breviſculè iteratur ab eodem in Epiſtola ad Alexandrinos, (ubi ait ſe convocâſſe in Urbem Nicænam τὸν πλείους τῶν ἐπισκόπων, *Pleroſque Epiſcoporum*, ut legitur apud Socratem lib. 1. cap. 6.) non videtur ſanè admittere Epiſcoporum Chriſtianæ Eccleſiæ tunc temporis numerum intra trecentorum octodecim, aut quadringentorum cancellos retineri, tametſi Synodo illi Nomina ſubſcripta longè ſint pauciora. Nam etiam ante hoc tempus in Ægypto & Africa ſolùm, fuiſſe Epiſcopos ἐγγὺς ρ', *propè centum*, legitur in Actis Metrophanis & Alexandri apud Photium Codice 250. Etiam conſentiunt Scriptores, ex toto Orbe Chriſtiano illuc accerſitos eſſe Antiſtites ſacros. Quid quod ſcimus, monente Epiphanio, Urbes multas plures Epiſcopos, non, ut antiquitus Alexandriam, unicam ſemper habuiſſe. Sic ille Hæreſi 69. 6. Etiam ut Catholici Epiſcopos ſuos, ita & Hæretici in eiſdem Urbibus ſeu Diœceſibus ſuos ſæpe habebant. Quod ex Conciliis maximè Africanis ſcimus & pluribus oſtendit Joannes Fileſacus in Tract. de Epiſcoporum Autoritate cap. 10. §. 5. Neque abſonum eſt ut etiam tempore Nicæni Concilii morem illum obtinuiſſe credamus, cum Meletiani, Ariani, alii diverſæ invicem perſuaſionis adeò ſcaterent. Quocirca ratio ſuperiùs dicta neminem deterrere debet quo minus, ſi nil obeſſet aliud, fidem habeat heic Numero Eutychiano. Etenim cum & alii id aſſerant, & Eutychius Alexandrinus ipſe Patriarcha, & Orthodoxus

& Hæresi Arianæ hostis infensissimus, necnon rerum veterum, maximè Ecclesiæ suæ, indagator fuerit diligentissimus, absonum sanè non est credere eum de Synodo Nicæna cujus Primaria etiam ferme sola Alexandriæ nata est causa, sive ex Ecclesiæ suæ archivis, sive ex aliis Orientis quæ temporis injuria nobis invidit monimentis, tum cognovisse nonnulla quæ Græci, qui ad nos pervenerunt prætermisere, tum vera de eis narrâsse. Atque Acta Synodi illius ipsa, unde hæc dignosci certiùs potuissent, ante secula abhinc multa, puto periere. Certè tantam in orbe terrarum tunc temporis Episcoporum segetem mirari forsan desinet, quisquis crediderit quod de B. Patricio Hibernensi Antoninus & Vincentius tradunt; eum scilicet solum Ecclesias fundâsse CCCLXV totidemque Episcopos ordinâsse, præter Presbyterorum tria millia. Qua de re consulas plura apud præstantissimum virum Jacobum Usserium Archiepiscopum Armachanum in Brittannicarum Ecclesiarum Antiquitatibus pag. 950.

De Nominibus Patrum 318 Nicænorum.

Ut verò de Numero, sic & de Nominibus Episcoporum ac Patrum Nicænæ Synodo subscriptis solliciti sunt qui Origines scrutantur Ecclesiasticas. Epiphanii ævo extabant (ut ait ipse Hæresi 69.) nomina Episcoporum seu Patrum illorum 318 quæ viderat aut in libro illo Athanasii Synodico quem supra è Socrate citavimus, aut in actis aliis Synodi ejusdem, sive ab Alexandro Patriarcha Byzantino, sive ab aliis conscriptis,

scriptis, quæ nobis invidit aut temporis aut Hæreticorum injuria. Concilia edita habent quidem non pauca in subscriptionibus Patrum Nomina (in quibus etiam Chorepiscopi complures ac Presbyteri aliquot) sed satis depravata, nec quæ numerum Trecentorum Octodecim aut explent aut propiùs omnino accedunt. Neque enim ducentos triginta attingunt, sive in subscriptionibus Concilio ipsi olim adjectis, sive in eis quas Alphonsus Pisanus ex Vaticano Codice emendatas auctasque exhibere se dicit. Certè Numerus in subscriptionibus editionis Crabbianæ, quam satis sequitur Pisaniana, Biniana, & Romana, 224. non excedit, utcunque literæ quæ adjiciuntur in Crabbiana Numerales, 232. primò intuenti falsò ostendunt. Numerum scilicet ipsum quem supra notavimus ex vetusto Scriptore nondum typis edito, qui 232. Episcopos interfuisse, uti & Dorotheus Monembasiensis, expressim scribit, & residuos seu 86. dignitatis inferioris seu Presbyteros & Monachos facit. Subscriptiones hujus Concilii Græcas nullibi in editis habemus, nisi excipi velis pauculas apud Gelasium Cyzicenum lib. 2. cap. 27. Nam & Græcum quod Romæ prodiit Latinas duntaxat idque juxta Crabbianum habet. Et Petrus Crabbus ait se exemplaribus usum virginti quatuor, sed tum depravatissimis, tum invicem mirum in modum dissidentibus. Præfigitur plerunque Subscriptionibus quæ restant, *Subscripserunt trecenti decem & octo Episcopi qui in eodem*

dem Concilio convenerunt. Fertur autem, inquit Alphonſus Piſanus, in Manuſcripto Codice integrum ſubſcribentium numerum haberi apud Sambucum Pannonium Viennæ Auſtriæ. Quo dum caremus, non ingratum curioſioribus forſan erit, Subſcriptiones Arabicas, ab eis quæ vulgò leguntur plurimùm, ſive Ordinem ſpectes ſive Nomina, diſcrepantes, ſed Numerum intereà ipſum Trecentorum Octodecim (qui tamen univerſi nec ſunt Epiſcopi) explentes, ſubtexere. Ex Joſepho nimirùm Ægyptio qui Bibliothecæ Oxonienſis Publicæ Codex eſt Ms. cujus ſupra meminimus. Deſcripſit mihi vir, quem honoris cauſa etiam ante nominavi, eximius, Edwardus Pocockius. Occurrunt ſanè in illis quæ captum noſtrum ſuperent non pauca. Nonnulla quidem quæ nec benè legi poſſunt, utpote punctis diacriticis carentia. Modum ac Ordinem Subſcriptiones iſtæ præ ſe ferunt in Codice illo ejuſmodi, ut Nomina Perſonarum minio, locorum atramento exarentur. Agmen ducit Silveſter Epiſcopus Romanus. Neque adeò refragatur quod receptum eſt, nec a vero alienum (tametſi Silveſtri præſentiam ejuſmodi admittas) Silveſtrum neutiquam ipſum interfuiſſe, ſed Victorem & Vincentium Presbyteros, ut Procuratores illuc miſiſſe. Nam dum hi nomine aderant Procuratorio, & ipſum Silveſtrum ſatis civiliter adfuiſſe atque in Subſcriptionibus ei locum eſſe debitum eſt forſan, nec immeritò, exiſtimatum. Nam itidem Scriptor ille vetuſtus quem ante

citavimus, ut ejusdem cum Synodo Chalcedonensi ævi, nondum typis editus, post verba superiùs descripta de Patrum Nicænorum Numero, ὧν οἱ μέν, inquit, ὀνομαστότεροι ἦσαν Σίλβεστρος καὶ Ἰούλιος οἱ τῆς παλαιᾶς Ῥώμης προεστῶτες· ἀμφοῖν δὲ οὐδ' ἕτεροι παρεγένοντο Βίκτωρ ὁ καὶ Βικέντιος, ἑκάτεροι ἀντὶ ἑαυτῶν καὶ τοῦ οἰκείου τὸ ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα τῇ καινῇ παρεῖναι συνελθοῦσι προσκαλουμένοις, ἀνδρὲς σύνεσιν καὶ ἀρετῆς. *Quorum illustriores fuere Silvester & Julius Veteris Romæ Antistites. Cum verò eorum neuter adesset ipse, substituit uterque pro se & juxta Pontificatus sui discrimen, Victorem & Vincentium, viros scientiâ præclaros & Sacerdotes*, qui publico illi conventui interessent. Unde etiam expressim Dorotheus Monembasiensis ait Silvestrum Papam Romanum interfuisse. Cæterùm qua ratione ad Julii Papæ tempora Synodus hæc attineat non satis intelligo. Etenim in Pontificatum, juxta recipiendam Chronologiam, evectus Julius anno Christi vulgari 337, seu post excessum Constantini, id est, sub novennium à Synodo finita. Verum & alii tantundem de Julio memorant. Sic Sozomenus lib. 1. cap. 16. & Hist. Tripartit. lib. 2. cap. 1. Atque Germanus Patriarcha Byzantinus supra memoratus in libro Ms. de Synodis, Παρῆν, inquit, ἐκεῖσε Ἰούλιος Ῥώμης, *Aderat ibi Julius Romæ Antistes* inter alios. Et in editionibus aliquot Hermanni Contracti Julius etiam est tempore illius Concilii Papa Romanus, licet in aliis Silvestri solùm nomen retineatur. Similitèr de Julio loquuntur alii, veluti Autor Annalium incertus à Petro

Stuartio editus, & Hugo Floriacensis in Chronico. Quin verò in Subscriptionibus, quas daturi sumus Arabicis, habentur etiam numeris 39. & 40. ipsi Victor & Vincentius, ut trecentorum octodecim pars. Titulus ac Formula Subscriptionum illarum (quarum Versionem, quoties potuimus, adjecimus; uti & Numeros, qui non nominibus singulis sed distinctionibus Scripturæ Codicis Ms. tantùm respondent) hujusmodi est. Ubi nomina planè nescimus, asteriscos adjunximus.

هذه اسما الابا
الاقدسين الثلثمايه
وثمانيه عشر الذين
اجتمعوا بمدينه
نيقيه في مجلس
قسطنطين الملك
المومن الذي اظهر
الدين بن هلانه
الطاهر * الرهاويه
المنصور من الله
تعالي حتي

*Hæc sunt Nomina Patrum Sanctorum Trecentorum octodecim qui congregati sunt in Vrbe Nicæna, in Prætorio Constantini Imperatoris Augusti & Fidelis, qui professus est Religionem Christianam, (Filius Sanctæ Helenæ * Rheavensis, à Deo O. M. adjutus)*

juxt

اقام الدين الاول منهم سلبسطرس الرومي والاسكندرس الاسكندراني	*juxta quod ſtatuere de Religione illa Primarii eorum, Silveſter Romanus & Alexander Alexandrinus.*
سلبسطرس الرومي	1 *Silveſter Romanus.*
والاسكندرس الاسكندرلني	2 *Et Alexander Alexandrinus.*
والاسكندرس القسطنطيني	3 *Et Alexander Conſtantinopolitanus.*
واكيطونيوس الانطاكي	4 *Et Achitonius Antiochenus.*
وماكاريوس اسقف بيت المقدس	5 *Et Macarius Epiſcopus Hieroſolymitanus.*
ومينوفوطوس من افاصص	6 *Et Menuphotus* (Menophantus) *Epheſius.* Legendum igitur مينوفنطوس
وبفنوتيوس القبطي	7 *Et Paphnutius Ægyptius.*
واغابيوس السلقي	8 *Et Agapius* (Agapetus) *Seleucienſis.*

9 وفيلبس البابا كسوا Et Philippus * Babaxenſis.

10 اندراوس الساري Andræas Sarianus.

11 واغاثيس الاماني Et Agathias Æmonenſis.

12 ابياس الاسبيذاني Abias Aſſendius.

13 ابرون الاكسوطا Abron Axiates.

14 ديوسكورس الانباوا Dioſcurus Ambenſis.

15 لاسيس البارونيكوس Laſis Berenicius.

16 بطرس الاركلياس Petrus Heracleenſis. Qui Phædrius vulgo.

17 غاناذوس السبسطي Gennadius Sebaſtenus.

18 صابيرن الغصارون Zepherinus Phiſeranus.

19 بطرس البنكر Petrus Panacrenſis.

20 بولص ومكسيمينوس الحصرني Paulus & Maximinus Chabareni.

21 الصوص الدصنون Aeſius Bithynus.

22 ظاميانوس الباسيس Damianus Beſcienſis.

23 بطرس الاني Petrus Anienſis.

24 انتيوخس الاكبياطولاس Antiochus Capitoliadis.

dis. Legendum igitur ⸗ pro ⸗.

اثينودورس الطوريلاوس 25 *Athenodorus Dorileus.*

اوسيوديوس الرفناني 26 *Osiobius Rhaphaneensis.*

فيلوكيانوس المندي 27 *Fælicianus* .....

بادارپوس الشميساطي 28 *Piperius Samosatenus.*

ميلاصص الخوري ادسكوپس 29 *Meletius Chorepiscopus.*

بولص من قيسارية الحديثة 30 *Paulus Neocæsariensis.*

حايولون الخوري ادسكوپس 31 *Hajulon Chorepiscopus.*

ايكنيوس الغبالس 32 *Licinius Cabalites.*

انثيوخس الديصانيوس 33 *Antiochus Dittaniensis.*

الاذيكرس الطرابلس 34 *Hellanicus Tripolitanus*, qui in vulgatis habetur. Lege igitur و pro ر.

ابابلوليوس الواسطي 35 *Ababelulius Vasatensis.*

فيلوركالوس

36 *Philoscelus* * *Abarpitanus.* فيلوركالوس الابارفصن

37 *Phenodorus* * *Abiratenus.* فينودورس الابيرأصن

38 *Ioannes Persa.* يوحنا الفارسي

39 *Vito Presbyter Romanus.* Hic alias dicitur Victor, seu Vincentii collega. فيطن قس رومية بغطر

40 *Et Vincentius Presbyter etiam Romæ missus.* وفيكنتيوس قس من رومية ايض

41 *Osius Cordubensis* proculdubio. Legendum igitur الكوردوبيس. أوسيوس الكبردونيس

42 *Pegasius Ariacatanus.* بغاسيوس الاريياكاطا

43 *Lucinius Phalonita.* لوكينوس الفالون

44 ..... كردابابادوس

..... الدكيابودوص

45 *Dacus Macedoniæ.* صاكي الماكاطونيوس

46 *Eusebius Turtutanus* اوسيبوس الطورطوطن ثرونيوس

47 Thronius Taraſſenſis ثرونيوس الطارس

48 cleonicus Petalienſis. كلاونيكوس الباصاليباس

49 Alexander Theſſalonicenſis. الاسكندرس الثاصلونيكي

50 Thavias Edeſſenus. ثاوياس الاذياش

51 Antonius * Abnon. انطونيوس الابنون

52 Marcellus * Aſuaon. مارکللس الاساون

53 Neſtus * Nebon. نسطوس النبون

54 Arthemas Sardicenſis. لرثامس السرديقي

55 Andræas Chorepiſcopus. اندراوس الخوري ابسكوبس

56 Elphænon * Aniphanias. الغنون الانيفانياس

57 Paraxius Arniſſenſis. بارکسيوس الارونيص

58 Nicetas Budiates. نيکيطا البوطاطس

59 Moſes Caſtabalenus. موسي الکسطالاس

60 Ælius Claudiopolitanus. الاص الاکيلوديوبولس

61 Silvanus Metropolitanus. سيلوبيون المطروبولص

انطونيوس

62 Antonius Antiochenus. انطونيوس الانطاكي

63 Aphrodisius Matthanensis. افرديسيوس المتصون

64 Euphrasius Chorepiscopus. افرسيوس الخوري اسكوبس

65 Elidamas Chorepiscopus. الطاموس الخوري اسكوبس

66 Rhodon Chorepiscopus. روصن الخوري اسكوبس

67 Alirodorus * Argusensis. الرودوس الاركوس

68 Rhothymus Chorepiscopus. روثيموس الخوري اسكوبس

69 Phytoæus * Tybatartenus. فوتووايوس الصوبيبصرصون

70 Aurelius Sebastenus. اريلس السبسطي

71 Silvanus Aphtitenus. سيلوانوس الافطوطو

72 Æœoras * Taganniensis. ايايوارس الداحونيطن

73 Paulus Maximinopolitanus. دولص المكسيمنوبولس

بطروفونس

74 بطروفونس الاكسيبوبولاس Patrophanes fortè Axiopolitanus.

75 مارينوس الفاينيكس Marinus fortè Phœnicius.

76 بغنس الدمشقي Phanes Damaſcenus.

77 ثاودورس الصيداني Theodorus Sidonius.

78 استافانوس الكوريكا Stephanus Cyzicenus.

79 افسطاسيوس الدرياسوا Euſtathius . . . . .

80 نسطر السوادون Neſtor Suodonenſis.

81 ثاورس الواصوني Theoras Vadenſis.

82 بولص الاراصي Paulus Aradenſis.

83 كيرللس الوافاديغروس Cyrillus . . . . .

84 امونيوس الافروديكياس Ammonius Aphrodiſienſis.

85 ايوجناديوس الابولوبيا Eugennadius * Abulobienſis.

86 لبطوريس الكسرلطو Leptoris Chaſirates.

87 افسابيوس الميليطوابولص Euſebius Miletopolitanus. Miletius fortè in Vulgatis.

88 بولينوس الاصابون Paulinus * Atabon.

ماكاريوس

89 ماكادونيوس الموسيكاون Macedonius Muzucensis.

90 مانيكيوس الابيفانيوس Menichius Epiphanienſis.

91 منحوس الغيغرن Mancus * Gegirenſis.

92 مارن المرماثون Maran * Miſmathon.

93 روكيسدوس البلكادي Rochiſius * Belgidenſis.

94 ساورينن الردوسطاوس Severinus . . . .

95 مندس البياطون Mendeſius * Biatianus.

96 اكرينس العدلاسس Acharinus . . . .

97 جاداندوس الوسيسطس Gennadius * Vaſiſtenſis.

98 سابيرون الصوصوماون Saviro ſeu Severinus * Tutomaon.

99 ضوريطس الداداون Zurites . . . . . .

100 ثاوطولوس الادقي Theodulus Adachenus

101 زوسيماس الغاطاطن Zoſimus * Getatenſis.

102 اسكراطس العلرطي Socrates * Ælartenſis.

103 ادلفيوس مكرينوا Adelphius Macrianenſis.

ابيفانيوس

ابيفانيوس وابولليناريوس الرفباني 104 *Epiphanius & Apollinarius, * Rhaphabanenſes.* Fortè legendum الرفناني *Raphaneenſes*, ut nomine 26.

اسطاثيوس الاريوسيس 105 *Euſtathius * Arioſenſis.*

سركيوس الديرو 106 *Sergius Berenſis.*

انفيلوس الرهاوي 107 *Enphilus Rheavienſis.*

كركلليانوس القرطاجني 108 *Cæcilianus Carthaginienſis.* Nam legendũ كاكلليانوس Videſis Chriſtophorum Juſtellum in Notis ad Codicem Eccleſiæ Africanæ, pag. 12.

الاسكندرس الثاصالونيكي 109 *Alexander Theſſalonicenſis.*

طاكوس التوطاياوس 110 *Tagus Thytienſis.*

دكليوس الاسيرسبون 111 *Decelius Serbinenſis.*

نسطرس الاسكون 112 *Neſtorius * Aſchonius.*

فاراكس

فاراكس الاديباس 113 *Ferax Edebeſius.*

اسطروذوس المغاسيداس 114 *Aſtropus* .....

سداولس البصروذا 115 * *Miaulus* .....

فاسنوس البابداونيسباس 116 **Facinus Babaumisbas.*

اوسابيوس التاودكياس 117 *Euſebius* .....

ايسيوس المسص 118 *Ætius* * *Meſadenſis.*

بارا كسيس وارني 119 *Paraxius Varanenſis,*

وبولاوس وباسيانوس *& Paulus & Baſi-*

الخوري اسقوبس *anus Chorepiſcopi.*

كيرالس اليقوصي 120 *Chærilus Icoſienſis.*

حالاسيوس الصالاصنيس 121 *Gelaſius Salamini-us.* Lege igitur الصالاسنيس

اكيلاس الخوري 122 *Aquilas Chorepiſco-*

ابسكبوس *pus.*

تيموثاوس البيروسيس 123 *Timotheus Bereſenſis.*

مارينس الخلكيدوني 124 Fortè *Marinus* (ن pro د ſubſtituto) *Chal-cedonenſis.* Et vide numer. 188.

كيرلس

125 كيرلس الكفروا Cyrillus Chabrenſis.

126 افتيسيوس الفامي Eutychius Pamienſis.

127 غروغريوس الابولوسوا Gregorius Abulenſis.

128 ابينوس الخوري ابسكوبس Abinus Chorepiſcopus.

129 مناس الخوري ابسكوبس Maneas Chorepiſcopus.

130 طراكوديناطس البرونوا Tragodenatus Beronenſis.

131 اولاليوس الخوري ابسكوبس Eulalius Chorepiſcopus.

132 ثاوفيلوس الزبلي Theophilus * Zebelenſis.

133 داكيوس الباسينوس Dacius Baſianenſis.

134 ميغاسيوس السرديقي Megaſius Sardicenſis.

135 خريصونس الذي تفسيره بالهيكل * Chritonus à Templo denominatus.

136 زوكسينوس الاسكندري Zeuxinus Alexandrinus.

اطاماانطس

137 Adamantus * Cinobiarius. اطاماذطس الكينوبياريوس

138 Eldasius & Canus Romani. الطاقاوس وغانوس الرومي

139 Iotames Berytius. يوظامس البرصن

140 Syrianus Ballathensis. ضوريانس البالاثاوس

141 Alypius Manesiensis. اليبيوس المانوس

142 Philippus Syrienensis. فيلبس السيريانوس

143 Athanasius . . . . اثناسيوس العاراييرس

144 Abialus Tatuensis. ابيالوس الطاطون

145 Iacobus . . . . . يعقوب النسداى

146 Caranus Nabalensis. حارانوس النابلسي

147 Titus Baratthenus. تيطس الباراثينوا

148 clerodianus * Basasalienſis. كليرودياتوس الباصاصاليوس

149 Timon Banubensis. طيمن البانوبنوا

150 Aphlasius * Taithensis افلاسيوس الطايتاس

151 Theophilus * Genetopolitanus. ثاوفيلس الغنثوبوليس

كاسيديوس

152 *Chasimius * Biroaschensis.* كاسميوس البيروأسكيس

153 *Achytabulas * Chaspurensis.* اكوصابولاس الكسغوروا

154 *Sergius * Palmisensis.* سركيوس البلمسي

155 *Cyriacus * Abarimnitensis.* كيريكس الابريمنيطس

156 *Theodorus Tarsensis.* ثاودورس الطرسوسي

157 * *Eliniptan Ægogonesius.* اليمنبطن الاغوكونوا

158 *Dorotheus * Talusbarensis.* دوروثاوس الثالوسبس

159 *Avenarius Eutychianus.* ابينارنوس الافتيشيس

160 *Tiranus * Esnebensis.* ثيرانوس الاسنبوا

161 * *Pelusianus Bacharensis.* بلوسيادوس البكرا

162 *Pirus * Aristobulensis.* بيرس الارضوبولاوص

163 *Domitianus Pisanus.* دوماتيانوس البيسن

164 *Asilon * Hydensis.* اسيلن الحوصن

165 *Serapion * Atsinensis.* سرابيون الاثينوا

رومانوس

رومانوس الصيشينوس 166 Romanus Ticinenſis.

اسابيوس القسطنطيني 167 Euſebius Conſtantinopolitanus.

الارخينوس العسكلاني 168 Arnechinus Aſcalonita.

مكرينوس البامابيوس 169 Macrinus . . . . .

البطوذورس الرابولوي 170 Pythodorus * Rabulienſis.

بابادلوس الاكصون 171 Papadeus * Achitonienſis.

اسكيلينس انعري 172 Eſquilinus Ærienſis.

بروكوبيوس السيباضن 173 Procopius Sibidenſis.

فلكيوس المنبجي 174 Felicius * Membachius.

زينوتيوس السلفكي 175 Zenothius (fortè Zenobius, adeò ut pro ذ ب ſit ſubſtituendum) Seleucienſis.

صالاولوس 176 Salaolus Germanicianus. Fortè legendum صالاموذوس Salomonus, ut in editis.

الجرمانيكياس

ارشيبالاوس الصوسيس 177 Arſibalaus Tocaſius.

ياصواليس

178 * Iasoalir, & Pegmatus, & Seleucus Horenſes. ياصوالير وبغماطس وسالفكوس الجوري

179 Agathus Chorepiſcopus. اجاثوس حوري اسكوبس

180 Petrus Cytheræus. بطرس الخيطارن

181 Theutotates * Caioluenſis. ثاوطوطص القايولويا

182 Saſerus * Eſdomenſis. ساسيروس اسدومي

183 Abias Canopenſis. ابياس القنوفي

184 Anatolius Ameſenſis. اناطوليوس الاميسيض

185 Balachus * Telhuiſenſis. بالاخوس التلحويس

186 Merlaus Pelecenſis. مارلاوس البلسايس

187 Zeno Patarenſis. زينون البثروا

188 Chiron * Valiachius & Marius Chalcedonenſis. كيرون والياكوا وماريوس الخلكيدوني

189 Eugenius Nicænus. اياغينوس النيقي

190 Euſebius Nicomedienſis. اسابيوس النيكوميدي

موسي

191 *Moſes* (fortè) *Cathelaunenſis.* موسي الكاسيادولون

192 *Iacobus* (fortè) *Pamæenſis.* يعقب العامي

193 *Paulus Chorepiſcopus.* بولص خوري اپسكوبس

194 *Bauhicus Alexandrinus.* باپسيسوس الاسكندراني

195 *Eudæmon * Achænienſis.* اودمون الاجاينس

196 *Laius Cæſarienſis.* لايوس القيسراني

197 *Tzomis * Tærenſis.* ضوميس الطايارو

198 *Marcellus Ancyranus* مركللس الانكارن

199 *Eutychius* . . . . افتيسيوس المتابون

200 *Timotheus* (an) *Chius?* ثيموثاوس الكياساون

201 *Menas * Chichoſius.* ميناس الكيكوسياس

202 *Apolalius Sebaſtenus.* ابولاليوس السبسطي

203 *Timotheus * Cheloſienſis.* ثيموثاوس الكيلوسياس

204 ** Elchibaſten Aphoarienſis.* الكيبسطن الافكاريوس

كولونيوس

205 كولونيوس وروكسن القيسراني — *Colonius & Roxanes Cæsarienſis.*

206 بروكوبيوس الميلاسي — *Procopius Meleſenſis.*

207 انابصون البراسيوس — *Ambaſon * Boatius.*

208 بوليكربس البارو بوليس — *Polycarpus * Baropolitanus.*

209 انثيذوروون الاردأون — ** Anthidoron Ardæenſis.*

210 رومانوس السلغي — *Romanus Seleucienſis.*

211 بثركيوس المكسيميانوبوليس — *Batrachius Maximianopolitanus.*

212 انثيصورن واغثوجانوس — *Anthidoron & Agathogenus.*

213 فلافينوس الاكيرس — *Philippinus Ancyranus.*

214 انيخس الابوليابوبوليس — *Anichas Apollonopolitanus.* Adeoque pro د ſecundo legendum ذ.

215 اسيسيوس خوري ابسكوبس — *Atychius Chorepiſcopus.*

216 Antonius Barbaleſius. انطونيوس البارباليس

217 Abramius Macedo. ابرامييوس المكاصوني

218 Aquilius Zabuloni-ta. اكليوس الزبلون

219 Amphilus Tænita. امفيلوس الطاينون

220 Eriſius * Diusbodenſis. اريسياوس الديوسبودوا

221 Heraclius Ætenſis. ايريكيلوس الايصون

222 Lupercus Neocæſarienſis. لوبروكس من قيساريه الجديدة

223 Eraphyſius Colonienſis. ار افيسيوس الكولونيوس

224 Ameroſius Macrenſis. اميروسيوس المكروس

225 Ateratophilus * Binolutenſis. اصطراطوفيلس البينولوطن

226 Euſianus * Baſianenſis. اوسيناس الباسياس

227 Eutychius * Maſienſis. افتسيوس الماسياس

228 Arſacion Achriſienſis. ارساكيون الاكريس

229 Eunibion Abtalienſis. اونيبيون الابطالون

اولاليوس

230 Eulalius * Sabbatiensis. اولاليوس السيطياس

231 Antiochus . . . . . انتيوخس الربداصون

232 Arthasius * Succhatensis. ارثاسوس السوكاطن

233 Pollio Beroensis. بوليون البارأوس

234 Meliphonycus Chironensis. * اليغونوغس الكيرون

235 Timotheus * Achalensis. تيموثاوس الاجالو

236 Eranopus * Chatabunensis. ارانوفس الكاطابونون

237 Gregonius Chorepiscopus. غرغونيوس الحوري اسكوبس

238 Eunisius * Taratensis. اونيسيوس الطارأصص

239 Eunisianus * Hermensis. اونيسيانوس الحرمسيس

240 Bætulius Barsamensis. بصوليس البرسميس

241 Ælianus Chorepiscopus. غاليانوس الحوري اسكوبس

242 Eunibius Adrianopolitanus. اونيبيوس الادريانوبوليس

243 chronius Taratensis. خرونيوس الطارأطوس

244 *Gregonius * Anulobiatensis.* غرغونيوس الانولوبياطس

245 *Antonius Neocæsariensis.* انطونيوس من قيسارية الحديدة

246 *Theophanes Epiphaneensis.* ثاوفانس الابيفانيوس

247 *Eulalius Pameensis.* اولاليوس الفامي

248 *Ionas Cyricienſis.* يونان الكوريكون

249 *Arnon Palæopolitanus* اورنون الداليوبوليس

250 *Eutychius Armenus.* اوتيشيوس الارمني

251 *Euniſianus * Bergemenſis.* اونيسيادوس البرغامون

252 *Paulus * Baſenſis.* بولس الباسس

253 *Evagrianus * Dotſanenſis.* اوغريونس الدوضاون

254 *Bonifacius Fabrenſis.* بنيفاس الفابريون

255 *Paſius * Adelphiates.* باسيوس الاذلفياصيس

256 *Taraſcius Pameensis.* طاراسكيوس الفامي

257 *Auranius . . . . .* اورانيوس الماردون

258 *Oſius Seleucienſis.* اوسيوس السلفكي

259 *Alcibitius Nablæenſis* السيبيسوس النابلسي

بيلاموخس

بيلاموخس 260 *Belamochus Adriano-*
الاهريادوبوليس *politanus.*

اولاليوس القوي 261 *Eulalius Cous.*

بولس الغامي 262 *Paulus Pameenſis.*

فيلادلفوس البوبولس 263 *Philadelphus Popu-*
lenſis.

بطرونيوس البيوبوليس 264 *Patronius Biopolita-*
nus.

صوء نميس 265 Fortè legendum
الاطروبار يطس ضومنيس
الاطروبارنطس
Domnus Trape-
zuntius, qui in e-
ditis.

بطراطرفيلس 266 *Petratrapelus* * *cha-*
الكسبوبوثي *ſabobotſius.*

اونيسيوس الاماستريدس 267 *Oniſius* * *Ameſtriden-*
ſis.

كيرايارديوس 268 *Chirærius* * *Aſnote-*
الاسنوصوا *nus.*

اريجينوس الغصباون 269 *Erigenes* * *Gatamen-*
ſis.

غرغايوس

270 Gregæus * Chianenſis غرغايوس الكينون

271 Philadeles Bantenſis. فيلادليس البنطي

272 Abianus Gangrenſs. ابيانوس الغانغرون

273 * Mathænon . . . . الماثينون الماردن

274 Academius . . . . اكديميوس البانون

275 * Ecklamaſon Maſſhenſis. اكلامسن الماسيي

276 Raphchiſius . . . . رفكيسيوس السميس

277 Chiſanus Seleucienſis. كيسانوس السلفكي

278 Proxianus Chorepiſcopus. بروسكيانوس الحوري ابسكوبس

279 . . . iſus Chorepiſcopus. . . . يوسايسوس الحوري ابسكوبس

280 Samirleſanus * Abupollinapolitanus. سامير لاسن الابوبليناديوبولس

281 Fœlix * Tabyenſis. فلكس الصاباوا

282 Phyſcon Adia.... بيسيكون الاباديون

283 Eugenius * Anerbibenſis. افجانيوس الانكريباس

افروسيوس

284 Aphrosius Rhodesius. افروسيوس الرودسي

285 Heliodorus (fortè) الياطون رس

Char .... الكارارس

286 Stephanus Baratensis. استاقانوس الباراطون

287 Æneas (fortè) Chornensis. انياوس الكورنين

288 Fabianus & Athanasius (fortè) Acharnenses. بابيانوس واثاناسيوس الاوكرنياس

289 Antonius Seleuciensis. انطونيوس السلفكي

290 Chorœbus * Varasiensis. خوروبوس الوراسيين

291 Botanius Abro .... بوطاميوس الابرودانوا

292 Saconotius Acropolitanus. ساكونوصويس الاكروبوليس

293 Dorotheus * Siopensis ظوروثاوس السيوبي

294 Aurasius * Semesensis اوراسيوس السمساى

295 Callæcus * Barachesius. كلليكس الباراخويس

296 Eudemus Patarenus. اوديموس الباطارون

297 Theodorus Ratalensis. ثاوذورس الراصالون

298 Prochytas Beroensis. براكيطس الباراوس

كلاوديلوس

299 *Cleobulus* . . . . . كلاوديلوس اليندويس

300 * *Æasymton Cæsariensis.* اياسومصن القيصراني

301 *Antonius* * *Chulasarphensis.* انطونيوس الكولاسارف

302 *Macaronius Chl*... مكرونيوس الكيلاوون

303 *Bidelus Bianensis.* البيدلوس البيانون

304 *Cyriacus Basensis,* كيراكوس الباسو

305 *Nicolaus Meridensis.* نيكولاوس الميرون

306 *Gregorius ex Armenia majori.* اغريغوريوس من ارمينيه الكبري

307 *Onesianus Adrianopolitanus.* اونيسيانوس الادريانوبوليس

Absolvuntur nomina Patrum Sanctorum Trecentorum Octodecim qui congregati sunt in Vrbe Nicæna, tempore Constantini Imperatoris. Gloria sit Sanctæ Trinitati, Amen.

كملت اسما الاثنا القديسون الثلثمايه وثمانيه عشر الذين اجتمعوا بمدينه نيقيه في زمن قسطنطين الملك والمجد الثالوث القدوس امين

Ita

Ita Codex ille Oxonienſis, Joſephi Ægyptii, qui in Ægypto floruit ibique ſcripſit ſub annum Hegiræ 790, id eſt Chriſti 1400; atque ex actis Concilii, ut ait ipſe, quæ tunc extabant, licet nullibi jam ea comperiamus Occidentales, hæc uti alia tranſtulit. In Nomine autem 4, procul dubiò legendum اوسطاثيوس *Euſtathius*, non اكيطونيوس *Achitonius*, quâ de re vide Numerum heic 17. Quod verò in Nomine 135 habetur, in Arabico quidem verbatim ſic ſonat, *cujus interpretatio eſt in Templo.* Sed fateor, quid ſibi velint verba illa, me conjecturâ ſatis aſſequi nequire. Jam vero tametſi tum in fronte ſuperioris Catologi tum in calce Numerus 318 memoratur, ipſius nihilominùs quam exhibuimus recenſionis maximus numerus eſt 307. Ceterùm ſi ex paribus illis, in numeris 20, 104, 138, 188, 205, 212 & 288 collocatis, ſingulos, id eſt ſeptem, & è trinis illis in numero 119 duos, totidemque, ex eis qui numerum occupant 178, ſumas, ad amuſſim conflabitùr numerus integer Trecentorum Octodecim. Sed Patrum, non verò Epiſcoporum; quà nomen illud dignitatem innuat diſtinctam. Et Zonaras in Annalibus, eundem memorat Patrum numerum, ἐν οἷς, inquit, ἦσαν καὶ ἱερεῖς πρὸς καὶ Διάκονοι ἀλλὰ μὴν καὶ μόναχοι, *in quibus erant & Sacerdotes & Diaconi, atque etiam Monachi.* Quæ ſatis ſunt diſſona eis qui Epiſcopos faciunt univerſos, ut Ruffinus, alii paſſim. Etiam id ſatis negant ſubſcriptio-

nes in editis. Nec quidem Alexander Constantinopolitanus, qui numerum supra occupat 3, tunc Episcopus erat, sed Metrophanis Patriarchæ Bizantii vices ibi egit; qua de re videsis etiam utriusque Acta apud Photium Cod. 256. & Nicetam Choniatem in Thesauro Orthodoxæ fidei lib. 5. cap. 6. His adde quod habet Gelasius lib. 2. cap. 27. & Dorotheus Monembasiensis in Historica Synopsi pag. 238 & 239 præter Baronium tom. 3. anno 325. num. 19, & sequentibus. Quin & ex eodem loco interdum bini, interdum tres, plures etiam, adfuere. Quò puto spectat illud, plures eodem tempore Episcopos, ejusdem loci nomine ac dignitate pariter subinde, rationes ob varias, insignitos in seculis illis vetustis; qua de re antè monitum est. In Chronico item quod Flavio Lucio Dextro tribuitur, interfuit *pro Silvestro Hosius Cordubensis* qui numerum heic occupat 41. Certè in vulgatis agmen ducit ille. Qua de re consulas Jacobum Valdesium, de Dignitate Regum Hispaniæ cap. 2 § 8 & sequentia, præter Joannem Marianam de Rebus Hispaniæ lib. 4. cap. 16, Notas Severini Binii ad Concilium Nicænum pag. 291 & 263. & Franciſci Bivarii Commentarium in Dextrum pag. 376. Et advertas illud in Gelasio Cyziceno lib. 2. ubi Osius non aliter conjungitur cum Vitone seu Victore & Vincentio Presbyteris Romanis, quam ut Alexander Alexandrinus cum Athanasio Archidiacono suo. Si verò credideris Dextro illi, adfuere etiam Episcopi Hispaniarum, præter Hosium,

sium, *Hispalensis & Barcinonensis, & Natalis Toletanus & alii plurimi ex Bætica & Tarraconensi Provinciis.* Sed plurima sunt in eo Chronico quæ Dextri seculum (nam is qui obtenditur, Hieronymo coævus est) non omninò sapiunt. Interea autem, si quis Patrum qui Synodo Arelatensi sub hæc tempora interfuerint, nomina adverterit, vix dubitabit quin tum è Galliis tum ex Hispaniis adessent etiam Nicææ, quorum in subscriptionibus Nicænæ nullibi mentio. Unde etiam veri est perquam similimum haud defuisse Patrum Nicænorum cœtui Antistitem unum, imò nec plures, è Britannia nostra. Etenim Concilio Arelatensi illi primo, anno Christi 314, seu decennio aut circitèr ante Synodum Nicænam, aut ut volunt aliqui tempore Synodo huic multò proximiore, habito, adfuisse liquet ex subscriptionibus non semel editis Restitutum Episcopum, seu, ut tunc se res habuit, Archiepiscopum Londinensem. Neque ea de re dubitatur. In editione Biniana & plerisque quæ præcedunt Concilii istius, subscribit,

An ex Britannia Episcopi synodo Nicænæ interfuerint.

Ex provincia Britanniæ, civitate Londinen. Restitutus Episcopus.

Quod & passim observant qui res Britanniæ veteres tractant. Et videsis Guil. Camdeni Britanniam pag. 305. In editione autem nuperâ, quam Jacobo Sirmondo debemus, Conciliorum Galliæ, exemplar ejusdem Concilii ex codice veteri Corbeiensi exhibetur; ubi locis præponuntur, contra quam in ceteris, Episcoporum

nomina. Atque ibi, quantum ad Britanniam, subscriptiones ad hunc se habent modum,

Eborius Episcopus de Civitate Eboracensi, provincia Britannia.

Restitutus Episcopus de Civitate Londinensi, provincia suprascripta.

Adelfius Episcopus de Civitate Colonia Londinensium, exinde Sacerdos Presbyter, Arminius Diaconus.

Ita ex Britannia præter Restitutum Londinensem, adfuere Arelatensi Eborius Eboracensis & Adelfius de Civitate Colonia Londinensium, ut heic vocatur, cum Presbytero & Diacono. Sed quidnam Civitas Coloniæ Londinensium? Id planè in topographia Britannica nihil significat. Qualis debeatur codici Corbeiensi fides nescio. Nec cujusnam fuerit vetustatis hactenùs audivi. Ceterùm si recipiendæ sint ex eo subscriptiones hæ, vix omninò dubitare queo (utcunque aliter alii conjectent) quin Adelfius hic fuerit Episcopus Coloniæ Camalodoni seu Camaloduni. Nimirùm celeberrima erat olim apud nos, dum Romanum heic viguit imperium, *Colonia Camaloduni*, quæ, cum forsan non integrè exararetur, (veluti *Col.* aut *Colon. Camalodun.* seu ut interdum *Camalodon.*) à librariis, quibus *London* & Londini nomen notissimum erat, atque interim Coloniæ Camaloduni planè ignorabile, tum ex cognatione soni tum ex insciția lectionis in *Coloniam London.* seu *Londin.* mutata est. Tacitus Annal. 12. de rebus agens Britannicis

Civitas Coloniæ Camulo-duni.

sub

sub Claudio, *Colonia Camalodunum*, inquit, *valida veteranorum manu deducitur in agros captivos, subsidium adversus rebelles, & imbuendis sociis ad officia legum.* Loci item nomen erat *Colonia Camalodunum*, uti & loca sexcenta Coloniæ vocabulo adjecto nomina sunt sortita. Tacitus lib. 14. *In Coloniam Camalodunum recens deducti, pellebant domibus, exturbabant agris* &c. Unde & in nummis Claudii habetur ad hunc modum, COL. CAMOLODON.

Idem censetur quod Plinio (lib. 2. cap. 75.) Camaldunum dicitur. Dioni etiam libro 60. locus sic dictus Cunobellini Regis regia est, eaque non procul à Thamesi sita. Atque in saxo hoc veteri apud Onuphrium, unde Lipsius & Gruterus idem descripsere, memorantur Cives Rômani hujus loci qui & ibi dicitur *Colonia Victricensis quæ in Britannia Camoloduni.*

CN.

CN. MUNATIVS M.F. PAL
AVRELIVS BASSVS
PROC. AVG.

PRAEF. FABR. PRAEF. COH. III.
SAGITTARIOR. PRAEF. COH. II.
ASTVRVM CENSITOR CIVIVM
ROMANORVM COLONIAE VICTRICENSIS
QVAE EST IN BRITANNIA CAMALODVNI
CVRATOR VIAE NOMENTANAE
PATRONVS EIVSDEM MVNICIPI
FLAMEN PERPETVVS DVVMVIRALI
POTESTATE AEDILIS DEDICATOR. IIII.

Vbinam Colonia Camaloduni in Britannia sita.

Ceterùm ubinam locorum in Britannia sedes haberet Colonia hæc, olim inter doctos diligentioresque rerum ejusmodi indagatores neutiquam convenit. Vide, si placet, Ortelium in Thesauro. Res autem ita se habuit. Bina fuere, si libris editis fides, in Britannia nostra loca Camuloduni, aut vocis parùmper, ut credi solet, ab eo deformatæ, nomine olim nota. In Brigantibus alter, alter in Trinobantibus. In Brigantibus habet Ptolemæus Καμυλόδυνον, & in Trinobantibus Καμυλόλανον. Manuscripti Antonini codices uti & editi aliquot pro eo quod est in Brigantibus habuere *Cambodunum*, ut monet Zurita, quod & retineri vult Camdenus. In itinere scilicet à Vallo ad Portum Rutupas. Sed pro altero in Trinobantibus, seu in itinere à Venta Icenorum

Icenorum Londinium, *Camulodunum*. Sed Camulodunum, in editione Zuritæ, utrobique exaratur. Videſis Lipſium ad Taciti Annal. 12 notâ 75. Hanc Coloniam Camoluduni in Brigantibus, ſeu agro Eboracenſi fuiſſe volunt nonnulli, inde etiam ſuaſi, quod apud Ptolemæum proximè illud præcedit Λεγίων ς νικηφόρος, *Legio ſexta Victrix*, quaſi Victricis ibi titulus eum qui in Saxo quod attulimus Coloniæ Camuloduni tribuitur, ſeu Victricenſis, explicuiſſet. Cum manifeſtum ſatis ſit Legionem illam ſextam Victricem ad Eboracum cui ſubjicitur ibi attinere. quod & poſtea retentum in Nummo Severi Imperatoris cujus pars averſa COL. EBORACUM LEG. VI. VICTRIX. vide Camdenum in Britannia pag. 564 & 572. Fuere autem qui etiam in Occidentali Britanniæ parte, Coloniam Camuloduni quærendam voluere, & *Ceſtriam* fecerunt. Alii in Scotia ponunt. Sed in Trinobantibus, adeoque in agro Eſſexiano alii, ut Humfredus Lhuidus, Camdenus, horumque ſequaces. De loco autem, etiam illo in agro, diſſident. Colceſtriam eſſe vult Lhuidus, alii. Atque ita hujus nomen Ptolemæi Camudolano, quod pro Camuloduno ita ſumitur, in Bertiana id eſt optima Ptolemæi editione, juxtà adjicitur. Sed tandem doctiſſimus ille patriæ ſuæ illuſtrator Guilielmus Camdenus perſuaſiſſimum habuit non aliud fuiſſe Coloniam hanc ab oppido Maldon in agro illo, *Maxima* (ut inquit ille pag. 322.) *dictionis parte etiamnum integra & ſuperſtite.*

Nec hoc ſolummodo expreſſum nominis veſtigium perſuaſit, verum etiam diſtantia à Mona apud Plinium, & ipſe ſitus in antiqua Tabula Itineraria, probationem præſtant vel apertiſſimam. Sic ille, cui & aſſenſum heic libentiſſime præbet Richardus Vitus (in Hiſtoriæ Britannicæ lib. 4. nota 31 & 36.) aliàs quidem in Camdeni ſententias libentiùs etiam & pluſquam par eſt ſæpiùs inſenſior. Ita Maldonenſibus ſeu Camalodunenſibu veteribus ſuus erat Epiſcopus. In editionibus autem Synodi Arelatenſis anterioribus pleriſque, veluti Suriana ac Crabbiana (quibus male Concilio ſecundo Arelatenſi præfiguntur, uti etiam in Iſidoriana, nomina quæ primam ſpectant) atque etiam Biniana, ſecuti ſunt Reſtitutum Epiſcopum Londinenſem, *Ex provincia Bizacena Civit. Tubernicen. Eburius Epiſcopus, Ex eadem Provincia, Civitate Culucitana Adelphius.* quaſi uterque, ſaltem prior, ex Africa fuiſſet. Sed proximè præcedunt Galli; ſequuntur Hiſpani. Et dein ſubjiciuntur per ſe Africani. Adeo ut loca ibi corrupta eſſe vix dubitandum ſit. Nec ſanè adeo difficile eſt, ut ab imperitioribus librariis, *Britannia* fieret *Bizacena*, & ex *Eboracenſi*, *Tubernicenſi*. Etiam & *Culucitanæ* initium à *Colonia* videtur. Certè ſubſcriptiones Conciliorum depravatiſſimas paſſim habemus. Nec prætereundum, in Iſidoriana collectione illa veteri, cui deeſt omninò Reſtitutus, reperiri *Ex Bitania Eburius Epiſcopus; Ex civitate culina Adelfius.* Ubi Culina & Bitania

tania, Britanniæ & Coloniæ satis proximant. Quemadmodum autem inter Patres Arelatenses, paulò ante Nicænam Synodum, antistites Britannici suos habuere, juxta jam dicta, locos, ita & in Sardicensi illa Generali, uti vocatur, quæ non ita multò post, nempe sub vicennium à Nicæna, celebrata est. Nam ubi de Episcopis qui illuc convenerant loquitur Athanasius, qui & ipse intererat, non solum expressim ait adfuisse aliquos ἐξ ἐπαρχίας Βρεττανίων *è Provincia Britanniarum*, (tametsi in titulo Epistolæ Synodi ipsius ad Alexandrinos inter Provincias ibi enumeratas, Britanniæ prætermittantur) verum etiam inter Episcopos qui interfuere Ῥεστίτουτος *Restitutus* occurrit sine loco, ut alii plurimi, adjecto; qui forsan ipse erat Londinensis in Synodo Arelatensi memoratus. Videsis Athanasium in Apologia 2. tom. 1. pag. 720, 756 & 767, editionis Parisiensis 1627. Jam verò anne veri cuiquam videtur simile, Conciliis binis, altero ita Nicænam paulò præcedenti, ut altero non ita diu post insequenti, interfuisse Episcopos è Britannia, nec tamen in celeberrima illa Nicæna ita intermedia, eos locum habuisse ullum; utpote ad quam universi per Orbem Christianum Episcopi edicto Cæsareo vocabantur? Sed verò observandum intereà non solum plures multò in Arabica hac recensione haberi quam in Vulgatis Conciliis, sed & paucos sanè, ex eis qui in vulgatis, heic reperiri. Etiam deesse in Arabicis aliquot Orthodoxorum nomina, quos interfuisse

teſtantur tam hiſtorici quam ſubſcriptiones vulgatæ. Adeoque, ſive Numerum, ſive Nomina ſpectes, res eſt planè in incerto. Etiam Græculis aliquot (veluti Nicephoro Calliſto lib. 2. cap. 23. & Dorotheo Monembaſienſi loco antè citato) binos Epiſcopos, Chryſanthum & Muſonium mortuos ſubſcripſiſſe creditur. Commentum ſatis ridiculum. De numero autem, atque eis qui diſſenſerunt, vide plura apud Nicetam Choniatem in Theſauro Orthodoxæ Fidei lib. 5. cap. 5, 6 & 7. Locorum quidem nomina, Arabice, ſed non raro ſine punctis diacriticis in MS. Oxonienſi exarata, non pauca nobis, ut antè planè inaudita, ſic etiamnum ignota manent. Neque eſt quiſquam literis hiſce non prorſus alienus qui neſciat etiam notiſſima nomina in idiotiſmos Orientales deformata, obſcura nimis ſolere reddi. Etiam & nomina ipſa Ægyptiaca, Africana, alia quæ originis non ſunt Latinæ aut Græcæ, quamplurimùm à nominibus Græcis ac Latinis in uſu, ſæpiùs diſſidere. Verbi gratia Meletius ille inter hæreticos ſeu ſchiſmaticos nominatiſſimus, qui aut erat aut habebatur Epiſcopus Lycenſis ſeu Lycopolitanus in Thebaide Ægypti, dicitur Eutychio noſtro Epiſcopus Aſioti. وكان, inquit ille, هلي مدينة اسيوط من عمل مصر اسقف يقول له ميلطيوس يري مدي اريوس ولعنه الاسكندريس البطريرك *Et erat Vrbis Aſi-*

oti,

oti, quæ Provinciæ est Ægyptiacæ, Episcopus, nomine Meletius, quem anathemate feriebat Alexander Patriarcha. An à vocabulo illo Ægyptiaco *Asiot*, factum est Οασίτα, *Oeasitæ*, & *Avasitæ* apud Ptolemæum, Plinium, Orosium, Æthicum? Unde & Oasis magna, quæ Oasitarum Urbs est, appellatur Episcopatus ibi cujus antistes Patricius in Concilio Chalcedonensi. Sed de Nominibus plura viderint, quorum otium Geographiam curat. Accepi verò, etiam dum heic typos corrigo, Nomina Episcoporum & subscriptiones aliquot Græcas, veluti earum reliquias, quæ fuere Concilii toties memorati. Peramicè descripsit mihi ex codice MS. Bibliothecæ, quæ Oxoniis est publicæ, vir doctrinâ singulari eximius Gerardus Langbainius Oxoniensis. Transtulit olim in codicem illum Joannes Sambucus ex autographo, rogatu Laurentii Schraderi Halberstadensis, cujus ipse fuit codex. Verba, qualia sunt, apponam.

Nomina reliqua Patrum in Synodo Nicæna ex Charta Niliaca vetustissima Sambuci descripta.

. . . . . ἐπαρχίας ὀείσας ὑπόγραφα.

Ιωσὴφ ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Τυανέων μητροπόλεως τῆς λυπίας Καππαδοκίας, ὀείσας ὑπόγραφα.

Ολύμπιος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος Γαγγρίων μητροπόλεως τῆς Παφλαγονίας ἐπαρχίας ὀείσας ὑπόγραφα.

Κυριακὸς ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ημν..... Διαπολίτων, μητροπόλεως τῆς Ορμείων ἐπαρχίας ὀείσας ὑπόγραφα.

Πολύδευκ☩ ἐλέει Θεῦ ἐπίσκοπ☩ τ̃ Μυρέων μητροπόλεως, τ̃ Λυκίων ἐπαρχίας, ὀρ. ὑπ.

Θεόπεμπ☩ ἐλέει Θεῦ ἐπίσκοπος τ̃ Σταυροπόλεως μητροπόλεως τ̃ Ηερῶν ἐπαρχίας ὀρ. ὑπ.

Τιζέρι☩ ἐλέει Θεῦ ἐπίσκοπος τ̃ ..... Λαοδικείων μητροπόλεως τ̃ Φρύγων ἐπαρχίας ὀρ. ὑπ.

Κοσμᾶς ἐλέει Θεῦ ἐπίσκοπος τ̃ Συμβαλίων μητροπόλεως τ̃ Σαλυταρίων ἐπαρχίας ὀρ. ὑπ.

Κωνσταντῖν☩ ἐλέει Θεῦ ἐπίσκοπος τ̃ Βὶρ μητροπόλεως τ̃ Λυκαόνων μητροπόλεως, ὀρ. ὑπ.

Σπέραν☩ ἐλέει Θεῦ τ̃ Ασποχέων μητροπόλεως τ̃ Παμφίλων ἐπαρχίας, ὀρ. ὑπ.

Θεόπομπ☩ ἐλέει Θεῦ ὀπίσκοπος τ̃ Ιεροπολίτων ἤτοι Μαχρασιῶν μητροπόλεως δευτέρας τῆς Καππαδοκίων ἐπαρχίας, ὀρ. ὑπ.

Ισίδωρος ἐλέει Θεῦ τ̃ Ρωγίων μητροπόλεως τ̃ Φρυγῶν Παπακίων ὀρ. ὑπ.

Θεόδωρος ἐλέει Θεῦ ὀπίσκοπος τ̃ Ταρσέων μητροπόλεως τ̃ πρωτείων ἐπαρχίας, ὀρ. ὑπ.

Σπέραν☩ ἐλέει Θεῦ ὀπίσκοπος τ̃ Λαοζαρζέων μητροπόλεως τ̃ δευτέρας τῆς Κιλικίων ἐπαρχίας, ὀρ. ὑπ.

Μακρόζι☩ ἐλέει Θεῦ ὀπίσκοπος τ̃ Σελονέων μητροπόλεως τ̃ Ισαύρων ἐπαρχίας, ὀρ. ὑπ.

Ιωάννης ἐλέει Θεῦ ὀπίσκοπος Λ᾽Θιωναῖ☩ τ̃ λεγάτος τ̃ ἁγίας συνόδ☩ τ̃ Α᾽ποστολικ☩ Θεσίν τ̃ πρεσβυτέρας Ρώμης, ὀρ. ὑπ.

Γεώργι☩ χάριτι Θεῦ ὀπίσκοπος τ̃ Βιζυήνων πόλεως τ̃ Θρᾴκων χώρας, ὀρ. ὑπ.

Ζαχαρίας ἐλέει Θεῦ ὀπίσκοπος Λεοντοπολίτων τ̃ Ισαύρων χώρας, ὀρ. ὑπ.

Θεόδωρος ἐλέει Θεῦ ὀπίσκοπος τ̃ Πομπηιουπολίτων πόλεως τ̃ Παφλαγόνων ἐπαρχίας, ὀρ. ὑπ.

Γρηγόρι☩ ἐλέει Θεῦ ὀπίσκοπος τ̃ Μιτυλινέων πόλεως τ̃ Λεσβίων νήσ☩, ὀρ. ὑπ.

Σέργι☩

Σίργιος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σελυμβρίων πόλεως τῆς Εὐρώπης νεάνων Θρᾴκων χώρας, ὁρ. ὡσ.

Ἀνδρέας ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μεθυμνέων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου, ὁρ. ὡσ.

Θεοχένις ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νεάνων πόλεως τῆς Βεδυτέων ἐπαρχίας, ὁρ. ὡσ.

Ἀλέξανδρος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κυψέλων τῆς Ἰσαύρων χώρας. ὁρ. ὡσ.

Ἐπαφρᾶς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Εὐχαΐτων πόλεως τῆς Ἑλευθερῶν ἐπαρχίας, ὁρ. ὡσ.

Πέτρος χάριτι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπίσκοπος τῆς Μεσημβρίων φιλοχρίστου πόλεως, ὁρ. ὡσ.

Πέτρος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σωζοπόλεων ἐπαρχίας, ὁρ. ὡσ.

..... ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος Πτοιῶν, ὁρ. ὡσ.

..... ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως τῆς Κυψίων ἐπαρχίας, ὁρ. ὡσ.

Τύχων ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως τοῦ .....

Cætera ab initio & in extremo tineæ absumsere. Ioannes Sambucus Consiliarius & Historicus Cæsareus ex Originali misit ad L. Scradæum, anno 1583.

Originale ipsemet inspexi & contrectavi,

L. Schrader.

Fidelitèr exhibentur, ut in exemplari Schraderiano leguntur. Menda quæ sunt nonnulla in locorum nominibus corrigere nemo non potis est nisi qui nec correcta satis agnosceret. Certè quoniam, ut ante ex Alphonso Pisano monitum est, ferebatur, olim apud Sambucum, integrum Subscribentium numerum habitum esse, atque

Subscriptio-

Subscriptiones hæ Græcæ ipsius Sambuci fuere & ad Schraderum ex autographo ita mutilato ab ipso sunt descriptæ, (unde par est ut credamus chartam hanc Niliacam ipsam fuisse de qua fama apud Alphonsum Pisanum manet) idcò libentèr eis heîc locum dedimus; nec aliam sanè ob causam. Ut scilicet non ignoretur quænam illæ essent olim apud Sambucum. Nam reverà Concilii Nicæni primi Subscriptiones has Græcas (qualiscunque visa fuerit charta illius Niliacæ vetustas) nemo puto credet fuisse, nisi qui hallucinatus non observaverit formulas illas ἐλέει θεοῦ, & χάριτι θεοῦ, *Dei misericordia*, & *Dei gratia*, præter alia item in hisce manifesta, recentioris multò esse commatis quàm Constantini tempora admittunt.

17.

Mos Patriarchæ Alexandrini à Presbyteris Alexandrinis atque ex ipsis solùm creandi, interdictus.

Is autem vetuit ne Patriarcham Presbyteri crearent] Ita duravit mos ille Patriarchæ sufficiendi seu creandi tum à Presbyteris tum ex ipsis solùm, per annos 250 aut circiter. De Presbyteris loquimur tantùm Ecclesiæ Alexandrinæ qui velut ejusdem Capitulum fuere atque numerum duodenarium à Marco institutum nunc sub Alexandro excessisse videntur. Nam sub eo fuere minimùm septemdecim, si non plures. Nempè tot reperiuntur in Presbyterorum Alexandrinorum subscriptionibus Epistolæ Alexandri quâ anathema in Arium prolatum testatur, apud Gelasium

sium Cyzicenum lib. 2. cap. 3. Nisi numerum illum aut de universis in Alexandria Ecclesiis, aut de hisce simul atque illis Patriarchæ adseclis, seu velut adsessoribus adsiduis, non de adsessoribus ejusmodi solùm capi velis. Certè totidem fermè habentur in subscriptionibus Epistolæ ad Theognium ac alios Episcopos è Tyro profectos, apud Athanasium, qui Alexandro proximè successit, in Apologia secunda ad Constantium. De Ecclesiis ibi illo in seculo videsis Epiphanium Hæres. *69*, 4. & Baronium Tom. 3. anno 315. num. 28.

18.

Et decrevit ut mortuo Patriarcha convenirent Episcopi qui Patriarcham ordinarent. Decrevit item ut &c.] Decretum hujusmodi, etiam œcumenicum, habetur in Canone 4 Synodi Nicænæ primæ, cui interfuisse Alexandrum hunc, quem decrevisse seu imperâsse scribit Eutychius, scimus omnes. Canon est; Ἐπίσκοπον ὁσονοῦν μάλιστα μὲν ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καθίστασθαι &c. *Episcopum oportet maximè quidem ab omnibus qui sunt in Provincia (Episcopis) constitui* &c. Sed mirum adeò non est Eutychium canonem illum seu decretum Alexandro decessori suo tribuere, quem non interfuisse solum ait sed & præfuisse Synodo illi. Verba ejus sunt, وكان رئيس الجميع والمقدم فيه الاسكندريس بطريرك الاسكندريه

Sub Alexandro Patriarcha institutum est, ut Patriarcha Alexandrinus ab Episcopis Ægypti crearetur.

الاسكندريه واسطات بطريرك انطاكيه
فقاريوس اسقف بيت المقدس ووجة
سلبسطرس بطريرك روميه من عنده
قسيسين اسم احدهما بقطر والاخر
فيكينتيوس فاتفقوا علي انفا لريوس
واصحبه ولعنوهم ولكل من يقول بمقالتم

Alexandri Patriarchæ Alexandrini dignitas in Concilio Nicæno.

Et Alexander Princeps & Præses Concilii, & Euſtathius Patriarcha Antiochenus, Et Macarius Epiſcopus Hieroſolymitanus, &, quos miſit ut Legatos, Silveſter Patriarcha Romanus, Victor & Vincentius Presbyteri, unaimes in hoc conſenſere ut excommunicarent Arium & ſequaces ejus, eoſque & quotquot ſententiæ eorum adhærerent anathemate ferirent. Et forſan ab more illo ſeu inſtituto priſtino Eccleſiæ Alexandrinæ, & Alexandri hujus de ejuſdem mutatione voto, maximè ortus eſt Canon ille. Certè & excerpta Chronologica in Theſauro Temporum pag. 69. *Eodem anno congregata Synodus in Nicæa trecentorum decem & octo Epiſcoporum ſub Alexandro Archiepiſcopo Alexandriæ.* Et in Hiſtoriis obviis, ejus in Synodo illa partes perquam eximiæ habentur. Nec prætereundum heic quod habet hac de re Joſephus Ægyptius in Prefatione Concilii hujus Arabica, in Bibliotheca Oxonienſi. Verba ſunt هذا في كان الروس

المجمع

المجمع الاكسندروس بطريرك مدينة
الاكسندرية ووكلا سلبسطرس بابا
رومية وبعده افستاثيوس بطريرك
انطاكية ومكاريوس بطريرك بيت
المقدس وحضر معهم يوليوس بطريرك
رومية *Et Præses erat in hoc Concilio Alexander Patriarcha urbis Alexandriæ, & Procuratores Silvestri Papæ Romani, & post eum Eustathius Patriarcha Antiochenus & Macarius Patriarcha Hierosolymitanus* (ita per prolepsin heic dictus) *& aderat cum eis insuper Iulius Patriarcha Romanus.* De Julii præsentia, quam & alii asserunt, ante monitum est. Nonne voluit hic Julium adfuisse quidem; sed antequam Papa erat? Sed si ita est, Julius ex numero Patrum 318 non fuit, quod nomina ab eodem Josepho ex actis, ut ipse ait, Concilii desumta & superiùs ostensa reddunt manifestum. Atque palàm est, tum ex hoc loco tum ex subscriptionibus vulgatis, eum qui Achitonius dicitur Antiochenus, in subscriptionibus Arabicis, Eustathium dici debuisse; quem tunc Patriarchatui illi præfuisse testatur item historia Ecclesiastica.

19.

Eligerent sive ex quacunque regione, sive ex duodecim illis Presbyteris sive aliis] Etiam &

Loci Hieronymi, Autorumque veterum, (quorum alter Ambrosii, alter Augustini nomen induit) bini, de Ægyptiacæ Ecclesiæ more hinc apertiùs intelligendi.

hoc consonum est Canonibus 4 & 6 dictæ Synodi Nicænæ. Parilis item hac de re ratio habenda, ut ad numerum superiorem diximus. Atque demùm ex jam ante enarratis manifestiùs multò quam hactenus puto intelligitur, tum locus ille Hieronymi percelebris in Præfatione allatus, tum alii illi bini, quorum alter Ambrosio, alter Augustino quidem tribuitur. Quam bene, locus hic non est discutiendi. Utut se res ea habuerit, Commentarios in quibus reperiuntur perquam vetustos esse, nec dubitant viri docti. Et loci illi de seculis, quæ tractamus, priscis (licet non in eis) eorumque in Ægypto moribus conscripti sunt. In caput Epistolæ ad Ephesios quartum autor ille (cui Nomen Ambrosii indutum) de promiscua nominis & muneris Episcoporum & Presbyterorum ex ipsis primordiis communione, agens, *Denique*, inquit, *apud Ægyptum Presbyteri consignant, si præsens non sit Episcopus. Sed quia cœperunt sequentes Presbyteri indigni inveniri ad primatus tenendos; immutata est ratio, prospiciente Concilio, ut non ordo sed meritum crearet Episcopum, multorum Sacerdotum judicio constitutum, ne indignus temerè usurparet & esset multis scandalum.* Quid hoc est? Apud Ægyptum Presbyteri consignant! Sive de Ordinatione sive de Confirmatione accipias, seu de utraque (quod non ita est absonum) cum Eutychianis hisce apprimè convenit lucemque videtur non obscuram ab eis accipere. Legitima habebatur olim Presbyteris Alexandrinis, ex e-

jusdem

juſdem Eccleſiæ inſtituto (quod & ex Hieronymi loco in Præfatione exſcripto ſatis item palàm eſt) Ordinandi ſeu Creandi tum Epiſcopum Alexandrinum, tum Presbyteros, ſaltem in Eccleſia Alexandrina, facultas. Atqui Epiſcopi ſeu Patriarchæ Alexandriæ Ordinandi facultas eis ſub Alexandro hoc adempta, aut, juxta Nicænos Canones, negata eſt. Nec dubitandum puto, quin Aliorum etiam Epiſcoporum Ordinandorum facultas eis ſolis ſemper ibi aut denegata aut non exercita. Intererat Patriarchæ, cum Epiſcopis (ſimulac numeroſi ſatis eſſent) Ordinationibus illis ſolùm præeſſe. Quod & ex jure ejuſdem Metropolitico ſingulari erat apud Ægyptios in uſu poſt Alexandri tempora. Quin etiam Ordinationes generis utriuſque (tam Preſbyterorum dico quam Epiſcoporum) à Patriarcha, velut ad ſe ſuique nutum ſpectantes, ſub hæc tempora arrogatas ibi eſſe eliciunt viri docti ex Hiſtoria Meletiana, quam vide apud Theodoritum lib. 1. Hiſt. Eccleſ. cap. 9. & Sozomenum lib. 1. cap. 23. Et conſulas Carolum à S. Paulo in Geographia ſacra pag. 272. Nec prætereas heic quæ de Coluthi in Ægypto Ordinatione ſcribit Athanaſius in Epiſtola Synodica Apologiæ ſecundæ inſerta. Et memineris de Alexandrina Eccleſia ipſa rem ab Eutychio narrari, non de tota Ægypto, nedum territorio Patriarchali. Sed verò, nonne de Ordinatione, quam Alexandriæ in Ægypto, ex veteri inſtituto exercuerant Presbyteri, loquitur Commentarii

illius Ambrosio tributi Autor, dum consignare eos ait, absente Episcopo? Quod verò sequitur in eodem, planè id ipsum videtur quod expressiùs habet Eutychius. Abolitum scilicet morem illum quo ex ipsis & ab ipsis Presbyteris Alexandrinis, seu, juxta linguam inferioris ævi, Capitulo ejusdem Ecclesiæ Patriarcha eligendus erat, ac simùl creandus (idque juxta Synodi Nicænæ mentem) veteremque hunc morem ac rationem immutatam esse, adeò ut jam non ordo ejusmodi Presbyterorum (quia cœperunt indigni inveniri ad primatus tenendos ipsi, unde nec eligere rectè quibant nec eligi) sed meritum crearet Episcopum multorum Episcoporum judicio constitutum, & ex quacunque Urbe, Provincia, Societate, modò meritum inesset, accersitum. Locus ille alter, Augustino tributus, habetur in Quæst. 101. in Testamentum Vetus & Novum. *In Alexandria, & per totam Ægyptum, si desit Episcopus, consecrat Presbyter.* Expressissimum est, quantum ad Alexandriam, Eutychianæ narrationis compendium. De Hieronymi loco vide item numerum sequentem.

20

Atque ita evanuit institutum illud antiquius] Vult Eutychius institutum illud Marci Evangelistæ, de Patriarcha Alexandrino à Presbyteris & ex ipsis tum eligendo tum ordinando, evanuisse sub Alexandro hoc ejusdem Ecclesiæ Patri-

archa,

archa, adeoque sub tempora Nicænæ Synodi jam dictæ. Atqui Hieronymus in loco illo, de Ecclesiæ hujus more, decantatissimo (quem habes integrum in Præfatione) *à Marco*, inquit, *usque ad Heraclam & Dionysium Episcopos Presbyteri semper unum ex se electum in excelsiori gradu collocatum, Episcopum nominabant.* Alexandriæ scilicet, Hieronymo in Chronico suo Heraclas fit Patriarcha anno Alexandri Mammeæ F. nono; juxta Eutychii autem Chronologiam, anno ejusdem primo. Atque error est crassissimus glossæ veteris in Dist. 93. cap. 24. *legimus*, ubi Heraclas & Dionysius Hieronymo dicuntur fuisse contemporanei. Prætermissis temporis apicibus, ab Heraclæ initiis usque in Nicænam Synodum seu Alexandri mortem quæ brevi secuta est, habentur anni centum aut circiter. Vide Laterculum Patriarcharum supra exhibitum. An igitur juxta Eutychium sub Alexandro, at juxta Hieronymum sub Heracla aut successore ejus proximo, adeoque circa centum aut nonaginta ante Alexandri tempora posteriora seu Synodum, immutatus hic mos Alexandrinus? Ita sanè est. Nec intereà horum alterum alteri omninò dissonum, re ritè perpensa, opinor. Alter de Facto loquitur simul ac Jure loci simplici, antequam ulla omninò usus aut facti mutatio ibi introduceretur. Alter de Jure simplici & instituti mutatione. Itaque Hieronymus ut in rem, quæ præ manibus fuit, tam rotundè quam appositè adferret exemplum, asserit ante

Quomodo Hieronymus & Eutychius satis concordes sint de tempore quo duravit mos ille creandi à Presbyteris & ex ipsis Patriarchæ Alexandrini.

Heraclam

Heraclam & Dionysium, Episcopum ibi seu Patriarcham à Presbyteris electum, ordinatum, idque perpetuò ab Ecclesiæ initiis. Cæterùm nec Heraclam nec Dionysium in more illo comprehendi voluit, nedum eorum Successores; quorum forsan nullum sine Episcopis aliquot ordinatum esse, æquum est ut existimemus. Etenim advertendum est, Eutychium paulò infra disertè monere, ante Demetrii Patriarchæ undecimi tempora nullum fuisse per Ægyptum, præter Patriarcham, Episcopum. Palàm igitur est etiam juxta eum, Patriarchas decem, nempè Abilium, Cerdonem, Primum, Justum, Eumenem, (qui & Hymenæus dicitur Eusebio in Chronico) Marcianum, Celadium, Agrippam, Julianum, etiam & ipsum Demetrium à Presbyteris Alexandrinis, non ab Episcopis, ordinatos. Neque enim erat in Ægypto, ut expressim Eutychius, tunc Episcopus præter Patriarcham ullus; qua de re infra, numero 22. Atqui à Demetrio instituti sunt, inquit heic noster, Tres, uti & ab Heracla ejus Successore proximo Viginti. Quando igitur Heraclas ordinatus est, fuere in Ægypto Episcopi tres, & quando ordinatus est Dionysius, Heraclæ Successor proximus, fuere viginti tres. Securus ideò, ut videtur, Hieronymus de tempore Heraclam antevertente, seu de more Alexandrino antequam Episcopi per Ægyptum aliqui alii constituerentur, pronuntiat de Patriarcha seu Episcopo Alexandriæ à Presbyteris atque ex seipsis, juxta ac noster adamussim,

sim, eligendo, ordinando. Nec ad citeriora descendere voluit tempora, quia vix forsan credi potuisset, ordinationem Patriarchalem, postquam Episcopi saltem Heracleani, tot numero, instituti sunt, sine Episcopis factam esse; utcunque vetus institutum vim suam hactenus retineret, neque novum de Patriarcha ordinando jus esset introductum. Non solùm hoc suadet singularis Episcoporum inter Presbyteros illos dignitas, quæ proculdubio, vacante Patriarchatu, vicinis (nam de procul dissitis Episcopis id forsan non rectè dicitur; quia ex more ejusdem Ecclesiæ Electio & Ordinatio Patriarchalis moram non patiebatur, quod scimus ex Epiphanio hæresi 69) in causa erat ut se Alexandriam sedulò conferrent, verùm etiam, quæ veri satis similis est, ambitio Presbyterorum quorum Eligendi & Ordinandi munus erat. Nam & horum aliqui forsan in Episcopalem dignitatem evecti, nec tamen Presbyteratu Alexandrino exuti, ordinabant, adeòque Episcopi ex accidenti, ordinabant Patriarcham cum ceteris; ita ut post Episcopos ibi institutos, seu post Heraclam, id quod dixit Hieronymus sine controversia locum habere satis non quiret. Eutychius verò de Jure simplici seu instituto illo veteri tantum loquitur; quod durâsse ait usque ad Alexandri tempora. Id est neminem præter Presbyteros Alexandrinos de Jure locum in Electionibus aut Ordinationibus Patriarchalibus obtinuisse usque ad Alexandrum, à quo novatum ac mutatum insti-

tutum illud; ac si dixisset, tametsi ab Episcoporum per Ægyptum incremento eveniret ut interessent ex ipsis de facto aliqui Electionibus atque Ordinationibus hujusmodi, veluti Heraclæ, Dionysii, Maximi, Theonæ, Petri, Achillæ, Alexandri Patriarcharum, seu eorum nonnullorum, nihilominùs ante mutationem instituti quæ sub Alexandro accidit, jus ad illos attinuisse nullum. Etiam fortè legitur in Codice vetustiori جاريا الي ايام الاسكندرس *usque in tempora fermè Alexandri* (ut observavimus supra, numero 13) quoniam usus aliquis præcedens, qui contrarium ullatenùs simularet, juris ipsius seu instituti veteris mutationem, ut fieri ac dici amat, induxisse etiam ante Alexandrum videretur. Quod verò ad tempus attinet, quo nullus ibi præter Patriarcham Episcopus; certè & in Scholasticis sunt, qui ex Dispensativa necessitate, tametsi non ex dignitate Officii (ut ipsi loquuntur) Presbyteris Episcopum seu Archiepiscopum adeoque Patriarcham consecrare licere volunt; unde ait Guillermus Antisiodorensis (in lib. 4. Sent. cap. de Sacramento in quo confertur gratia) *Si non essent in mundo nisi tantum tres simplices Sacerdotes, oporteret quod aliquis eorum consecraret alium in Episcopum & alium in Archiepiscopum.* Consulas, si placet, quæ habet Thomas ab Argentina in Sent. 4. Dist. 25. Quæst. 1. Art. 1. de Pontifice Romano ab Episcopo Hostiensi consecrando, & Antonium de Rosellis in Monarchiæ parte 4. cap. 18.

21 *Ne*

21

Ne Patriarcha Alexandrinus Papa vocitaretur] Codex vetuſtior ذاما قولهم لم يسمي *Sed verò dixit* ſeu *in mandatis dedit eis ne Patriarcha* &c. Paulò poſt heic habetur, tempore Heraclæ Patriarchæ, nomen Papæ, pro eo quod eſt Avus, tributum eſſe Patriarchæ Alexandrino, eò quod Epiſcopi, qui ibi ſcilicet paulò antè ſub Demetrio cœperant, Patres dicti ſunt, quo nomine Patriarchæ ibi ante vocati. Et ſcimus, ex ſuperiùs obiter allatis de nomine Patriarchæ, hoc ipſum pro eo quod eſt ſimplicitèr Pater ſubinde ſumtum. Quoniam igitur jam poſt Demetrii, qui Heraclæ proximus deceſſor erat, tempora, Epiſcopi locum tenebant, iique jam ſatis numeroſi, intermedium, Patres item dicti, ideo voluit Populus Ægyptiacus, qui Chriſto nomen dederant, Supremum ſeu Patriarcham Avum nuncupari. Eutychius noſter alibi; وسمي ايضا يسمي بطريرك الاسكندريه بابا اي الجد *Et tempore ejus vocabatur Patriarcha Alexandrinus Papa, id eſt, Avus.* De Heracla loquitur, in ſua Patriarcharum ſerie. Sic nempe in Codice Alepenſi. Sed eo in loco deeſt hoc in Antiocheno. Occurrit quidem in Athanaſii Epiſtola de Synodis Arimini & Seleuciæ, Epiſtola à Presbyteris Alexandrinis inſcripta Μακαρίῳ Πάπᾳ Ἐπισκόπῳ ἡμῶν Ἀλεξάνδρῳ *Beato Papæ, Epiſcopo noſtro Alexandro*

De Papæ Nomine, Alexandrino Antiſtiti neutiquam tribuendo.

Alexandro, qui ipse est quem nomen hoc sibi successoribusve suis dari noluisse scribit heic Eutychius. Alibi etiam dictus est ille ὁ Πάπας Ἀλέξανδρος *Alexander Papa*, ab eodem Athanasio qui ei successor fuit proximus, uti & dictus est ipse Athanasius tum à Constantio tum in Epistolis Arsenii Episcopi Hypselitarum, & Ischyræ, alibique, ut videre est in Athanasii Apologia 2 ad Constantium. Palàm est etiam Episcopos alios non rarò seculis in vetustioribus, Papæ nomine dictos. Id scimus ex Cypriano, Hieronymo, aliis inferioris multò ævi. Etiam Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus, cum Pallium ab Urbano II. Pontifice Romano ante annos amplius quingentos reciperet, ab eo vocatus est *Papa alterius orbis*, quod legitur apud Gervasium Dorobernienſem Monachum in libro MS. quem sub titulo *Imaginationis*, *contra Robertum Abbatem S. Augustini*, annis abhinc ampliùs quadringentis composuit. Sed verò, ut in aliis factum est, ita nomen illud Papæ ex origine Patribus aliis seu Episcopis commune, Pontifici Romano velut proprium media assignavit antiquitas, ejusque ad nos sequaces; non alitèr atque Imperatoris nomen, æquè ex origine aliis commune, velut proprium Cæsaribus donatum. Et quicquid olim ex se simplicitèr significaret Arabibus بابا seu بابا (quorum utrunque Papa eis denotatur) habitum certè videtur nonnullis velut id quo dignitas & majestas suprema,

idque

idque ex ipsa vocabuli vi, in eo qui jam sic dictus, utcunque innuatur. Geographus Nubiensis Parte 2 Climatis 5 وفي مدينة روما قصر الملك المسمي البابة وليس فوق البابة فوق في القدر والملوك دونه *Et in Vrbe Roma sunt ædes Regis, Papæ vocati. Nec est supra Papam superioritas in dignitate, & Reges sunt inferiores ipso.* Loquitur nimirùm ex eorum scitis qui sive ignavia admittunt, sive ambitione, sive assentatione aliterve volunt Principum ac Rerumpublicarum etiam suis in territoriis imperia Ecclesiasticis Pontificis Romani jussis esse inferiora. Turcæ eum appellitant *Rumbeg* & *Rum schah*, *Romæ* seu *Romanorum* (quo nomine quinam apud Orientales veniant, pluribus ostenditur infrà numero 28) *Dominum*, *Principem* seu *Regem*, ut in Onomastico monet Leunclavius. Sed verò rationem nominis Papæ videmus in his quæ heic habet Eutychius ita traditam, perinde ac si non Patrem, ut vulgo accipitur, sed Avum designaret. Id quidem certum est, πάππας Græcis veteribus, Patrem significasse, unde παππάζειν etiam habent pro eo quod est *Patrem eo nomine alloqui*, aut πατέρα καλεῖν, ut ait Hesychius, cui item dicitur Pappas, παππᾶς ὑποκόρισμα, *Patris diminutivum*. Quinetiam Etymologici magni Autor, Pappias, inquit, παρὰ τὸ πάππα, ὃ σημαίνει τὸ παρὰ Ῥωμαίων φωνῇ, τὸ Πατέρα, *Fit à Papa quod lingua Romanorum significat Patrem.* De Pappia

pia loquitur, qui in Officiis Auguſtalibus Orientis apud Codinum. Videſis plura apud Joannem Meurſium in Gloſſario, verbis Παππίας, & πρωτοπαπᾶς. Etiam λιτὸς παπᾶς *ſimplex Papa* pro Lectore, qui Diacono inferior eſt, uſurpatur in Conſtitutione Iſaacii Comneni Imperatoris in Theodori Balſamonis Commentario ad Photii Nomocanonis Tit. 1. de Fide cap. 33. Cetertùm ut filiorum nomine nepotes, ita Parentum, etiam & Patrum vocabulo Majores, qui Patribus, quà genitores proximi ea voce indicantur, ſuperiores ſunt, ſubinde venire docemur à Juriſconſultis, aliiſque Scriptoribus; quicquid in adverſum fruſtrà nititur Valla in Elegantiis. Etiam in linguam Romanam receptum videtur τὸ *Pappus*, ab eadem origine pro Avo. Ita enim apud Auſonium illud ſignificare apertum eſt, in Protreptico ad Nepotem, ſeu Idyllio 4.

——— *Pappos aviaſque trementes,*
Anteferunt Patribus ſeri nova cura nepotes.

Ex Græco igitur aut Latino aut utroque ſermone nomen illud Alexandriæ uſurpatum (quicquid ſimpliciter ex ſeipſo primitùs ſignificaret) quoties contrà diſtinctum haberet Patris vocem, pro Avo, juxta Eutychium, ſumebatur. Res verò cœpit Heraclæ Patriarchæ tempore, cauſâ ab eò oſtenſâ. Certè & Dionyſius, proximus Heraclæ ſucceſſor, hoc de eo nomen expreſſim uſurpat in Epiſtola ad Philemonem apud Euſebium lib. 7. cap. 6. & Nicephorum lib. 6. cap. 9. Canonem iſtum, inquit, accepi παρὰ τῶν μακαρίων Πάπα ἡ-

μῶν

μῶν Ἡρακλᾶ, *à beato Papa noſtro Heracla.* Quicquid autem petierit Alexander, de hujus nominis apud Alexandrinos Ægyptioſque abolitione, certè tum Athanaſius ejus ſucceſſor proximus aliique ſic poſteà dicti etiam in Ægypto. Et Joannes Patriarcha ibi, in Lemmate Epitaphii ſui à Sophronio Patriarcha Conſtantinopolitano conſcripti vocatur Πάπας Ἀλεξανδρείας, *Papa Alexandriæ*, in Anthologia Epigrammatum lib. 3. cap. 6. Legitur autem apud Nicephorum Calliſtum, nomen hoc Cyrillum Patriarcham Alexandrinum accepiſſe à Cæleſtino Pontifice Romano (cum locum ſuum Cyrillum in Synodo Epheſina tenere abſens voluit) atque ad ſucceſſores tranſmiſiſſe. De nominis Papæ originibus aliis, præter magis obvios, qui non ſunt pauci, Scriptores, conſulas Baronium in Martyrologio Januarii 10, & Juriſconſultum celebrem Joannem Coraſium Miſcellaneorum lib. 5. cap. 15.

22.

Nullus erat in Provinciis Ægypti Epiſcopus] Alibi item in Patriarcharum ſerie Eutychius, ubi de Demetrio; وهو اول بطاريرك اصلح الاسقفة في عدل مصر *Et is primus erat Patriarcha qui Epiſcopos inſtituit in Provinciis Ægypti.* Et notiſſimæ ſunt ex Hiſtoriis Eccleſiaſticis ingentes tunc temporis inter Origenem & Patriarcham hunc ſimultates (quas tamen nec omnino

Quando primò in Egypto conſtituti Epiſcopi plures.

nò memorat noſter) unde etiam graves inter Demetrium hunc & Alexandrum Hieroſolymorum & Theoctiſtum Cæſareæ Epiſcopos diſſenſiones tunc natæ. Ut autem ille ſummus Origenis adverſarius Tres ſibi, proculdubiò velut auxiliarios, Epiſcopos, ita ſucceſſor ejus Heraclas primarius Origenis diſcipulus Viginti ſibi etiam inſtituit. Et crevit dein haud parùm numerus. Nam Centum aut circitèr fuere in Ægypto Epiſcopi ante Concilii Nicæni tempora, ut exprſſim Acta Metrophanis & Alexandri teſtantur. Jam verò ex Patriarchali illo jure veteri, quod ſine Epiſcopis per totius Ægypti Provincias tamdiu, id eſt per annos ampliùs centum, ſolum obtinuerat, atque ex ſerâ ibi Epiſcoporum, eâque haud parùm ex Patriarchæ arbitrio, inſtitutione, quam heic narrat Eutychius, eliciendæ videntur jurium illorum ſingularium & prærogativarum quibus ante alios in Chriſtiano orbe Primates ac Patriarchas, Alexandrinus gaviſus eſt, origines. Veluti Juris, per univerſam ſaltem Ægyptum, Metropolitici (quod ſcimus ex Epiphanio Hæreſi *69*, & Syneſio Epiſt. *67* & *76*. aliunde) atque aliorum perinſignium, de qnibus fuſiùs Carolus à S. Paulo in Geographia ſacra pag. 271. & ſequentibus. Ceteris enim in locis, Epiſcopi alitèr atque alitèr diù ante Demetrium (qui primus in Ægypto fit ab Eutychio Epiſcoporum autor, ſub annum Chriſti 280) ſparsìm conſtituti, Jura ſibi ex uſu diutino ac ſubinde invicem diſcrepantia nacti, ea etiam nec ampliora nec ferè

De Patriarchæ Alexandrini ſingularis Iuris Metropolitici Origine.

ferè alia ex seculis pristinis retinuere, postquam ex Synodi Nicænæ primæ autoritate, atque ad civilis administrationis formulam, stabilita est gubernatio Ecclesiastica. Atque uti hi sua ac qualia variatim & dissimiliter inoleverant; ita Patriarcha Alexandrinus dein sua, semper sibi similia; quæ fuere quidem, ut ex recentiori tum instituto tum usu, si Episcopos spectes pro arbitrio Patriarchæ tunc pridem institutos, ita ex origine veterrima, si Ecclesiæ illius spectes initia. Unde fiebat demùm ut is ipse etiam ibi retineret τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν, *rerum Ecclesiasticarum administrationem* singularem & sibi peculiarem (quod legitur apud Epiphanium loco citato) alia item in aliis Patriarchatibus non reperta. Sed verò occurrunt quæ Episcoporum origini in Ægypto ab Eutychio traditæ nimis refragari videantur. Nicephorus Callistus lib 2. cap. 43 scribit Marcum Evangelistam etiam & Episcopos in Cyrene & Pentapoli ordinâsse, cui & consona sunt Græcorum Synaxaria. Vetus item Marci Vita; *Pentapolim pergit &c. & ordinans Episcopos per regiones illas & clericos iterum Alexandriam venit.* Hanc sequitur Alfricus Archiepiscopus Cantuarienfis, in Sanctorum vitis. Hrabanus item Maurus in Martyrologio 7. Kal. Maii, de Marco; *Ordinaverat pro se Alexandriæ Episcopum Annianum, aliis quoque longè latèque Ecclesiis Episcopos, Presbyteros & Diaconos dederat.* Totidemque ferme verbis de eo usus est in Martyrologio Notkerus. Sed in hisce,

De testimoniis quæ initiis Episcoporum in Ægypto Eutychianis refragari videantur.

tametsi Scriptoribus fidem des (quod puto non ita proniùs feceris) nihil habent quod in Ægypto extra Pentapolin Episcopos eum constituisse evincat. Maximi autem in adversum forsan videatur momenti heic, quod habetur in Hadriani Cæsaris Epistola ad Servianum Consulem, de Ægyptiorum moribus. *Ægyptum*, inquit, *quam mihi laudabas totam didici, levem, pendulam & ad omnia famæ momenta volitantem. Illi qui Serapin colunt, Christiani sunt; & devoti sunt Serapi qui se Christi Episcopos dicunt.* Sic apud Vopiscum in vita Saturnini. Itaque in Ægypto fuere qui Christi Episcopos se dixere, tempore Hadriani Cæsaris qui plurimis annis Demetrio, cui Episcoporum ibi ab Eutychio initia tribuuntur, antiquior est. Sanè dubium non videtur quin tum Patriarchæ ibi dicti Christi Episcopi, tum, ex nominis communione prisca, ipsi Presbyteri. Nec tam de Episcopis quam de eis qui se Episcopos ibi dixere loquitur Hadrianus. Neque autem hinc sequitur Episcopum ibi fuisse tunc aliquem, præter Patriarcham, alium, quà Episcopi nomen aut dignitas Presbyteri nomine superius habitum aut ab eo diversum. Explicato in ante dictis loco illo Hieronymi in Epistola ad Evagrium (in quantum scilicet Eutychio nostro fides eadem de re loquenti fuerit habenda) advertendum restat id quod statim ibi subjicit Hieronymus. *Quid enim facit, excepta Ordinatione, Episcopus quod Presbyter non faciat.* Quod ad Hieronymi seculum aliosve Presbyte-

ros

ros non ad Alexandrinos, quamdiu viguit mos ille quo Presbyteri ipsi tum ordinando alios, sibi collegas adsciscebant, tum Patriarcham creabant, attinere ex Eutychii mente palam est. Neque aliter Ordinationis exceptio ibi locum habere potuit, uti & viris doctissimis est observatum. Vide Walonem Messalinum cap. 2. pag. 117.

23

Ammonius dictus, religionis desertor] Arabicum أومماذيوس quod *Ammonium* fecimus, pro Eumene etiam subinde usurpatur Eutychio. Codex Antiochenus heic habet أومماثيوس *Eumathius*. Sed proximo nominis hujus loco, أومماذيوس *Ammonius* etiam in hoc codice vocatur. Ammonium intellige celeberrimum illum sectæ Platonicæ Philosophum, Plotini ac Origenis præceptorem, ac Canonum Evangelicorum autorem. Episcopum autem hunc fuisse alibi opinor non legimus; nec fidei desertorem seu unquam apostatam, si quæ de eo Porphyrius scripsit excipias. Is enim Christiano nomini hostis infensissimus, ait Christianum quidem eum fuisse, & parentibus Christianis ortum. Sed quando, inquit, Philosophiæ præcepta imbiberat ἐσπὲς σφὲς τλὼ κατὰ τόμους (ut videre est apud Eusebium lib. 6. cap. 13. Nicephorum lib. 5. cap. 13. Suidam, alios)

De Ammonio.

alios) πολλῷ μετεβαλέτο *continuò*, ut Ruffinus vertit, *ad legitimum vitæ se contulit cursum*; seu ut interpres recentior, *à Christianismo ad vitæ rationem quæ humanis legibus gubernatur, se transtulit.* Nam & ipse Eusebius palàm intelligit Porphyrium, quasi dixisset Ammonium ἐπὶ τὸν ἐθνικὸν τρόπον ἐκπεσεῖν, *ad morem Græcorum* seu *Paganorum relapsum esse.* Certè non ita dissonus est Porphyrius nostro. Sed impugnat hac de re eum Eusebius, asseritque permansisse τὰ τῆς θείας φιλοσοφίας ἀκέραια καὶ ἀδιαπτωτα καὶ μεχρὶς ἐσχάτης τοῦ βίου τελευτῆς, *divinæ Philosophiæ syncera ac firma præcepta usque ad extremum vitæ*, quod de Christianismo sumendum, ut expressim in Catalogo Hieronymi sumitur. Unde Ruffinus; *Ammonius fidem Christi, quod etiam inter Philosophica studia integram illibatamque servaverit quoad usque ultimum vitæ spiritum exhalaret, Testes sunt libri ejus* &c. Vide Baronium tom. 2. anno Christi 234. n. 4. Et rationes unde perpetua asseritur ei constantia perpende. Certè fieri quibat primò id quod scripsit Porphyrius (qui & facilimè scire quod scripsit potuit) juxta ac etiam noster vult. Et dein Ammonium Christianismi tenaciſſimum usque ad exitum mansisse, ut Eusebius ejusque sequaces contendunt. Vide de Ammonio opinor hoc, Hieroclem ἀθεότητος in Photii Myrobyblo codice 251. & Dionysii Alexandrini ad eum & Euphranorem Epistolæ fragmentum apud Athanasium Tractatu de Sententia Dionysii contra Arianos.

24.

24 *Inter se dixere*] Codex Antiochenus; فقال بعضهم لبعض انا كنا نحن نسمي الاسقف ابا والاسقف يسمي البطريرك ابا اي الجد واما حنانيا بطريرك الاسكندريه الذي اصلحه مرقس البشر علي هذا الكرسي بطريرك اقام اثني عشرين سنه ومات *Et dixit alter ad alter, nos vocitamus Episcopos Abba seu Patres & Episcopi vocant Patriarcham Abba id est Avum* (manifesta est Librarii incuria, quâ prætermittuntur quæ, ut in recentiori codice unde hæc descripsimus, interserenda fuere post *Patriarcham Abba*) *Postquam autem Hananias Patriarcha Alexandrinus, quem in hac sede ordinavit Marcus Evangelista sederat annos* 22, *mortuus est.*

25

Et profectus est Marcus Evangelista in Barcam] Barca Pentapoleos, Lybiæ regionis, urbs est, aut olim fuit. Ptolemais item dicta. Vide præter Geographos obvios, Nubiensem geographiam part. 3. clim. 3. & vitam Marci Evangelistæ à Petro Kirstenio Arabicè editam pag. 34, ubi Barca Pentapoleos urbs numeratur, ut Mar- *Barca.*

ci Patriarchatus longè diffusissimi, à Petro, quod vult vitæ illius autor, constituti pars. Etiam Zephyrus Barcæ, in Provincia Lybiæ, Episcopus occurrit in nominibus Nicænæ Synodo primæ subjectis. A Barca Alexandriam in Geographo Arabe, numerantur 550 milliaria. Sed latiùs heic videtur sumi Barca & pro regionibus Africanis Ægypto ab occidente conterminis. Anna apud Virgilium ad Didonem Carthaginiensem, populos eam circumcingentes indicans,

Hinc deserta siti regio, lateque furentes
Barcæi ——

Certe noster de Alexandria & Barca inferiùs loquitur veluti nominibus quibus satis indicaretur regionum quibus Marcus prædicavit universitas. In Commentario Haly Aben Rodan in Ptolemæi Quadripartiti librum secundum, *Ægyptus inferior* (sic dicta Ptolemæo) appellatur *Terra de Barca usque ad Aquidina.* Quid Aquidina ibi significet ulterius disquirere, nisi Arabica Haly haberemus, ut ita de vera constaret lectione, frustraneum est. Et nomina locorum pleraque etiam in versione Ptolemæi, cui Commentarius ille inservit sunt depravatissima, nec aliter fermè quam si aut interpres aut librarius aut typographus sola verborum portenta substituere certasset.

26

Et tempore Neronis Cæsaris scripsit Petrus Apostolorum Princeps Evangelium Marci] Vulgo autem

autem sub Claudio, ejusque anno 3 aut 4 collocatur Scriptio Evangelii Marci. Vide Baronium tom. 1. anno Christi 45 §. 29. & 30. Certè & Arabica sunt testimonia, illud scriptum, anno 4 Claudii, seu duodecimo ab ascensu Domini. Sic subscribitur Evangelio huic Arabico editionis Erpenianæ, cui consona est vita Marci Arabica apud P. Kirstenium, uti & volumen MS. quatuor Evangeliorum Copticè scriptum & Arabicè declaratum cujus meminit V. Cl. Petrus Gassendius in Vita Nobilissimi viri dudum defuncti, Nicolai Peireskii, lib. 5. pag. 298. Vide Irenæum lib. 3. cap. 1. Sed tam Petri quam Marci dici Evangelium hoc, novum non est. Non solùm autem tempore Neronis, sed anno ejusdem primo, necesse est ut vellet noster Evangelium hoc scriptum esse, quod palàm est ex eis quæ infra habet de exitu tum Petri tum Marci eodem in anno. Vide infra num. 36.

De Tempore scriptionis Evangelii S. Marci.

27

Apostolorum Princeps] Pro Apostolis usurpatur heic, uti sæpiùs alibi apud Eutychium, nomen illud الحواريين *Elchawarin*, quod in Actis Apostolorum Arabicè passim pro eis legitur. Solenne est Mahumedanis eadem eos voce denotare. Etiam & ipsi Mahumedi in Alcorano; ut videre est in Azoaris 3, 5 & 61 Arabicè. Loca autem in Latina seu Retinensis versione respondentia, sunt Azoaris 5, 13 & 71. ubi sub-

ſubſtituitur *viri albis veſtibus*, ſeu *albis induti*, Apoſtolorum vocabulo prætermiſſo, quos ibi ſignificari expreſſim docent Theologi Mahumedani. Et ſic Mahumedes Iben Achmed in perpetuis ad Alcoranum Commentariolis; qui eos ita dictos vult à حور quod *albedinem* interpretatur, ſeu ut volunt alii à Canitie cui ejuſmodi color. Sed de nomine hoc conſulas etiam ſi placet virum eximium Ludovicum de Dieu in Acta Apoſt. cap. 1. 26, præter Joſephum Scaligerum lib. 7. de Emendatione Temporum, pag. 638.

28

De Lingua, qua Marci Evangelium conſcriptum.

Lingua Romana in urbe Romæ] Latinè ſcilicet. Unde & hiſtoricus Mahumedanus, Abu Walid Mahumed Ben Shecina MS. ut Matthæum Ebraicè (ita etiam credunt alii) & Lucam & Joannem بالیونانیه id eſt, *Græcè*, ſic Marcum ait ſcripſiſſe بالرومیه *Lingua Romana* ſeu *Latina*. Sic Eutychium verto; tametſi vocabulum رومیه quod ex Latinorum ſono Pro *Romana* Arabibus adhibetur, etiam pro Græca non raro uſurpetur lingua; quemadmodum الروم *Rom* tum pro *Romania*, quo nomine venit non ſolum Græcia & Europæa & Aſiatica, tum pro omni eo quod Imperium Orientale vocitatur.

Lingua Romana *pro* Græca *uſurpata*; *&* Romania *pro* Græcia *& Imperio Orientali.*

Certè

Certè eadem notione Ῥωμανία *Romania* non rarò occurrit apud Græcos recentiores; ut in Chosrois Epistola de Cruce aurea apud Evagrium lib. 6. cap. 20, Theophilactam Simocattam lib 5. cap. 13. Theorianum in Legatione ad Armenios, alibi. Ostenderat Theoriano Catholicus Armeniorum, Joannis decessoris sui opus contra Monophysitas scriptum, sed lingua Armenica. Theorianus igitur *Obsecro*, inquit, *eximiam sanctitatem tuam ut hic liber describatur ac mihi tradatur*, ἵνα ἑξελληνισθέντα ἐν Ῥωμαΐδι ἔχωμεν ἀντῶ *ut Græcum factum habere eum in Romania possimus*; ubi in margine rectè adnotavit Leunclavius (quem & sequitur Joannes Meursius in Glossario, & Jacobus Pontanus in dictum Simocattæ locum & ad Cantacuzeni historiæ lib. 1. cap. 1.) *sic appellabant Imperium Orientale.* Ejusmodi vocabuli usus est non infrequens tum in historia Hierosolymitana tum apud Landulphum Sagacem qui ex Theophanis Græco (qui nondum editus) sua plerunque sed barbarè satis transtulit. Et sæpe etiam, ut *Romania* apud eum pro Orientalis Imperii regionibus maximè Asiaticis, adeoque pro veteri Græcia illa ac conterminis aliquot terris usurpatur, ita incolæ ipsi *Romani* dicti; quemadmodum & Græcis editis, ut Procopio, Zonaræ, Cedreno, aliis Ῥωμαῖοι; quos Interpretes nonnulli, discriminis causa, *Romæos* potiùs vocant quam *Romanos.* Sic Raphael Volaterranus in versione Perscorum Procopii, *Monendum* (in Epistola ad editionem inquit) *censui,* Romæi, *Orientalis Imperii subditi dicti.*

quod à Romanis Romæos diduxi, quo Græci vocabulo Romanos Latinosque ante Constantinum vocabant. Posteà verò in antiqua nominis & Imperii possessione perseverantes, Romæos (scilicet Ῥωμαίους, qua ipsa voce Græci Romanos etiam veteres appellitant) *se item dici contenderunt.* Nata autem est hæc appellatio ex *Novæ Romæ* nomine (quod nemo nescit) Constantinopoli inditæ, unde demùm & quoquot Imperio, quod illic sedes habebat, subditi essent Ῥωμαῖοι seu *Romæi* item dicti. Quo item fiebat, ut Romani ipsi veteres, ne non satis nomine ab Orientalibus distinguerentur, Græcè subinde in Basilicis Ῥωμαϊκοὶ *Romani* (retento ipso Latino vocabulo) appellarentur, uti & videre est in Glossis veteribus verborum Juris. Consonus est hisce Simon Portius in Lexico Græcobarbaro, ubi pro eo quod est ἑλλὰς, Γραικὸς, ἑλληνισὶ ἑλληνικῶς & ἑλληνικὸς Græcis veteribus, usurpari docet à recentioribus Græcis (quos Ῥωμαῖκα, seu Romanè loqui aiunt ipsi) Ῥωμαῖος, Ῥώμιος, Ῥωμαϊκὰ & Ῥωμαϊκὸς. Simili fermè modo, ante secula aliquot, Occidentales, veluti tam Galli, Britanni, Hispani, Germani, aliique quam Itali, (ut, quod nemo nescit, Ecclesia Occidentalis *Latina*) *Latini* tum à seipsis tum à scriptoribus Orientalibus dicti, quemadmodum etiam ab his *Franci*. Adeo ut, sicut Orientales *Romæorum* nomen à veteris Romæ nomine in Novam, quæ sedes imperii erat, traducto, uti ostensum est, sortiti sunt, ita Occidentales à Latio seu Latinis (quà cum Romanis in Occidente confundi illa vox solet)

Occidentales dicti Latini.

let) quorum imperio, aut Civili aut Ecclesiastico variatim parêre se tunc sinebant omnes, dicerentur Latini; etiam apud seipsos. Quid enim aliud significat illud Rogerii Baconis nostratis, suo in ævo doctissimi, (qui ante annos 350 aut circiter scripsit; id est sub Edwardo Rege nostro primo) in Specula Mathematica? *Manifestum*, inquit, *quod multæ præclaræ radices sapientiæ dependent ex potestate Linguarum, per quas est introitus in sapientiam Latinorum.* Et de Matheseos studio paulò post, *Harum scientiarum porta & clavis est Mathematica, quam Sancti à Principio mundi invenerunt, ut ostendam & quæ semper fuit in usu omnium Sanctorum & Sapientum præ omnibus aliis scientiis. Cujus negligentia jam per triginta vel quadraginta annos destruxit totum studium Latinorum.* Et posteà ibidem, de sociali Logices & Musicæ & Poeticæ fine agens, *Et hæc omnia*, ait, *sunt secundùm sententiam Alpharabii in libro de Scientiis; & patet similiter per Aristotelem & Averroem in libris suis* (De Poetica scilicet) *licet Latini horum usum non habeant.* Et Willielmus, natione Anglus, dicitur *primus Latinorum Tyriensium Archiepiscopus post liberationem urbis*, apud alterum illum ejusdem nominis in historiæ lib. 14. cap. 11. Sic *Latinorum* vocabulo planè Christianos Occidentales universos innuerunt. Atque hos hac voce contra distingui voluere & hi & alii Scriptores tum à Græcis tum ab Arabibus quorum studia in Hispania Australiori atque in Africa Septentriona-

liori & tunc temporis erant & diu ante fuerant florentissima, eaque summo habita in pretio. Nam & Scientiæ Liberales ritèque institutæ, diù ante vocari solebant à Nostris *Studia Arabum* & *Arabica Studia*, veluti denominata à gente ac locis ubi tunc solùm seriò colebantur. Id etiam liquet ex Præfatione Adelardi Monachi Bathonienſis, Athelardi item dicti, in Quæstiones suas Naturales quas ex Arabum Scholis redux in Angliam conscripsit. Hac de re item consulas Guilielmum Malmesburiensem de Gestis Regum lib. 2. cap. 10. Floruit ante quingentos Athelardus ille abhinc annis (Henrico primo in Anglia regnante) & primus Euclidis Elementa Geometrica Latinè vertit, sed ex Arabico (quorum exemplar MS. penes me habeo) uti & alia Mathematica. Nam seculis in illis ut & diù post non ex Græco fonte, sed ex Arabicis versionibus, Latinè, sed barbarè nimis redditis, Platonis ac Aristotelis pleraque, Ptolemæum item, Hippocratem, Galenum, Euclidem, id genus alios habebant Academici Occidentales. Et Avicennas tandem, Averroes, Alfarabios versos, nec verò Themistios, Philoponos, Alexandros, Simplicios omninò legebant; quos nec habuere, uti nec alios fermè autores Græcos, antequam, post captam à Mahumede secundo Constantinopolim anno Christi 1453, Græci aliquot scientiores eorum exemplaria, in Italiam, Galliam ac Germaniam profugi, secum asportabant. Latinè autem versi erant libri illi Arabici, in Academi-

Studia Arabica.

corum

corum gratiam, ſub Lothario Saxone & Frederico Ænobarbo circa annum 1140. Quo tempore Alcoranus in Hiſpania, primò item Latinè redditus eſt; à Roberto nempe Retenenſi Anglo & Hermanno Dalmata, qua de re videſis Petrum Cluniacenſem in Bibliotheca Cluniac. pag. 1010. & Balæum Cent. 2. Script. 80. Inter eos verò qui codices ante dictos Græcos Arabicè tranſtulerant adeoque primi in Academias tulere Arabicas, primas tenuit Chanin Ibn Iſaac, Ebræus, ac Medicus; ſi fides Hiſtorico MS. Mahumedano Abu Walid Mahumed Ben Shecina. Verba ejus ſunt وتوفي حنين ابن اسحق العباري الطبيب وهو الذي نقل كتب الحكمة اليونانيه الي العربية وعرب كتاب اقليدس والمجسطي *Et mortuus eſt Chanin Ibn Iſaac Ebræus, Medicus; is ſcilicet qui tranſtulit Sapientiam* ſeu *Philoſophiam Græcam in Linguam Arabicam, & Euclidem* (quem tranſtuliſſe aiunt Maronitæ Abu Zeid Ben Honain) *etiam explicavit & Almageſtum*, ſeu Ptolemæi libros Magnæ Conſtructionis. De anno Hegiræ loquitur 256; qui anno Salutis reſpondet 870, Chaliphâ in Ægypto Achmede Ben Tolon. Et Chanin hunc memorat, ut Galeni operum aliquot interpretem, etiam Eutychius noſter ubi de Hippocrate verba facit. Fortè ejuſdem innuit verſiones Abraham Zacuthius in *Se-*

pher Iuchasin fol. 146 b, licet sub Chaliphatum Mamonis qui e vivis exiit anno Christi 832 collocet. Tunc ait הועתקו ספרים רבים מלשון יוני אל לשון הערב *translati sunt libri multi ex sermone Græco in Arabicum.* Qua de re vide item Claudium Salmasium in Præfatione ad Cebetis Tabulam. Conscripsit autem Bibliothecam Arabicam Ibn Nadir, quæ continet Catalogum librorum Philosophicorum, Mathematicorum & Medicorum, qui primis CCCC annis Hegiræ (id est ante sexcentos aut circiter annos jam elapsos) ab Arabibus compositi fuerunt vel versi; cujus pars septima habetur MS. in Bibliotheca Lugduno-Batava. Sed hoc obiter. Nomen autem *Latinorum* ab Orientalibus seu Byzantinæ historiæ autoribus, Occidentalibus tributum ex eorum scriptis passim liquet, maximè apud Annam Comnenam cui in Alexiados octavo Διάλεκτος Λατινική *Dialectus* seu *Lingua Latina* pro qualicunque sive Gallica, sive Italica, sive Anglica, aliave ab Occidentalibus usurpata sumitur. In callem tandem redeo. Quod ad روم seu *Romaniæ* aut *Romanorum* nominis usum apud Arabas attinet; Eutychius noster de divisione imperii inter Maximianum & Maxentium, وملك مكسيميانوس الذي يسما غولاريوس الشرق والشام والروم وملك مكسنتيوس مدينة رومية وتخومها inquit,

Dialectus Latina, Lingua Occidentalium dicta Græcis recentioribus.

روم & Romania & Romani *Arabibus, qua notione.*

Et

Et imperavit Maximianus, dictus item Galerius, in Oriente, & Syria, & Romania, seu *Rom* (id est Gracia Asiatica seu Imperii Orientalis regionibus) *& imperavit Maxentius in urbe Roma & regionibus ad illam spectantibus.* Alibi item ait Eutychius noster Basilium fuisse Episcopum Cæsareæ, in regione Cappadocum, الذي هو من ارض الروم *quæ est in terra Romaniæ,* seu *Romana.* Ejusmodi occurrunt penes eum simili sensu non pauca. Inde est quod in libello Aristotelis falsò dicto, de Causis proprietatum Elementorum, ex Arabico, ut palàm est, verso, *Terra Romanorum* apertè usurpetur pro tractu maritimo quæ Ægypto præjacet. Et, cum subinde in Latina versione ex Arabica Aristotelis Metaphysices, interseratur *In Græco album*, & *in Græco ablatio*, pro eo quod est, exemplar Græcum, unde Arabica sumta, ibi mutilum fuisse; in lib. 5 cap. 2, eadem notione legitur *ablatio in Romano.* Frequens satis est similis Nominis usus apud Georgium Elmacinum, Nubiensis Geographiæ, autorem, Scriptores alios Arabum. Qua de re diù etiam est quod monuit doctissimus Leunclavius in Pandectis Turcicis & Onomastico ad historiam Musulmanam. Etiam nuncupari memini ab Achmed Ben Magad, in Compendio suo Astronomico simul & Nautico MS. Alexandrum Magnum ذو القرنين الرومي *Alexandrum Bicornem, Romanum.*

manum. Scriptor eſt is Mahumedanus ſeculi ſuperioris; qui & rationem reddit nominis ذو *D'ulkernajin* ſeu *Bicornis* (qua voce Alexander tam in Alcorano quam in aliis ſcriptis Arabicis inſigniri ſolet) لانه inquit, ملك الدنيا من قرن المشرق الي قرن المغرب *Orbis totius Rex erat à Cornu*, ſeu *plaga Orientali*, *uſque in Cornu* ſeu *plagam Occidentalem.* Sed ea de re vide Joſephum Scaligerum de Emendatione Temporum lib. 2. pag. 62. & lib. 5. pag. 400. Jacobum Chriſtmannum in Alfraganum, & Athanaſium Kircherum in Prodromo Copto cap. 3. pag. 80. Quin verò & pro Chriſtianorum terris الروم ſeu *Romania* & pro Chriſtianis *Romani* ſubinde Arabibus adhibetur. Unde Geographus Nubienſis habet افرنج الروم *Franci Romani* pro Romanis ſeu Chriſtianis plagæ Occidentalis ſive Europææ, ut legitur parte 5, Climatis tertii. Dum hæc cogito, libentiùs quidem vellem id quod Marci Evangelio Arabico in Editione ſubjicitur Erpeniana aliter intelligere atque vir doctiſſimus & mihi plurimùm colendus vertit. Verba ſunt de Marco, وكان كتبها بالرومي الفرنجي بمدينة رومية Nonne ſic vertenda? *Et ſcripſit illud Lingua Romana quæ Francorum eſt*, ſeu *Occidentalis*, id eſt, *Latina*, *in urbe Roma.* De ditione Romana Occiden-

Occidentali capit ille vir eximius. Et videsis Kirstenium pag. 36. Certè reliquorum cuilibet Evangeliorum subjungitur in Arabica editione illa, quâ linguâ conscripserint. Atque ut بالیوذي *Græcè* denotat in eis quæ Lucæ & Joanni subjiciuntur, sic opinor بالرومي *Romanè* hic significat. Sed ita ut adjecto illo الفرنجي certiùs redderetur, linguam Latinam seu Occidentalium Romanorum, sic Arabibus dictorum, ibi innui, seu linguam qua usi sunt Ρωμαῖοι, ἤγουν τῆς Φραγγίας γένος *Romani qui sunt Francorum genus*, id est Occidentales; quo nomine juxta recentiorum Græcorum morem nuncupantur Romani veteres quorum sub imperio passus est Christus, quod & videre est in Dictis & Interpretationibus Parabolorum Sacræ Scripturæ Athanasio falso tributis quæst. 76. ut sic ab Orientalibus distinguerentur. Latinè autem scripsisse Marcum, testimonia quidem sunt obvia, uti & Evangelium tam Petri quam ejus esse dictum. Vide Joannem Cantacuzenum in Apologia 4 κατὰ τῶν μωαμέθ, & Baronium tom. 1. anno Christi 45. num. 31. & seq. & Alphonsum Ciaconium in Petro, anno Christi 56. Et pro Græca lingua noster, pauculis ut vides verbis interjectis, الیوذاذیة seu *Ionicæ* vocem, uti solent item Orientales alii, usurpat. Sed & ea de re vide infra numerum 30. Scilicet Jones, ab Javan,

יונים Ebræis, יונא Syris & اليونانيين Arabibus dicti, pro Græcis universis usurpari plerunque solent, unde & *Ionicè* pro eo quod est Græcè; tametsi Ebræi etiam seu Talmudici interdum pro eodem utantur voce אלניסתין *Ellenistin*, quod planè ex Ἑλληνιστὶ fit; atque idem est quod *Hellenistcè*. In Gemara Hierosolymitana ad tit. *Sota* cap. 4. fol. 21 ubi agitur de linguis quibus in Sacris uti fas esset, ad hunc modum habetur; ר' לוי בר חיתה אזל לקיסרין שמע קלון קריין שמע אלוניסתין בעא מעברתון שמע רבי יוסי ואיפקד אמר כך אומר אני מי שאינו יודע לקרות אשורית לא יקרינה כל עיקר אלא יוצא בכל לשון שהוא יודע Sic in utraque, tam Cracovienſi quam Veneta Talmudis Hierosolymitani editione. Sed depravatè, ut non pauca alia in utraque. Inter-vertendum autem, emendatius leges. Sic sonat: *Rabbi Levi Ben Chaitha* (in loco hoc citato à Baal Aruch, dicitur בן חוחא *Ben Chazutha*) *cum advenit Cæsaream, atque audivit eos* (nam non קלון sed לון id est *eos* ibi legendum) *legentes Lectionem audi* (scilicet notissimam illam in Deuteronomii cap. 6.) *Hellenisticè, impedire eos voluit. Sed Rabbi Iose commotus, Ego verò, inquit, dico, an qui non potest legere Assyriacè* seu *Ebraicè, is non omninò leget eam? Certè satis officium suum præstat, quacunque legerit lingua cujus ipse fuerit gnarus.* Nimirùm erant formulæ sacræ quibus ex Ebræorum scitis uti licuit etiam lingua qualicunque utenti nota, veluti Adjuratio Uxoris suspectæ,

Preces,

Preces, Benedictio mensæ, Testium & Depositarii Juramenta, præter lectionem hanc atque aliquot alias. Et fuere quæ linguâ sanctâ nunquam non ex more majorum peragendæ; de quibus fusiùs eodem in capite. In Baal Aruch, ex Talmude Hierosolymitano quo autor ille usus est, vocabulum illud, pro *Hellenisticè*, legitur אלנסתין; atque adjicit ille ופירושו לשון יון *interpretationem ejus esse linguam Ionicam* seu *Græcam*, cui concors est adnotatio Cracovienſis Talmudis illius editionis. Et videsis Joannem Buxtorfium in Lexico Chaldaico verbo אלן. Sed verò dubitari nequit, lectionem illam *Audi* in Gemara hac sic memoratam, ac Helleniſticam dictam, ipsam fuisse Græcam Deuteronomii versionem, quæ in usu Helleniſtis, id est (cum de rebus Judaicis verba fiunt) יהודיא אילין דידעין הוו יואנאיי *Iudæis illis qui Græcè scirent*, ut disertè à Syro redduntur Ἑλληνισταὶ *Helleniſtæ* simpliciter dicti (in Actis Apostolorum cap. 9, 29) atque eo nomine simplici à Gentibus ibi in Græco palàm discriminati.

29

Sed attribuit illud Marco] Codici Antiocheno verba illa desunt.

30

Scripsit Lucas Evangelium suum Græcè ad virum nobilem ex Sapientibus Romanis cui nomen Theophilus] Antiochenus heic codex, وكتب

لوقا انجيل بالرومية لرجل سريف من
عظما الروم *Et scripsit Lucas Evangelium Lingua Romana ad virum Nobilem ex magnatibus Romaniæ.* De nomine Romani & Romaniæ vide supra num. 28. Lucam autem Græcè scripsisse, est receptissimum. De Theophilo ad quem scripsit, vide Baronium tom. 1. ann. 58. num. 32.

31

Quocum per tempus aliquod mansit] Non legitur in Codice Antiocheno.

32

Lucas Medicus vos salutat] In Epistola nempe ad Colossenses cap. 4. 14. Hinc advertendum, Eutychium nostrum versionem Novi Fœderis Arabicam aliam habuisse ab ea quam editam atque ex Ægypto allatam legimus. Editus enim codex habet يقريكم السلام لوقا الطبيب *Salutem vobis dicit Lucas Medicus.* Verba ita variant, ipsissimo retento sensu, ut etiam inde versionum diversitas esset elicienda. Sed alia sunt apud Eutychium quæ rem reddunt manifestissimam. En tibi Evangelii Joannis initium, quod affert ille, in disputatione quam inserit adversus Nestorianos, his verbis, كما قال
الانجيل في البدي لم تزل الكلمة
والكلمة

والكلمة لم تزل عند الله ۞ والاه لم
تزل الكلمة ۞ كلا بها كون
وبسواها لم يكن ولا واحد مما كان

Vt dicit Evangelium, In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Vniverſum per ipſum factum eſt, & ſine ipſo haud quidquam factum eſt eorum quæ facta ſunt. Quæ ab edita verſione Arabica ita ſunt diverſa ut aliam ſecutum fuiſſe Eutychium ſit certiſſimum. Exemplaria, quibus utimur, utraque idem habent, excepto quod in Antiocheno pro والاه legitur والها, & وبغيرها pro وبسواها. Et in utriſque deeſt, ut heic, comma ſecundum. Loca item alia ex Actis Apoſtolorum aliiſque Novi Federis libris citat à verſione edita haud parum verbis diſcrepantia. Fortè igitur uſus eſt noſter verſione Joannis Epiſcopi Hiſpalenſis qui ſub annum Chriſti 730 divinos libros lingua Arabica donabat, quod memorat Joannes Mariana De rebus Hiſpaniæ lib. 7 cap. 3.

33

Occiſus autem eſt Petrus ſub annum XXII poſt Dominum] ſub initia igitur Neronis, id eſt tredecim circa annos ante Chronologiam receptiorem, Petri martyrium collocat noſter.

34

Atque hic primus erat Patriarcha Romanus] Petrum Episcopum Romæ fuisse, non magis atque Marcum Alexandriæ, agnoscit noster. Sed ut à Marco Hananiam, sic à Petro Linum Patriarchas esse, hunc Romæ, illum Alexandriæ, constitutos.

35

Atque erat Marcus &c. in Alexandria & Barca annis VII] Annis scilicet, à Claudii anno nono, quem videre est in periochæ hujus initio, putatis.

36

De Martyrii S. Marci tempore.

Et anno imperii Neronis Cæsaris jam dicti primo, occisus est Marcus Alexandriæ] Item Wernerus Rolewink in Fasciculo Temporum; *Beatissimus Christi Evangelista Marcus martyrio coronatur anno Neronis primo, ut dicit Philo contemporaneus ejus apud Alexandriam Egypti.* Certè de Marco & Ecclesiæ Alexandrinæ initiis scripsisse Philonem illum Judæum, testatur Hieronymus. Quem librum, qui quantum scimus secula ante multa periit, an vidit Wernerus? Certè undenam hoc hauserit ille, quod adeò receptæ (ut mox dicimus) chronologiæ dissonum est, nondum didici. Et vita ejus Arabica à Petro Kirstenio edita eum Alexandriæ sune tractum & martyrio coronatum ibi ait anno 14 Claudii Cæsaris

Cæsaris qui Neronis primo est proximus. Etiam & mensis diem adjicit. Verba sunt وتوفي لحر يوم من برمودة من السنة الرابعة عشر من ملك اقلوديوس قيصر *Et mortuus est die ultimo mensis Bermuda* seu *Parmuda anno* 14 *Claudii Cæsaris*; id est, planè in fixo Ægyptiorum seu Coptitarum, qui tunc in usu, anno 7 kal. Maii seu 25 die Aprilis Juliani, quo die tum Græcis tum Latinis festum Marci celebratur. Nam Barmuda seu Parmuda est mensis Ægyptiacus, ex veterum Ægyptiorum Pharmuthi natus, qui sic Aprili respondet Juliano. Mirè torserunt Petrum Kirstenium illa de obitus ejus die verba, quæ adeò neutiquam intellexisse se ingenuè fatetur, ut id quod est heic dies ultimus seu يوم لجر, perperam sumeret tantum pro *die altero* postquam fune tractus est Marcus, & significationem ٥ برمودة *Bermuda* aut *Parmuda*, mensis scilicet notissimi, inter cineres apud Avicennam suum (cui ut aliis رماد *ramad* milliès pro cinere; unde deductum voluit) infelicitèr quæreret. Martyrium ejus huic mensi tribuit tum Simeon Metaphrastes (qui Pharmutium vocat) tum vetus autor Anonymus Marci vitæ. Sed verò Anonymus hic corrigendus est ubi dies passionis ejusdem pridianus ponitur *in festivitate nostra Paschali, id est Dominico*

nico die, seu vicesimo die mensis Pharmuthi quod est octavo Kalendarum Maiarum quo tempore eorum Serapiaca agebatur celebritas. Legendum *vicesimo nono die*, qui 8 kalendis Maiis seu 24 Aprilis Juliani in anno Ægyptiaco convenit. Serapiaca autem in kalendario Constantiniano dicto (quod mutilum nupèr in Ægidii Bucherii commentariis in Victoris Canonem, mensibus scilicet Martio, Aprili, Maio, & Junio truncatum, triennio antè integrum in Dionysii Petavii Vranologia editum est) septimo Idus Maii seu 25 Aprilis tribuuntur. Quid enim aliud significat Nomen *Serapis* ibi jam dicto diei affixum? Sed passus est Marcus apud Anonymum illum Imperante Caio, & juxta Dorotheum, Trajano Imperante. Noster anno passionem ejus collocat primo Neronis, qui septennii, juxta receptiorem chronologiam, prochronismus est. Nam octavo Neronis anno obitus ejus tribui solet. Sed ad Arabica paulò antè citata, *miror itaque*, inquit Petrus Kirstenius, *unde Nicephorus lib. 2. cap. 43. scripserit Marcum octavo anno Neronis obiisse.* Palàm est id hausisse Nicephorum ex Hieronymo, qui sic scribit in vita Marci, uti & Sophronio atque horum non paucis sequacibus, atque tritissimis Ecclesiæ Martyrologiis. Quin & vide Eusebium lib. 2. cap. 23. Etiam & Rituales Ecclesiæ Romanæ libri, id ipsum quod tradunt de hoc obitus ejus anno Hieronymus & Sophronius, habent in solennibus Lectionibus quibus celebratur Marci festum.

37.

Et corpus ejus igne eſt crematum] mortuum ibi & ſepultum aiunt Hieronymus & Sophronius, quemadmodum & vita ejus vetus, autore Anonymo, atque hujus ſequax Alfricus Archiepiſcopus Cantuarienſis. Et chlamyde coccinea circumdatum corpus ejus Alexandriæ repertum ait Codex antiquus Vaticanus, & Venetias olim tranſlatum; qua de re videſis Antonium Boſium in Roma Subterranea lib. 1. cap. 20. & Baronium, præter Tomum 1. anno Chriſti 64. tom. 9. ann. 820. num. 28. & Martyrologia in Januarii die 31. ibique ad Romanum, Baronium, & Petrum Damianum in hiſtorico ſermone de Marco. Ceterùm ſatis conſonus eſt noſtro Dorotheus Epiſcopus Tyrienſis, qui Alexandriæ, ait, Marcum tractum à loco dicto Bucoli uſque in locum dictum Angelorum, & ibi igne crematum eſſe ab Idololatris μὶω φαρμεθὶλεως ϗ ἐκεῖ ἐτάφη ἐν τοῖς βυκόλω. Sed quid μὶω φαρμεθὶλεως? Legendum exiſtimo μὶωὸς φαρμεθὶ λ" ὸς ϗ aut λ" ϗ ἐκεῖ ἐτάφη &c. *Menſis Pharmuthi die* 30 *qui &* aut *& ibi ſepultus eſt*, ſeu ibi cineres ejus conditi, *ſcilicet in loco dicto Bucoli*. Ratio lectionis ex adnotatis ſuperius numero 36 petenda.

FINIS.

Interſerenda.

Pag. 8. lin. 21.

—Anacleti. Certè in Canonibus Arabicis Nicænis initia habet Patriarchatus Hieroſolymitanus ipsâ Synodo vetuſtiora. Latinè in illis legitur Canone 10; *Quia & conſuetudo honorandi Epiſcopum Heliæ* (Æliæ) *nomine Patriarchæ &c.* Sed Arabica Ms. in bibliotheca Oxonienſi publica, ibi; وكما جرت العاده والاسر الاول باكرام اسقف اورشليم باسم البطريرك *Quemadmodum & obtinuit conſuetudo & vetus inſtitutum ut honoretur Epiſcopus Hieroſolymitanus nomine Patriarchæ &c.* Sed in canonibus illis etiam Epiſcopus Seleucienſis Patriarcha eſt, atque ut legitur in Latinis canone 34 *ſedes ejus in concilio debet eſſe ſexta poſt Epiſcopum Hieroſolymitanum*, uti & in canone 36 adjicitur Æthiopum Catholicum (quem tantùm non Patriarcham eſſe volunt canones illi) *habere ſeptimum locum poſt prælatum Seleuciæ.* At vero in Arabico canone 39 (qui Latinorum 34 reſpondet) expreſſim habetur

وبصيد

ويصير مجلسه في الرتبه السابعه

sit locus ejus septimus, & in Arabico 42 qui respondet canoni latine trigesimo nono المجلس

الذي هو دون السابع اعني الثامن

sedes septimâ inferior id est octava. Quatuor autem illi Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, & Hierosolymitanus, Quatuor Patriarchæ Principales dici solent——

Pag. 12. lin. 14.

—eliciendum. Adi autem si de recentioribus Judæorum Patriarchis quales diximus plura velis, Samuelem Petitum in Variarum Lectionum lib. 2. cap. 10. atque Observationum lib. 3. cap. 2. (hæ jam nunc cum hæc scribimus in lucem prodeunt) ubi tum Catalogum eorum exhibet tum Adriani Epistolam antè memoratam de Patriarcha intelligit Judæorum. Sed illinc——

Pag. 24. lin. 1.

——Canone 8, Cypriano Epistola 13, aliis. De ejus in actibus aliis sacris usu parili, vide si placet Hugonis Menardi Observationes in Gregorii Magni librum Sacramentorum. Similiter——

Pag. 31. lin. 24.

—Corporis tum Lipsiani tum Gruteriani——

Ibi lin. ult.

—Corpore jam dicto utroque Presbyterum——

Pag. 53. lin. 1.

——pag. 536. Et locum sanè heic singularem habet Hymnus ille celeberrimus generali nomine הלל *laudatio* seu *hymnus* Ebræis dictus, cujus solennis in Neomeniis, & in festis Dedicationis, Tabernaculorum, Paschatis, Septimanarum usus. Conficitur ex Psalmis 113, 114, 115, 116, 117, & 118. De quo videsis Gemaram Babyloniam tit. *Pesachim* cap. 10. fol. 117 a. præter J. Buxtorfium in Lexico Chaldaico col. 613. Nec prætermittas 2 Paralip. 35, 13, & 1 Paralip. 16, 7. Quæ verò Judæi——

Pag. 55. lin. 17.

——potuissent. Reliquiæ sanè occurrunt hac de re nonnullæ apud Arrianum in Epicteto. De vatibus consulendis disputans (lib. 2. cap. 7.) νῦν δ', inquit, τρέμοντες τὸ ὀρνιθάριον κρατοῦμεν καὶ τὸν θεὸν ἐπικαλούμενοι, ἐλέησον, κύριε ἐλέησον, ἐπίτρεψόν μοι ἐξελθεῖν. *Nunc autem trementes augurium captamus, Deumque invocantes precamur, Kyrie eleeson* seu *Domine miserere & concedas ut evadam.* An è Christianismi usu illud *Kyrie eleeson* in Gentilismum receptum dubitat vir eximius Gerardus Joannes Vossius in lib. 1. de Theologia Gentili cap. 2. Floruit autem autor ille sub Hadriani Cæsaris tempora. Habet item Arrianus lib. 1. cap. 16. hymnulorum aliquot formulas solennes sodienti, aranti, comedenti usurpari solitas. Ut μέγας ὁ Θεὸς ὃς ἡμῖν παρέσχε ταῦτα, διὰ ὧν τελειοῦμεν ἐργασίαν, *Magnus*

nus eſt Deus, qui nobis inſtrumenta præbuerit hæc quibus terram excolamus, alias ejuſmodi actibus ceteris. Et ſubjicit ταῦτα ἐφ' ἑκάστῳ ἐφυμνεῖν ἔδει, καὶ τὸ μέγιστον καὶ θειότατον ὕμνον ἐπιμνεῖν ὅτι τῷ δύναμιν ἔδωκε τῷ παρακολουθητικῷ τέλειν καὶ ὀδῷ χρηστικῷ. *Hæc ſinguls in rebus cantanda erant, uti etiam hymnus maximus & diviniſsimus erat cantandus, quòd facultatem dederit harum rerum intelligentem & utendi ratione inſtructam.* Mahumedanis item——

Pag. 61. lin. 9.

—— Μωαμίθ. Adde, ſi plura hac de re cupias, Gulielmum Schikardum in Proœmio ad Tarich Regum Perſiæ pag. 79. & ſequentibus. Alia——

Pag. 63. lin. 12.

——floruiſſe. Et de antiquitate libri ejuſdem *Pirki* dicti videſis Joannem Morinum in Exercitatione prima in Samaritanorum Pentateuchum; ſed nec ſine eis quæ in illum hac de re conſcripſit Samuel Petitus in Variarum Lectionum lib. 2. cap. 4. Si autem libros——

Pag. 70. lin 5.

——Chriſti 204. Forſan ob Philippum illum ſic perperam admiſſum, factus eſt Alexander vigeſimus (numerato ſcilicet Marco ac pro primo habito) Epiſcopus Alexandriæ, in Chronico illo Flavio Dextro tributo, ſub anno Chriſti 311. Nam cum Marco Alexander eſt decimusnonus uti ſine eo decimus octavus, ut in laterculo illo

nostro. Prodiit autem ante annos fermè abhinc centum Londini, libellus Anglicanus *Imago Gubernationis* seu **The Image of Governance** dictus, quem, in Epistola ad proceres Anglicanos dedicatoria, è Græco sermone transtuliſſe se ait Thomas Eliotus Eques auratus, atque celebris tunc inter literatos nominis (de quo videsis Balæum Cent. 8. script. 77. & Pitsæum ætate 16. script. 969.) atque exemplar Græcum commodato accepiſſe à Clariſſimo quodam Neopolitano cui nomen Pudericus. Autorem libelli asserit fuiſſe Encolpium Alexandro Severo à Commentariis. Et Encolpium quidem scriptis mandâſſe res aliquas Alexandri illius scimus ex Lampridio qui vitam ejus contexens Encolpium semel & iterum adhibet autorem, quo & familiariſſimo usum fuiſſe ait Alexandrum. Græcum exemplar puto nullibi jam extare. Sed capite libelli hujus 25, veluti ex Encolpii Græcis, narratur, Alexandrum, hortatu Mammeæ matris, Origenem (qui coævus quidem erat) ex Ægypto accersiviſſe, ac literas ad Episcopum Alexandriæ datas, quibus ei jussum est ne Origenis iter impediret; præfixo qui ad hunc modum sonat titulo, *Alexander Imperator Augustus &c. Alexandro Archiepiscopo Christianorum in magna civitate Alexandriæ* εὐεργέτην. Græcum enim hoc vocabulum in margine appoſuit Eliotus, ut sciret lector quid in Græcis responderet verbis suis Anglicanis **well to doe.** Dissertationes dein etiam addit aliquot Alexandri & Origenis de rebus

Encolpii Liber.

rebus divinis. Sed nullus tunc temporis planè Epiſcopus Alexandriæ, Alexander dictus eſt, nec ullus ante Conſtantinum. Neque aliud quam Græculi alicujus recentioris commentum libellum illum fuiſſe dubito, utcunque ſanè Lampridio ſubinde ſatis concordem. Quæſivit autem nuper vir doctiſſimus, utrum Alexander quiſquam Epiſcopus fuiſſet Alexandriæ inter eos qui habentur apud Euſebium & Hieronymum in Chronico. Et dum nullum ejuſmodi in eis legi credit (ſed hallucinatus; nam expreſſim ſit Alexander ibi Epiſcopus decimus octavus apud Euſebium, numero 2337) locum Epiphanii de Epiſcopo Alexandrino punctione emendandum cenſet. Locus habetur in Hæreſi 70, quæ Audianorum eſt, num. 9. Controverſias narrat Epiphanius ortas eſſe plurimas de Paſchate tempore Polycarpi & Victoris, nec Occidentalibus cum Orientalibus ea de re conveniſſe. Quod nemo neſcit. Adjicit ſtatim, ἐν ἄλλοις δὲ ὕστερον χρόνοις. ἐν τε χρόνοις Ἀλεξάνδρου Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ Κρησκεντίου, *Idem aliis in temporibus accediſſe, idque etiam temporibus Alexandri Epiſcopi Alexandriæ & Creſcentii.* Ubi Dionyſius Petavius, *quænam*, inquit, *ſub Alexandro Alexandriæ Epiſcopo Paſchales iſtæ turbæ fuerint, nuſquam à me lectum vel auditum. Sed neque quis Creſcentius ille fuerit. Quærant ampliùs eruditi.* Vir igitur eximius ille, qui ſic uti diximus locum Epiphanii emendari voluit (in Eclogis nempe Chronologicis lib. 3. cap. 1.) ob Alexandri Epiſcopi nomen

De Alexandri Epiſcopi Alexandriæ nomine, apud Epiphanium.

ſibi

sibi non repertum, sic interpungendum vult locum ut eo nomine Alexander ibi Severus Cæsar sit seorsim intelligendus; ad hunc modum; ἐν τοῖς χρόνοις Ἀλεξάνδρου, ὁποκόπτε Ἀλεξανδρείας καὶ Κρησκεντίου, *idque etiam temporibus Alexandri, Episcopi Alexandriæ, ac Crescentii*, sublato sic Episcopi ibi prænomine, quod lectio ei tribuit vulgata. Quam tamen retinendam nullus dubito. Nec alium Alexandrum ibi intelligi præter ipsum Alexandrum qui Alexandriæ erat Episcopus decimus-octavus. Id quidem verum est, si Eutychio nostro fides danda, sub tempora Alexandri Severi literas non paucas à Victore Romano, Demetrio Alexandrino, Cajano Hierosolymitano, & Maximo Antiocheno Antistitibus, hinc inde missas de Paschatis & Jejunii, quod ei prævium est, solvendi tempore صلوم Arabibus dicto, seu tempore quo, ut est in lingua Canonum veterum, ἀπονηστίζειν seu ἀπονηστίζεσθαι δὲ *jejunio oportet abstinere*, seu *illud non ultra producere*, seu *jejunium solvere*. Quod tamen (obitèr id liceat monere) non rarò per ipsum contrarium vertitur, seu *ieiunare*, ut videre est in Dionysii Patriarchæ Alexandrini Epistola Canonica ea de re à Gentiano Herveto versa, uti etiam in versione Canonis 90 Synodi in Trullo (ubi editio Balsamonis Parisiensis pessimè habet ἀπονυστάζεσθαι pro ἀπονηστίζεσθαι) ac Balsamonis utrobique versione. Nec melius aliterve viri illi magni nominis Severinus Binius in editione sua Concilii Trullen-

ἀπονηστίζειν & ἀπονηστίζεσθαι *quid.*

sis,

sis, aut Caranza, aut Longus à Coriolano in ejusdem summis, aut Antonius Augustinus, ubi memoratam Dionysii Epistolam recitat in Epitomes Juris Pontificii libro 20 cap. 3. aut Antonius Salmatias sive in ejusdem Epistolæ editione sive in Zonaræ ad eandem expositionis versione. Diù autem est quod bene vertebatur vocabulum illud, juxta jam dicta, tum à Carolo Bovio in Constit. Apostolic. lib. 5. cap. 13, tum ab interprete Canonis 89 (qui est ipse quem nonagesimum diximus) Synodi in Trullo cum Zonaræ in eundum commentario. Et vide, præter Hesychium in verbo ἀπονησίσασθαι, Josephum Scaligerum lib. 6. de Emendatione Temporum pag. 681. Atqui (ut ad Epiphanii locum redeamus) manifestum ex eo est, Tempora Victoris à temporibus Alexandri, quem memorat, adeoque Episcopi Alexandriæ, ita distingui, ut alia omninò fuerint habenda. Neque igitur Episcopus ille Alexandriæ Demetrius, Victori coævus, innui ab eo potuit. Neque proculdubiò alius præter celeberrimum ipsum Alexandrum sub Constantino ibi Episcopum, cujus tempore nemo nescit de Paschate turbas ortas esse insignes. Inde enim natum est quicquid posteà Patres Nicæni quorum pars magna Alexander ille, ea de re censuere. Crescentium autem heic memoratum, æquum satis est ut existimemus, Episcopum fuisse Africanum cujus occurrit nomen inter Episcopos alios Africanos ad quos Constantinus de Ecclesia extruenda rescripsit. Literæ

ejus cum Episcopis illis ex Bibliotheca Petri Pithœi editæ habentur apud Baronium tom. 3. anno 316. num. 62. Neque igitur nova interpunctione Epiphanius omninò corrigendus. At verò ex jam ante narratis (ut Origines Eutychianas tandem resumamus) liquet, usque in ——

Pag. 80. lin. 13.

—Christi 334. & Joannem Lydium in Epistola Dedicatoria, Narrationi historicæ Conciliorum præfixa. Certè Eutychius ——

Pag. eâdem lin. 25.

— ut Dorotheus ille. Alii anno etiam 310 Christi, qui ipsum Constantinum reverà antevertit; ut depravatus proculdubiò, quantum ad numerum, titulus Disputationis Athanasii in Arium quæ ibi in Synodo Nicæna dicitur habita ἐν ἔτει τῆς θείας ἐνσαρκώσεως τι *in anno divinæ incarnationis* 310, sub Constantino, Silvestro Papa, & Alexandro Antistite Alexandrino. Alii anno——

Pag. 86. lin. 22.

—pag. 950. Maximus autem numerus, quantum video, Antistitum ac Prælatorum (qualiacunque eis titulorum seu nominum discrimina adjicias) alibi in Synodo aliqua repertus neutiquam 1570 superat. Is autem numerus habetur in Concilio Generali

Generali ſecundo Lugdunenſi ſub Gregorio decimo; de quo, Ptolemæus Lucenſis, *anno Domini MCCLXXIV Concilium*, inquit, *celebratur Lugduni, ubi multitudo Prælatorum fuit major quam fuerat in aliquo Concilio. Nam inter Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates & alios Prælatos, fuerunt MDLXX.* Ex hiſce autem ſeptingentos tantùm Epiſcopos fuiſſe ait Eberhardus Archidiaconus Ratiſponenſis.

Ut verò de Numero——

Pag. 115. lin. 6.

—tranſtulit. Sub initium vides, celebratiſſimam illam Helenam Conſtantini Magni matrem nuncupari الرهاوية pro quo ſubſtituimus nos *Rheavienſis*, ſoni Arabici veſtigia prementes, ſed interim loci unde ſic dicatur planè nimis ignari. De Patria ejus & de Natalibus filii, diſputarunt olim viri doctiſſimi. Nec ſolùm Britannam eam fuiſſe (quod & firmare contendit Baronius tom. 3 anno 306 § 16.) ſed etiam Coeli Regis filiam, volunt noſtratium aliqui, maximè Colceſtrenſes (pagi Eſſexiani municipes primarii) qui item alumnam eam ſibi fuiſſe jactitant. Alii alitèr omninò. Et quæ ſparſim hac de re apud Scriptores tum Græcos tum Latinos veteres recentioreſque occurrunt, pleno demenſa horreo nuper ſimul exhibuit vir & Pietate & Eruditione admirandâ illuſtris Jacobus Uſſerius Hiberniæ

De Helenæ Conſtantini M. matris patria.

Primas in Britannicarum Ecclesiarum Primordiis cap. 8. Istis verò præter hunc Josephi Ægyptii locum, obiter adjicere liceat etiam quod habet de Helenæ patria Eutychius noster ubi de ea simul & Constantio Constantini patre verba facit. فجرخ inquit, قسطس الي ناحية الجزيرة والرها ۞ فنزل في قرية من قري الرها يقول لها كفر فخار ۞ فنظر فيها الي امرأة حسنة جميلة يقول لها هيلانة ۞ وكانت قد تنصرت علي يدي برسيقا اسقف الرها ۞ وتعلمت قرأات الكتب ۞ فخطبها قسطس من ابيها فزوجه اياها وحبلت منه ۞ ورجع قسطس الي بنرنطية ۞ فولدت هيلانة غلاما حسن الوجه وديعا صاولا قليل الشر فحبا الحكمة ۞ وهو قسطنطين ۞ فتربا بالرها وتعلم حكمة اليونيانيين

Et Constantius (*Constantem* cum aliis aliquot appellat cum Eutychius) *profectus est in regiones Mesopotamiæ* (sic sanè multotiès vertitur الجزيرة quod tum Insulam tum Terram interamnem significat. Atque alibi ab Eutychio etiam pro Mesopotamia

ſopotamia ſumitur) *& Rheam. Et diverſatus eſt in vico ex vicis Rheæ, cui nomen Caphar phecar* (Codex Antiochenus habet heic كفر فحار *Caphar niphecar.* Utrunque quidem interpretari poteſt *vicus figulinus*) *ubi conſpexit fœminam venuſtam & perpulchram nomine Helenam, quæ & educata eſt à Barſica Epiſcopo Rheæ* (in Codice Antiocheno legitur ابن مبديا *Ibn Mabia* pro Epiſcopi hujus nomine) *& edocta legere Scripturas. Hanc Conſtantius parentum conſenſu, ſibi deſponſatam & in uxorem ductam, gravidam fecit.* (Teſtimonium ſanè non contemnendum in eos qui Helenam Conſtantii Concubinam non legitimam uxorem fuiſſe exiſtimarunt) *Dein verò Byzantium rediit. Et peperit Helena puerum vultu decorum, modeſtum, ingenioſum, minimè malum & Philoſophiæ ſtudioſum. Is Conſtantinus erat, qui Rheæ educatus Philoſophiam didicit Græcorum.* Et paulò poſt ait, Conſtantinum reſciviſſe inſidias Rheæ ſibi ſtructas ac necem inde imminere eò quod ab Aſtrologis prædictum ibi eſſet eum in dignitatem Regiam fore evehendum, unde ſubjicit فهرب من الرها فذهب الى مدينة بزنطية *& fugit è Rhea & in urbem Byzantium ſe contulit.* Ubinam hæc Rhea, ego me neſcire fateor. Rheam in Margiana, Mediæ tractu, procul nimis in Oriente poſitam memorat Ptolemæus, & Stephanus Rhæam, Cer-

Rhea Vrbs & Epiſcopatus.

tè nec defuere qui de regno Persarum (quod Mediæ vicinum) oriundam voluerint Helenam; ut videre est apud Gottefridum Viterbiensem. Sed dubitari intereà nequit, quin Eutychii heic Rhea, quocunque locorum sita, eadem ipsa fuerit unde Josepho Ægyptio Helena الرهاوية *Rheavienſis* dicta fuerit. Et advertas in Numero heic 107, sive Episcopum sive minoris in sacris dignitatis alium, Enphilum scilicet, *Rheavienſis* item nomine censeri. Certè & Rheam hanc Eutychianam Episcopatum fuisse palàm liquet ex jam allatis. Atqui in Episcopatuum notitiis non reperitur nomen huic omninò aut consonum, aut sono satis cognatum, nisi aut Ῥάφιαν *Raphiam* Phœ-
Rhaphia. niciæ urbem sic dictam Ptolemæo, Straboni, aliis, ex *Rhea*, aut *Rheavia*, aut hanc ex illa deformatam fuisse forsan quis existimaverit. Raphiam autem illam seu Rafiam Episcopatum fuisse veterem ostendit Epistola Synodica Joannis antistitis Hierosolymitani (cujus Patriarchatui subfuit) ad Joannem Byzantium antistitem cui subscribit *Epiphanius Episcopus Rafianus*, ut videre est in Actione 5 Concilii Constantinopolitani sub Menna, Tom. 2. editionis Binianæ part. 1. pag. 736. Raphia illa urbs Phœniciæ erat maritima (quod scimus ex Fl. Josepho lib. 13 cap. 21) etiam & *Rapsias* depravatè dicta in Notitia prisca quinque Patriarchatuum, & *Rapa* in plerisque Antonini exemplaribus. Jam verò, fortean ex corrupta aliqua sive scriptione sive lectione co-

dicum

dicum aliquot Orientalium quibus hoc de nomine actum est, *Drepanum* suum Constantini Natalibus & Helenæ domicilio finxit Nicephorus Callistus & in tractum Bithyniæ maritimum, (quia Helenopolis etiam locus ille nuncupatus) temerè nimis transtulit. Certè ut Eutychius *Rheæ*, sic ille in tractu illo seu Nicomediâ vicinâ, Constantinum ait Græcas didicisse disciplinas. Quin si Rhaphia heic admittenda esset pro Natalium loco; sanè non ita ab eo quod est verisimile aberrare forsan viderer si Georgium Cedrenum ita emendandum vellem, ut ubi habet ille (pag. 221) Constantinum natum περὶ τὴν τῆς Δακίας πόλιν *apud Vrbem Daciæ*, legeretur περὶ τὴν τῆς Ῥαφίας πόλιν *apud Vrbem Rhaphiæ*. Certè Dacia ibi non pro Daciæ Provincia, si vulgatam lectionem retineas, sed pro Urbe sic dictâ ex verborum formulâ accipienda. At nullibi puto reperitur hujus nominis urbs. Neque omninò erat sanè quod Cuspinianus inde eum apud Dacos natum educatumque autumaret. Præstantissimus (quem jam ante diximus) vir in Britannicarum Ecclesiarum Primordiis, non malè substituendum in Cedreno conjectat pro πόλιν *urbem*, Ναισὸν *Næsum* seu *Naisum*, adeoque legendum περὶ τὴν Ναισὸν Δακίας *apud Næsum Daciæ*, eo quod tum in Stephani Vrbibus ac in Constantini Porphyrogenneti Thematibus Næsus seu Naisus dicatur πατρὶς *patria* Constantini; saltem modò admittatur etiam, apud Julium Firmicum MS. testem heic omni exceptione majorem, Naisum

(pro

(pro Tharso quod habent codices ejus vulgati) esse locum quo Constantinus hic genitus; qua de re dissertationes legimus eruditas Guilielmi Camdeni & Justi Lipsii. In Notitia veteri Hierocli tributa, quæ ex Vaticano prodiit MS. locus ille Ναίσσος *Nænsus* scribitur, & urbs ibi est Daciæ mediterraneæ, quemadmodum etiam in Thematibus illis. Sed verò in Catalogi superioris seu Synodi Nicænæ subscriptionum Arabicarum (ut ad eas demùm redeamus) nomine quarto proculdubiò legendum——

Typorum errata.

Lege pag. 35 lin. 4 quales. pag. 36 l. 14 ferentes. p. 39 l. 23 pro 3 13. p. 62 l. 16 Barcinonensem. p. 65 in marg. *Mos Alexandrina &c.* p. 71 l. 21 percelebris. p. 123 l. 20 Conciliis in binis. ibid. l. 23 tamen Synodo in celeberrima p. 156 l. 13 annos p. 160 l. 10 pro 62 92. p. 161 l. 16 Parabolarum. *Quæ sunt reliqua sive ex interpunctionibus malè collocatis, sive ex literis subinde operarum incuriâ exsilientibus, sive alia quæ inter typos percurrendum haud fuerint observata, pro candore suo emendet Lector.*